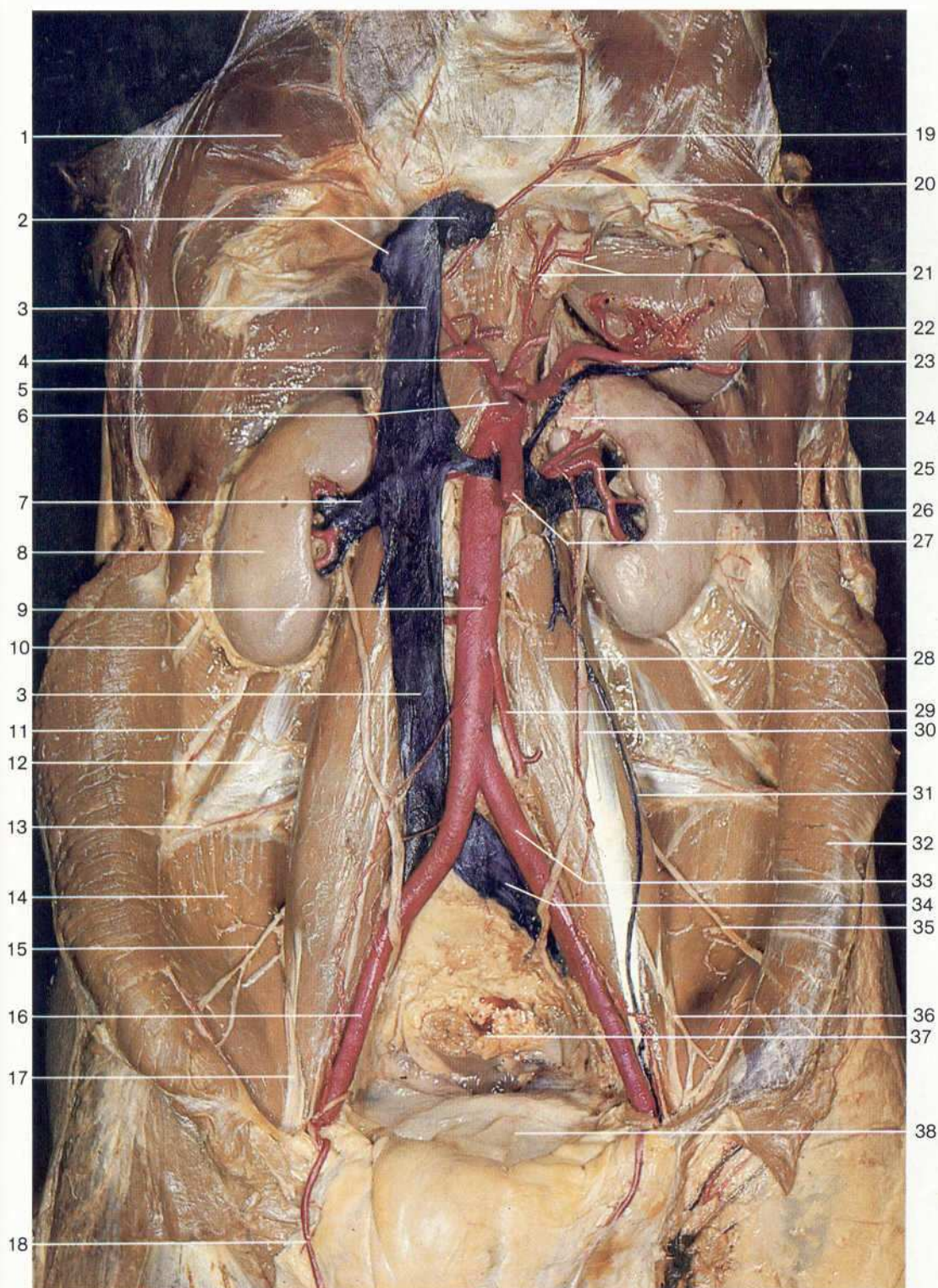

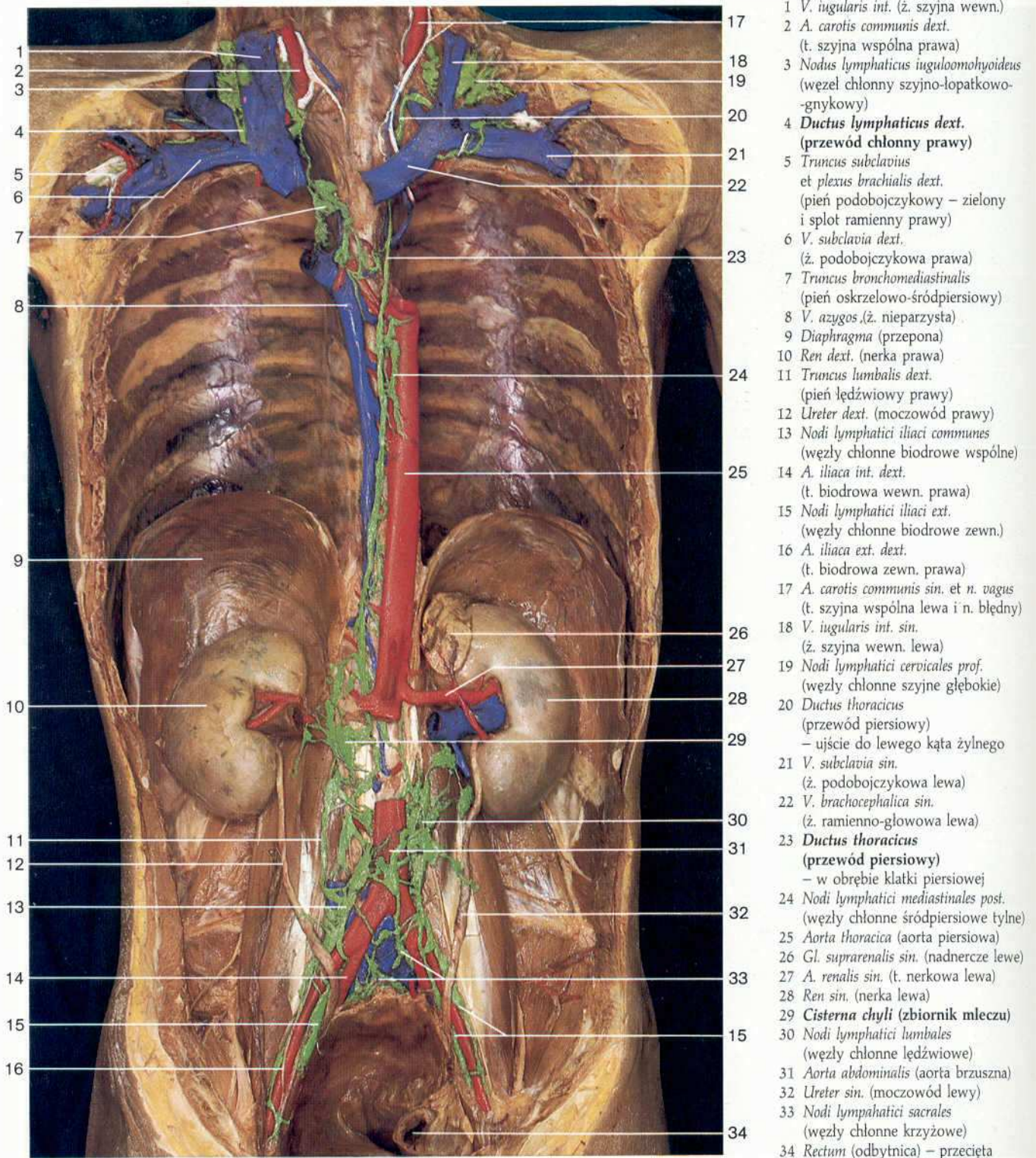

Przestrzeń zaotrzewnowa (*spatium retroperitoneale*): położenie nerek i struktury zaotrzewnowe – widok od przodu. Otrzewna (*peritoneum*) została usunięta całkowicie. Kolorem czerwonym oznaczono tętnice, niebieskim – żyły.

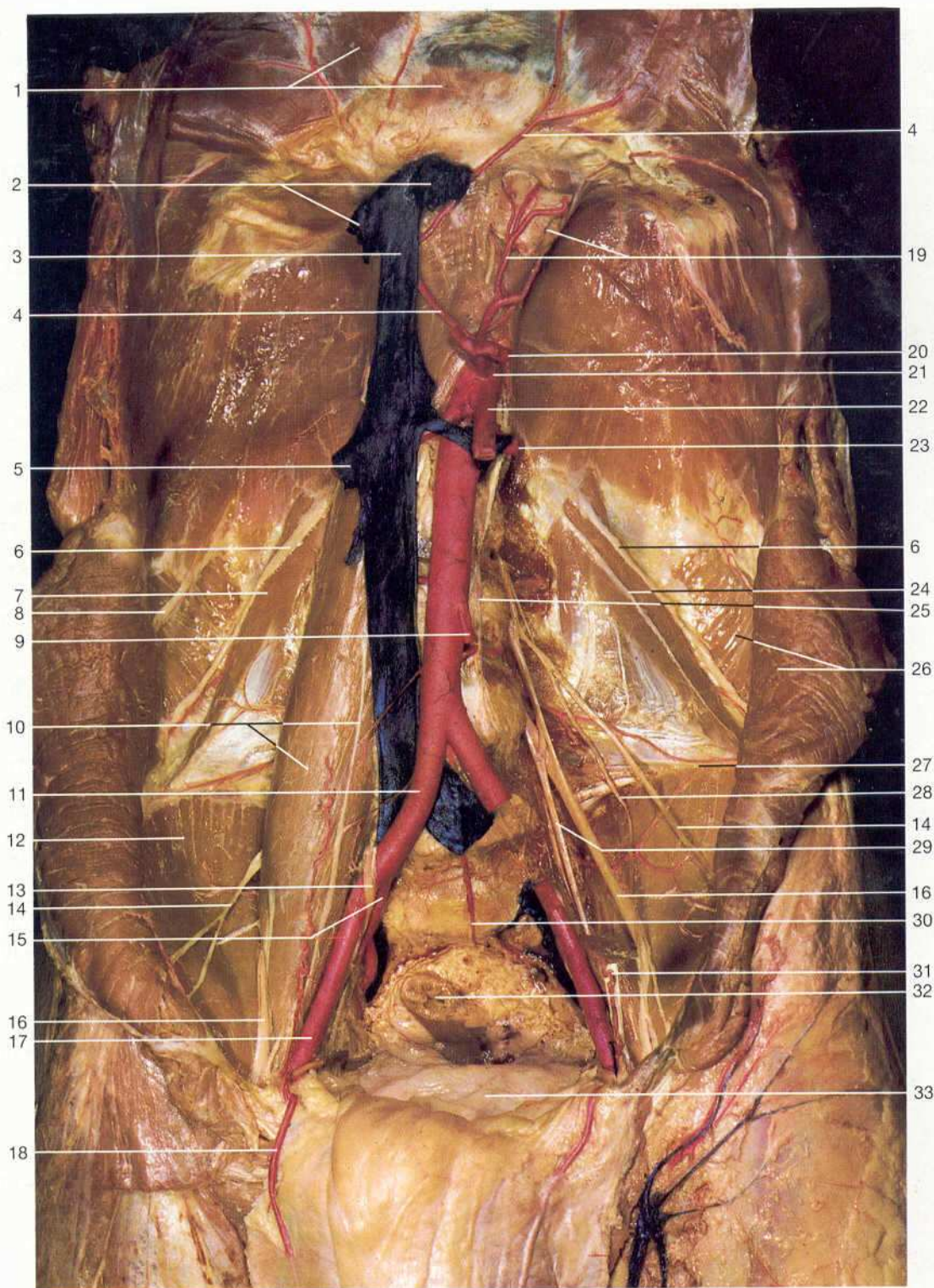
- 1 *Diaphragma* (przepona)
- 2 *Vv. hepaticae* (żyły wątrobowe)
- 3 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 4 *A. hepatica communis* (t. wątrobowa wspólna)
- 5 *Gl. suprarenalis dext.* (gruczoł nadnerczowy prawy)
- 6 *Truncus coeliacus* (pień trzewny)
- 7 *V. renalis dext.* (ż. nerkowa prawa)
- 8 *Ren dext.* (nerka prawa)
- 9 *Aorta abdominalis* (aorta brzuszna)
- 10 *N. subcostalis* (n. podżebrowy)
- 11 *N. iliohypogastricus* (n. biodrowo-podbrzuszny)
- 12 *M. quadratus lumborum* (m. czworoboczny lędźwi) – z powięzią
- 13 *Crista iliaca* (grzebień biodrowy)

- 14 *M. iliacus* (m. biodrowy)
- 15 *N. cutaneus femoris lat. dext.* (n. skórny uda boczny prawy)
- 16 *A. iliaca ext. dext.* (t. biodrowa zewn. prawa)
- 17 *N. femoralis dext.* (n. udowy prawy)
- 18 *A. epigastrica inf. dext.* (t. nabrzuszną dolną prawą)
- 19 *Centrum tendineum diaphragmatis* (środek ścięgna przepony)
- 20 *A. phrenica sin.* (t. przeponowa lewa)
- 21 *Cardia et rr. oesophagei* (wpust i gałęzie przełykowe)
- 22 *Lien s. splen* (śledziona)
- 23 *A. lienalis* (t. śledzionowa)
- 24 *Gl. suprarenalis sin.* (gruczoł nadnerczowy lewy, nadnercze lewe)

- 25 *A. renalis sin.* (t. nerkowa lewa)
- 26 *Ren sin.* (nerka lewa)
- 27 *A. mesenterica sup.* (t. krezkowa górna)
- 28 *M. psoas maior sin.* (m. lędźwiowy większy lewy)
- 29 *A. mesenterica inf.* (t. krezkowa dolna)
- 30 **Ureter (moczowód)**
- 31 *V. testicularis sin.* (ż. jądrowa lewa)
- 32 *M. transversus abdominis* (m. poprzeczny brzucha)
- 33 *A. iliaca communis sin.* (t. biodrowa wspólna lewa)
- 34 *V. iliaca communis sin.* (ż. biodrowa wspólna lewa)
- 35 *N. cutaneus femoris lat. sin.* (n. skórny uda boczny lewy)
- 36 *N. genitofemoralis sin.* (n. płciowo-udowy lewy)
- 37 *Rectum* (odbytnica) – przecięta
- 38 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)

Przestrzeń zaotrzewnowa i zewnątrzotrzewnowa (*spatium retroperitoneale et extraperitoneale*); naczynia chłonne i skupiska węzłów chłonnych.
 Kolor niebieski – żyły, czerwony – tętnice, biały – nerwy, zielony – naczynia i węzły chłonne.

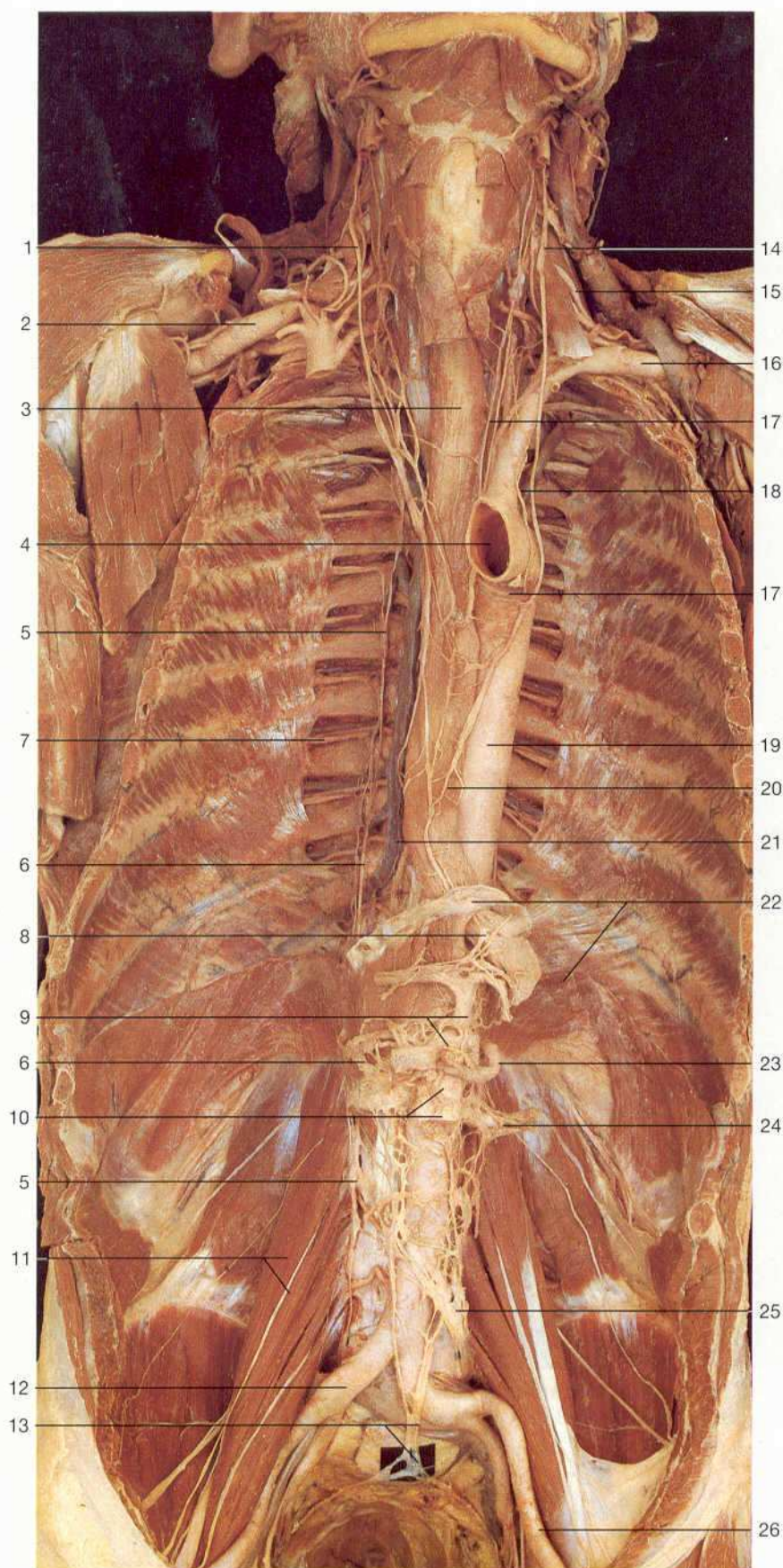

Naczynia i nerwy przestrzeni zaotrzewnowej – widok z boku. Po stronie lewej został usunięty mięsień lędźwiowy większy (*m. psoas maior*) dla ukazania splotu lędźwiowego (*plexus lumbalis*). Kolorem czerwonym oznaczono tętnice, niebieskim – żyły.

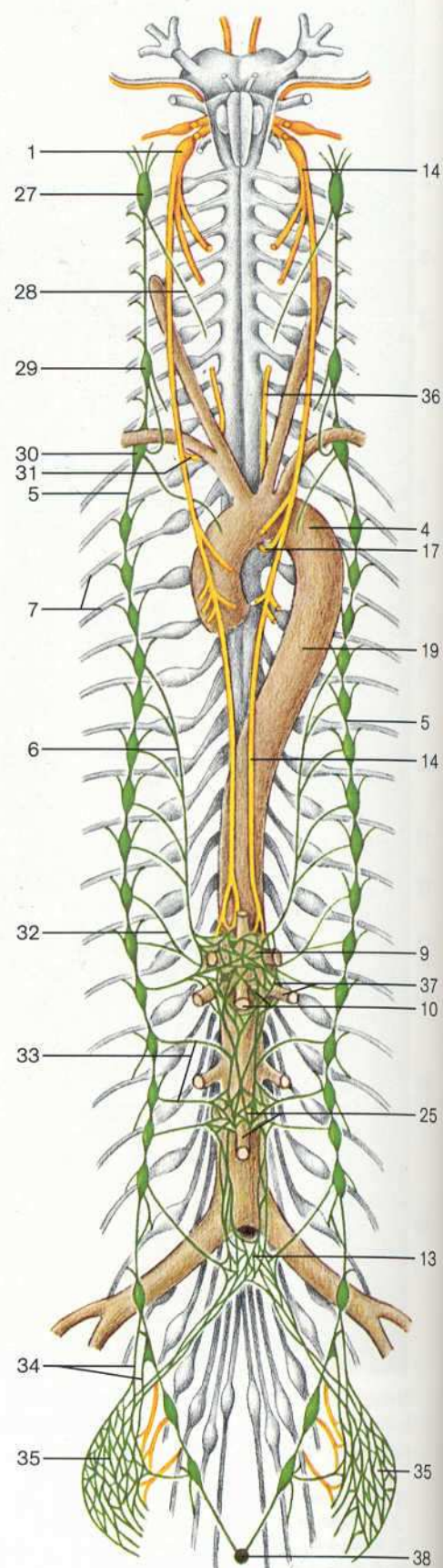
- 1 *Diaphragma* (przepona)
- 2 *Vv. hepaticae* (żyły wątrobowe)
- 3 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 4 *A. phrenica inf.* (t. przeponowa dolna)
- 5 *V. renalis dext.* (ż. nerkowa prawa)
- 6 *N. iliohypogastricus* (n. biodrowo-podbrzuszny)
- 7 *M. quadratus lumborum* (m. czworoboczny lędźwi)
- 8 *N. subcostalis* (n. podżebrowy)
- 9 *A. mesenterica inf.* (t. kreszkowa dolna)
- 10 *N. genitofemoralis dext.* et *m. psoas maior dext.* (n. płciowo-udowy prawy i m. lędźwiowy większy prawy)

- 11 *A. iliaca communis* (t. biodrowa wspólna)
- 12 *M. iliacus* (m. biodrowy)
- 13 *Ureter dext.* (moczowód prawy) – przecięty
- 14 *N. cutaneus femoris lat.* (n. skórny boczny uda)
- 15 *A. iliaca int.* (t. biodrowa wewn.)
- 16 *N. femoralis* (n. udowy)
- 17 *A. iliaca ext.* (t. biodrowa zewn.)
- 18 *A. epigastrica inf.* (t. nabrzuszną dolną)
- 19 *Rr. oesophagei a. gastricae sin.* – *pars cardiaca oesophagi* (gałęzie przełykowe t. żołądkowej lewej – część wpustowa przełyku)
- 20 *A. lienalis* (t. śledzionowa)

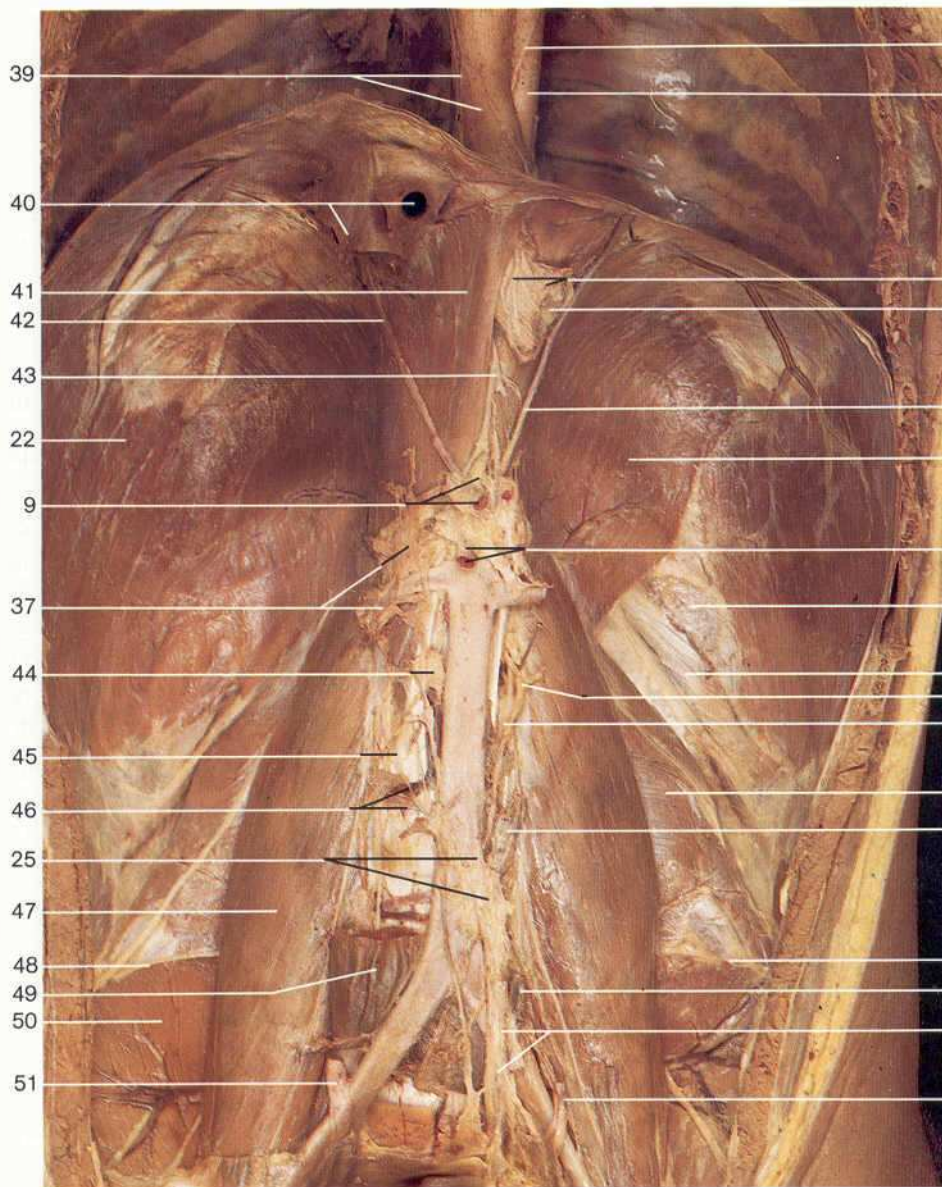
- 21 *Truncus coeliacus* (pień trzewny)
- 22 *A. mesenterica sup.* (t. kreszkowa górna)
- 23 *A. renalis sin.* (t. nerkowa lewa)
- 24 *N. ilioinguinalis* (n. biodrowo-pachwinowy)
- 25 *Truncus sympatheticus* (pień współczulny)
- 19 *M. transversus abdominis* (m. poprzeczny brzucha)
- 27 *Crista iliaca* (grzebień biodrowy)
- 28 *N. genitofemoralis sin.* (n. płciowo-udowy lewy)
- 21 *N. obturatorius sin.* (n. zasłonowy lewy)
- 22 *A. sacralis mediana* (t. krzyżowa pośrodkowa)
- 23 *M. psoas maior* (m. lędźwiowy większy) – przecięty i zaopatrujący go naczynia
- 6 *Rectum* (odbytnica) – przecięta
- 24 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 25
- 26
- 27
- 28
- 14
- 29
- 16
- 30
- 31
- 32
- 33

Przestrzeń zaotrzewnowa (*spatium retroperitoneale*) i śródpiersie tylne (*mediastinum post.*) z pniem współczulnym (*truncus sympathicus*), nerwami błędnymi (*nn. vagi*) i zwojami układu wegetatywnego – widok od przodu. Narządy klatki piersiowej i jamy brzusznej (*cavum abdominis*) zostały usunięte.

Budowa układu nerwowego wegetatywnego wg Mattuschka (rys. schematyczny). Kolor żółty – układ przywspółczulny, zielony – współczulny.

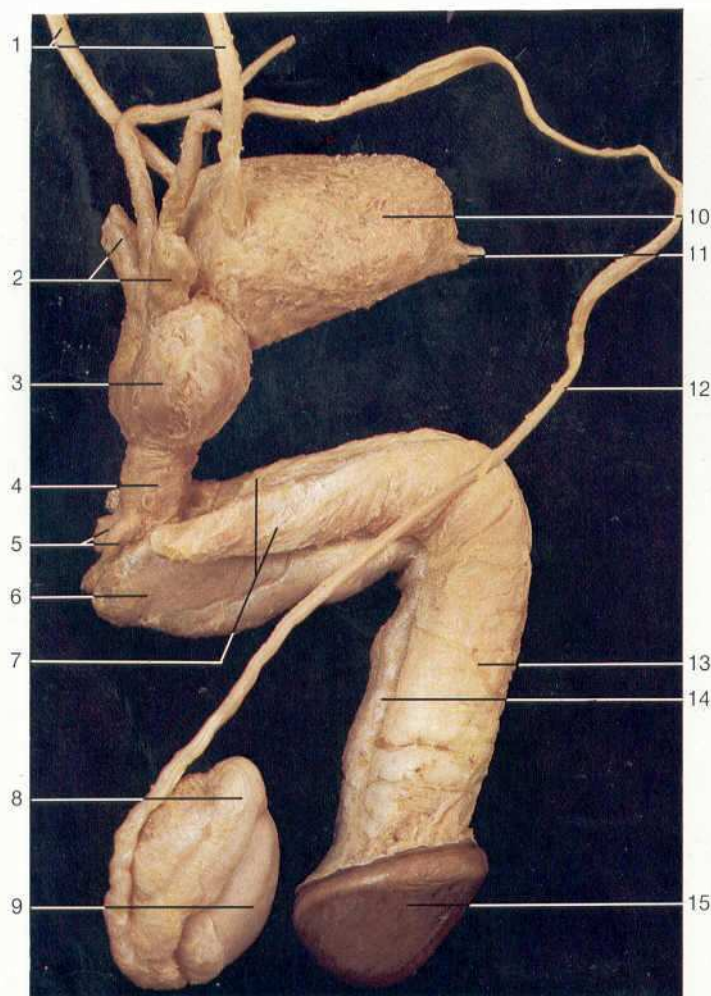

Przestrzeń zaotrzewnowa ze spletem wegetatywnym – widok od przodu.
Nerki i żyła główna dolna (*v. cava inf.*) zostały usunięte (por. strony 264 i 265).

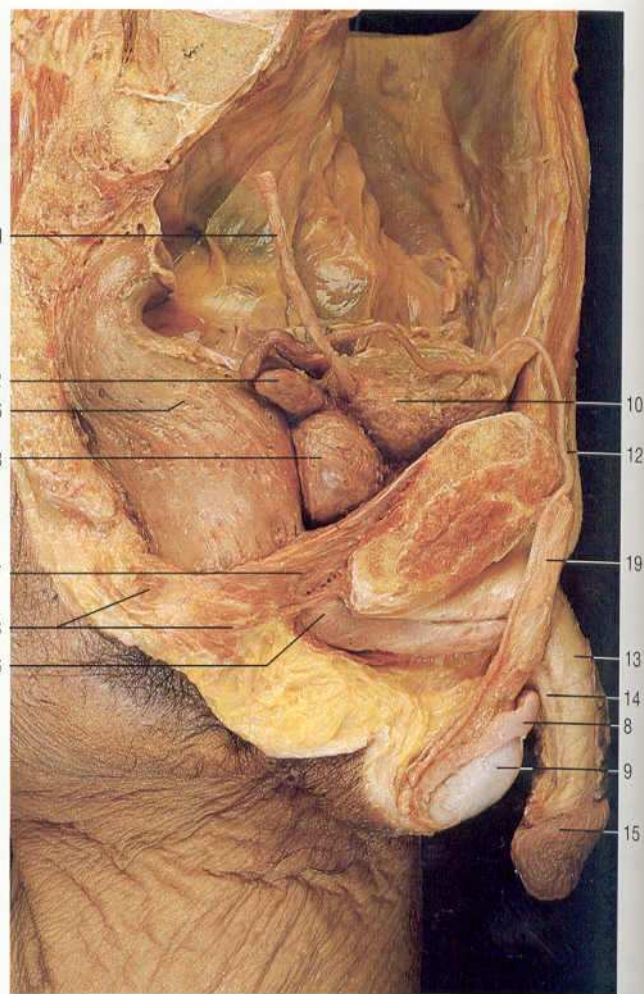
- 1 *N. vagus dext.* (n. błędny prawy)
- 2 *A. subclavia dext.* (t. podobojczykowa prawa)
- 3 *Oesophagus* (przelyk)
- 4 *Arcus aortae* (łuk aorty)
- 5 *Truncus sympatheticus* (pień współczulny)
- 6 *N. splanchnicus maior* (n. trzewny większy)
- 7 *Nn. intercostales* (nerwy międzyżebrowe)
- 8 *Oesophagus – pars abdominalis et truncus vagalis* (przelyk – część brzuszna i pień błędny)
- 9 *Truncus coeliacus et ggl. coeliacum* (pień trzewny i zwój trzewny)
- 10 *A. mesenterica sup. et ggl. mesentericum sup.* (t. kręzkowa górna i zwój kręzkowy górny)
- 11 *M. iliopsoas et n. genitofemoralis* (m. biodrowo-łędźwiowy i n. płciowo-udowy)
- 12 *A. iliaca communis* (t. biodrowa wspólna)
- 13 *Plexus hypogastricus sup.* (splot podbrzusny górny)
- 14 *N. vagus sin.* (n. błędny lewy)
- 15 *Plexus brachialis* (splot ramienny)
- 16 *A. subclavia sin.* (t. podobojczykowa lewa)

- 17 *N. laryngeus recurrens sin.* (n. krtaniowy wsteczny lewy)
- 18 *N. cardiacus cervicalis inf.* (n. sercowy szyjny dolny)
- 19 *Aorta thoracica* (aorta piersiowa)
- 20 *Oesophagus et plexus oesophagealis* (przelyk i splot przełykowy)
- 21 *V. azygos* (ż. nieparzysta)
- 22 *Diaphragma* (przepona)
- 23 *A. lienalis* (t. śledzionowa)
- 24 *A. renalis sin.* (t. nerkowa lewa)
- 25 *Ggl. mesentericum inf. et a. mesenterica inf.* (zwój kręzkowy dolny i t. kręzkowa dolna)
- 26 *A. iliaca ext. sin.* (t. biodrowa zewn. lewa)
- 27 *Ggl. cervicale sup.* (zwój szyjny górny)
- 28 *N. cardiacus cervicalis sup.* (n. sercowy szyjny górny)
- 29 *Ggl. cervicale medium* (zwój szyjny środkowy)
- 30 *Ggl. cervicothoracicum* (zwój szyjno-piersiowy)

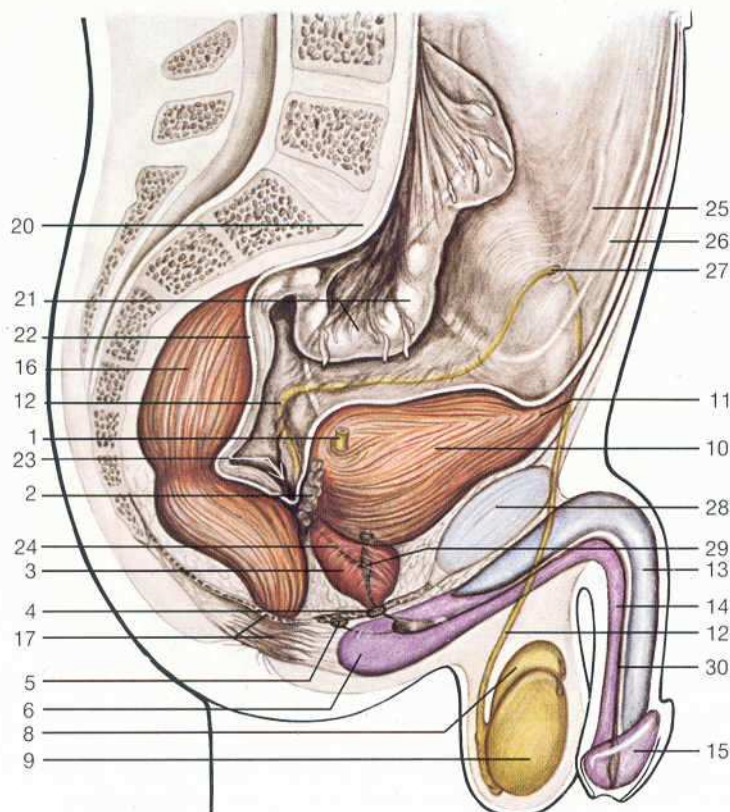
- 31 *N. laryngeus recurrens dext.* (n. krtaniowy wsteczny prawy)
- 32 *N. splanchnicus minor* (n. trzewny mniejszy)
- 33 *Nn. splanchnici lumbales* (nerwy trzewne lędźwiowe)
- 34 *Nn. splanchnici sacrales* (nerwy trzewne krzyżowe)
- 35 *Plexus hypogastricus inf.* (splot podbrzusny dolny)
- 36 *N. laryngeus recurrens* (n. krtaniowy wsteczny)
- 37 *Ggl. aorticorenale et a. renalis* (zwój aortalno-nerkowy i t. nerkowa)
- 38 *Ggl. impar* (zwój nieparzysty)
- 39 *Oesophagus et r. n. vagi dext.* (przelyk i gałąź n. błędnego prawego)
- 40 *Vv. hepaticae* (żyły wątrobowe)
- 41 *Crus dext. diaphragmatis* (odnoga prawa przepony)
- 42 *A. phrenica inf.* (t. przeponowa dolna)
- 43 *Przeście pnia błędnego tylnego* (*truncus vagalis post.*) w splot trzewny (*plexus coeliacus*)
- 44 *Truncus lumbalis dext.* (pień lędźwiowy prawy) – pień chłonny
- 45 *Truncus sympatheticus dext.* – *pars lumbalis* (pień współczulny prawy – część lędźwiowa)
- 46 *A. et. v. lumbalis* (t. i ż. lędźwiowa)
- 47 *M. psoas maior* (m. lędźwiowy większy)
- 48 *Crista iliaca* (grzebień biodrowy)
- 49 *V. cava inf.* (ż. główna dolna)
- 50 *M. iliacus dext.* (m. lędźwiowy prawy)
- 51 *Ureter* (moczowód) – przecięty
- 52 *Część spletu przełykowego* (*plexus oesophagealis*) – gałąź n. błędnego lewego (*r. n. vagi sin.*)
- 53 *Przeście pnia błędnego przedniego* (*truncus vagalis ant.*) w splot żołądkowy (*plexus gastricus*)
- 54 *Oesophagus* (przelyk) – przeście we wpust (*cardia*)
- 55 *Trigonum lumbocostale* (trójkąt lędźwiowo-żebrowy) – Bochdaleka
- 56 *Położenie żebra dwunastego* (*costa XII*)
- 57 *Truncus lumbalis sin.* (pień lędźwiowy lewy) – pień chłonny
- 58 *Ggl. partis lumbalis trunci sympathetici* (zwój części lędźwiowej pnia współczulnego)
- 59 *M. quadratus lumborum* (m. czworoboczny lędźwi)
- 60 *Pars lumbalis trunci sympathetici* (część lędźwiowa pnia współczulnego)
- 61 *Naczynia chłonne biodrowe*

Narządy płciowe męskie ułożone oddzielnie – widok z boku.
Pęcherz moczowy (*vesica urinaria*) jest obkurczony.

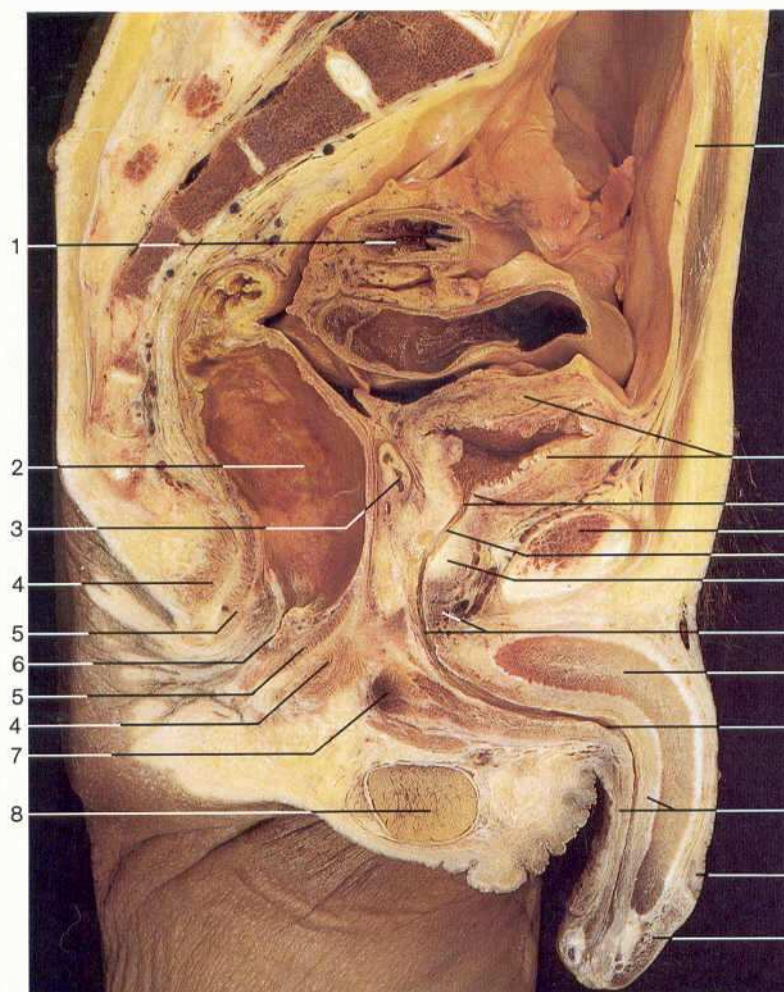

Narządy płciowe męskie *in situ* – widok z boku od strony prawej.

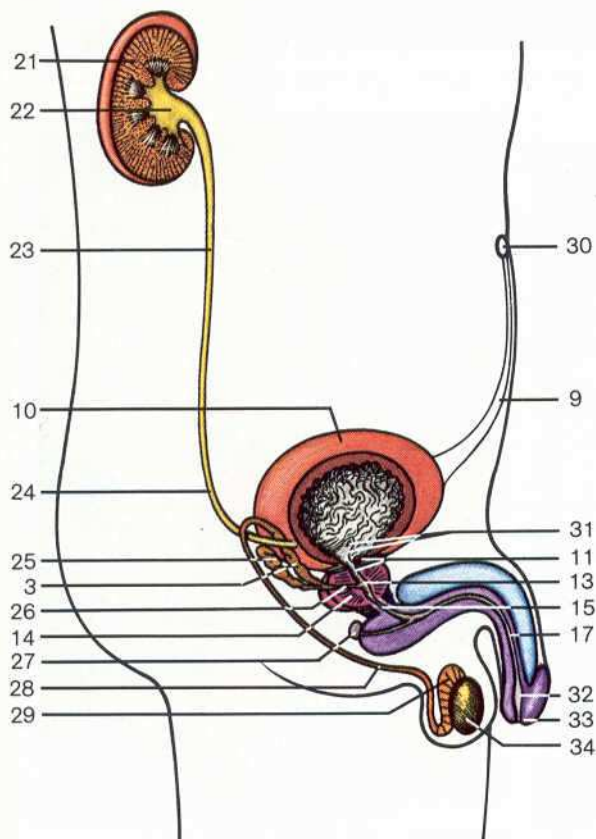
Położenie narządów płciowych męskich
(*organa genitalia masculina*) – rys. schematyczny.

- 1 Ureter (moczowód)
- 2 *Vesicula seminalis* (pęcherzyk nasienny)
- 3 *Prostata* (gruczoł krokowy albo stercz)
- 4 *Diaphragma urogenitale et urethra*
(przepona moczowo-płciowa i cewka moczowa)
- 5 *Gl. bulbourethralis* (gruczoł opuszkowo-cewkowy) – Cowpera
- 6 *Bulbus penis* (opuszka prącia)
- 7 *Crus penis* (odnoga prącia) – lewa i prawa
- 8 *Epididymis* (najądrze)
- 9 *Testis* (jądro)
- 10 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 11 *Apex vesicae* (szczyt pęcherza)
- 12 *Ductus deferens* (nasieniowód)
- 13 *Corpus cavernosum penis* (ciało jamiste prącia)
- 14 *Corpus spongiosum penis* (ciało gąbczaste prącia)
- 15 *Glans penis* (żołędź prącia)
- 16 *Ampulla recti* (bańka odbytnicy)
- 17 *M. levator ani* (m. dźwigacz odbytu)
- 18 *Anus et m. sphincter ani ext.* (odbyt i m. zwieracz odbytu zewn.)
- 19 *Funiculus spermaticus* (powróżek nasienny) – przecięty
- 20 *Promontorium* (wzgórek)
- 21 *Colon sigmoideum* (okrężnica esowata)
- 22 *Peritoneum* (otrzewna) – brzeg przecięcia
- 23 *Excavatio rectovesicalis* (zagłębienie odbytniczo-pęcherzowe)
- 24 *Ductus ejaculatorius* (przewód wytryskowy)
- 25 *Plica umbilicalis lat.* (fald pępkowy boczny)
- 26 *Plica umbilicalis med.* (fald pępkowy przysrodkowy)
- 27 *Anulus inguinalis prof. et ductus deferens*
(pierścień pachwinowy głęboki i nasieniowód)
- 28 *Symphysis* (spojenie łonowe)
- 29 *Urethra – pars prostatica* (cewka moczowa – część sterczowa)
- 30 *Urethra – pars spongiosa* (cewka moczowa – część gąbczasta)

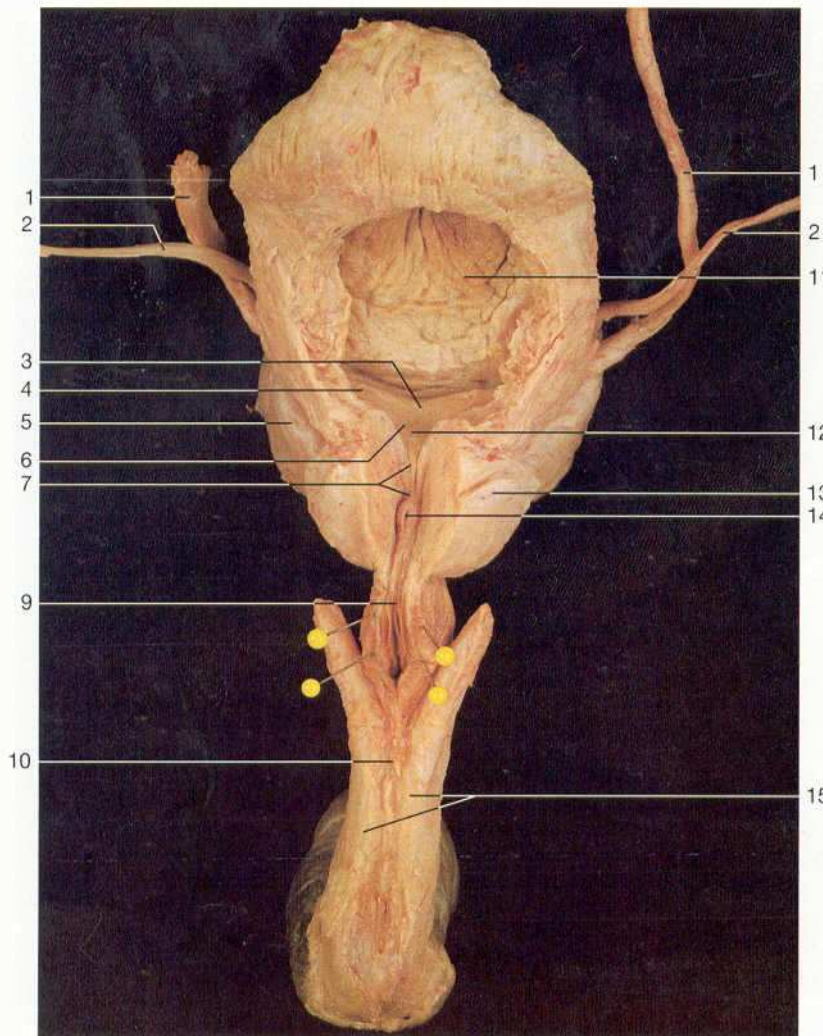

Przekrój strzałkowy miednicy męczyzny.

- 1 *Colon sigmoideum* (okrężnica esowata)
- 2 *Ampulla recti* (bańka odbytnicy)
- 3 *Ampulla ductus deferentis* (bańka nasieniowodu)
- 4 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz odbytu zewn.)
- 5 *M. sphincter ani int.* (m. zwieracz odbytu wewn.)
- 6 *Canalis analis* (kanal odbytu)
- 7 *Bulbus penis* (opuszka prącia)
- 8 *Testis* (jądro) – powierzchnia przekroju
- 9 *Lig. umbilicale medianum* (więzadło pępkowe pośrodkowe)
- 10 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 11 *Ostium urethrae internum et m. sphincter urethrae* (ujście wewn. cewki moczowej i zwieracz cewki moczowej)
- 12 *Symphysis pubica* (spojenie łonowe)
- 13 *Pars prostatica urethrae* (część sterczowa cewki moczowej)
- 14 *Prostatea* (gruczoł krokowy)
- 15 *Pars membranacea urethrae et m. sphincter urethrae* (część błoniasta cewki moczowej i m. zwieracz cewki moczowej)
- 16 *Corpus cavernosum penis* (ciało jamiste prącia)
- 17 *Pars spongiosa urethrae* (część gąbczasta cewki moczowej)
- 18 *Corpus spongiosum penis* (ciało gąbczaste prącia)
- 19 *Preputium penis* (napletek prącia)
- 20 *Glans penis* (żołędź prącia)
- 21 *Ren* (nerka)
- 22 *Pelvis renis* (miedniczka nerkowa)
- 23 *Ureter – pars abdominalis* (moczowód – część brzuszna)
- 24 *Ureter – pars pelvina* (moczowód – część miedniczna)
- 25 *Vesica seminalis* (pęcherzyk nasienny)
- 26 *Ductus ejaculatorius* (przewód wytryskowy)
- 27 *Gl. bulbourethralis* (gruczoł opuszkowo-cewkowy) – Cowpera
- 28 *Ductus deferens* (nasieniowód)
- 29 *Epididymis* (najądrze)
- 30 *Umbilicus* (pępek)
- 31 *Trigonum vesicae et ostium ureteris* (trójkąt pęcherza i ujście moczowodu)
- 32 *Fossa navicularis* (dół łódkowaty cewki moczowej)
- 33 *Ostium urethrae ext.* (ujście zewnętrzne cewki moczowej)
- 34 *Testis* (jądro)

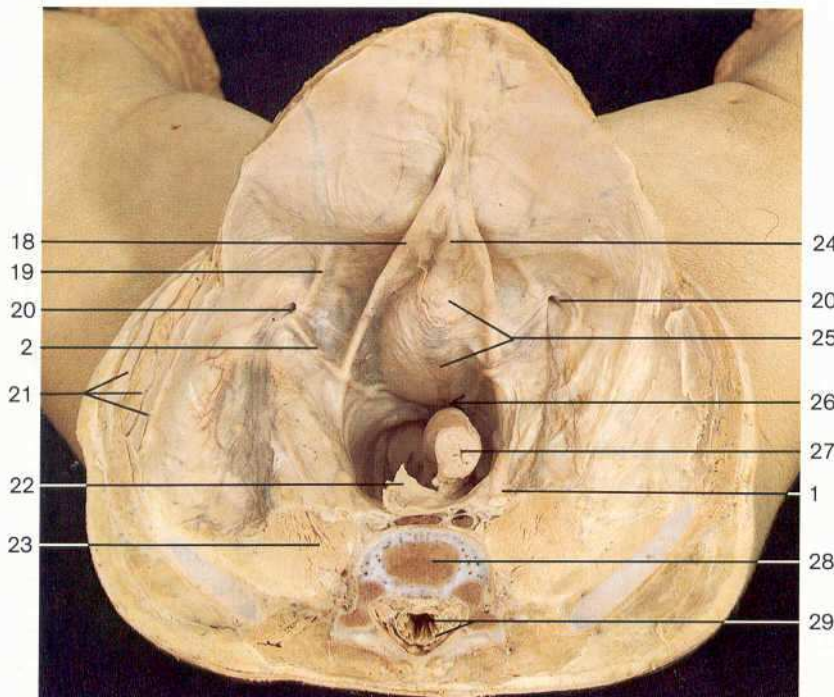

Układ moczowo-płciowy u męczyzny
(rys. schematyczny).

Gruczoł krokowy (prostatea) leży pomiędzy pęcherzem moczowym (*vesica urinaria*) a przeponą moczowo-płciową (*diaphragma urogenitale*). **Cewka moczowa (urethra)** u męczyzny służy zarówno jako droga moczowa, jak i droga wyprowadzająca nasienie. Zamyka ją mimowolny mięsień zwieracz wewnętrzny na dnie pęcherza moczowego (*fundus vesicae urinariae*) oraz zależny od woli mięsień zwieracz zewnętrzny znajdujący się pomiędzy sterczem a nasadą prącia (*radix penis*). Moczowód (*ureter*) prowadzi mocz z nerki do dna pęcherza, gdzie krzyżuje się od dołu z nasieniowodem (*ductus deferens*).

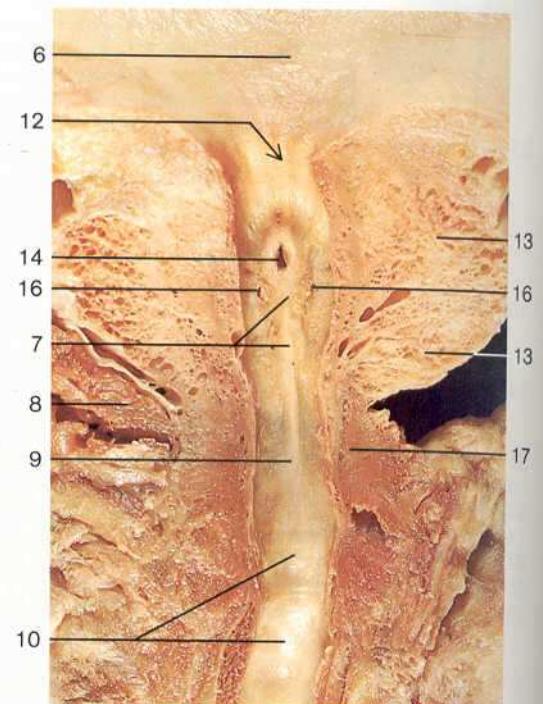

- 1 Ureter (moczowód)
- 2 Ductus deferens (nasieniowód)
- 3 Plica interureterica (fald międzymoczowodowy)
- 4 Ostium ureteris (ujście moczowodu) – sonda
- 5 Vesicula seminalis (pęcherzyk nasienny)
- 6 Trigonum vesicae (trójkąt pęcherza)
- 7 Pars prostatica urethrae et colliculus seminalis (część sterczowa cewki moczowej i wzgórek nasienny)
- 8 M. transversus perinei prof. (m. poprzeczny głęboki krocza)
- 9 Pars diaphragmatica urethrae (część przeponowa cewki moczowej)
- 10 Pars spongiosa urethrae (część gąbczasta cewki moczowej)
- 11 Blona śluzowa pęcherza moczowego
- 12 Ostium urethrae int. et uvula vesicae (ujście wewn. cewki moczowej i języczek pęcherza)
- 13 Prostata (gruczoł krokowy albo stercz)
- 14 Utriculus prostaticus (łagiewka sterczowa)
- 15 Corpus cavernosum penis dext. et sin. (ciało jamiste prącia prawe i lewe)
- 16 Ujście przewodu wytryskowego (ductus ejaculatorius)
- 17 M. sphincter urethrae (m. zwieracz cewki moczowej)
- 18 Plica umbilicalis med. (fald pępkowy przyśrodkowy)
- 19 Plica umbilicalis lat. (fald pępkowy boczny)
- 20 Anulus inguinalis prof. (pierścień pachwinowy głęboki)
- 21 Mm. abdominis (mięśnie brzucha)
- 22 Mesocolon sigmoideum (krezka okrężnicy esowatej)
- 23 M. psoas maior (m. lędźwiowy większy)
- 24 Plica umbilicalis mediana (fald pępkowy pośrodkowy)
- 25 Vesica urinaria (pęcherz moczowy)
- 26 Excavatio rectovesicalis (zagłębienie odbytniczno-pęcherzowe)
- 27 Rectum (odbytnica)
- 28 Corpus vertebrae lumbales (trzon kręgu lędźwiowego)
- 29 Cauda equina et dura mater (ogon koński i opona twarda)

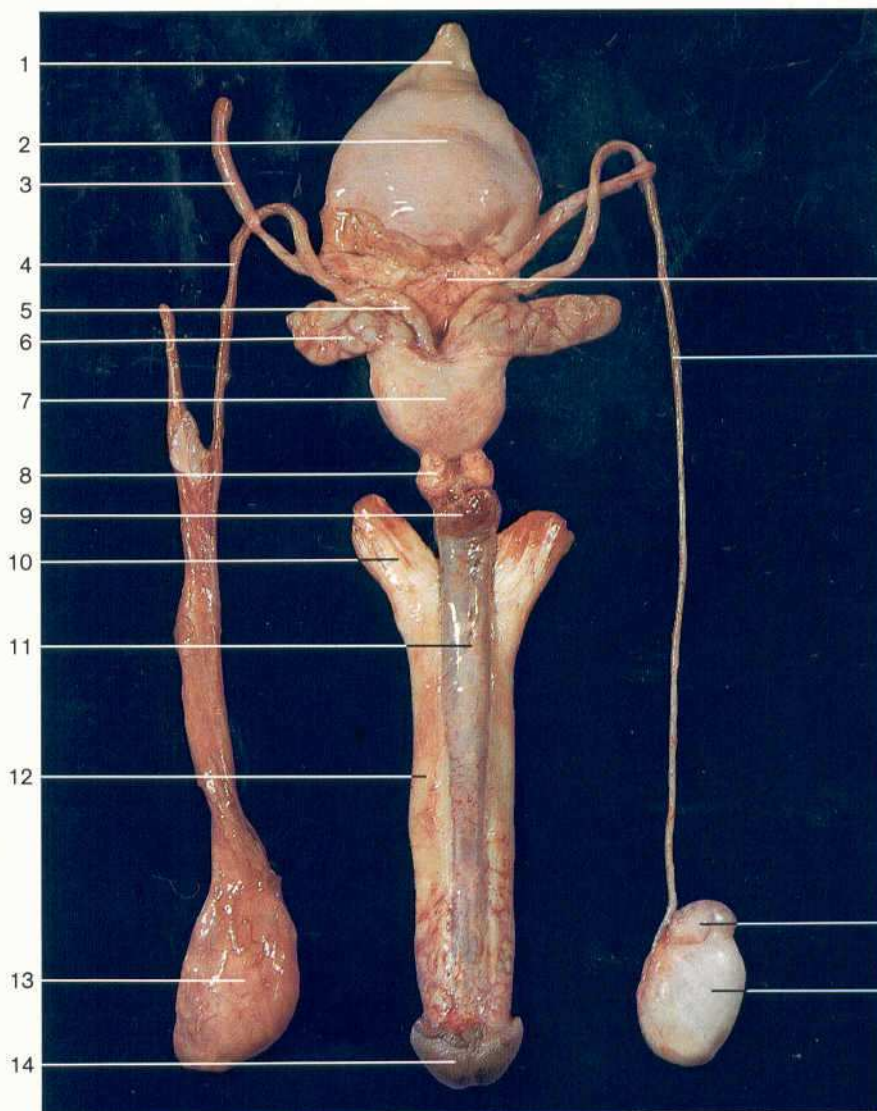
Narządy płciowe męskie ułożone oddzielnie – widok od przodu. Pęcherz moczowy (*vesica urinaria*), gruczoł krokowy (*prostata*) i cewka moczowa (*urethra*) zostały otwarte. Pęcherz moczowy jest obkurczony.

Pęcherz moczowy noworodka *in situ*. Od góry są widoczne narządy miednicy (miednica męczyzny).

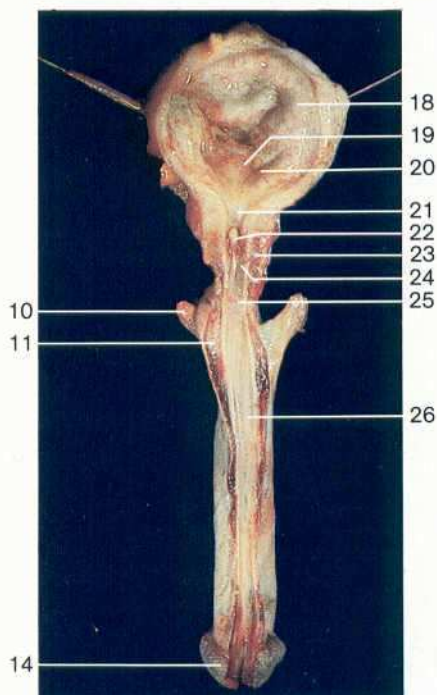

Cewka moczowa męska, stercz i dno pęcherza moczowego. Łagiewka sterczowa (*utricleus prostaticus*) jest rozszerzona.

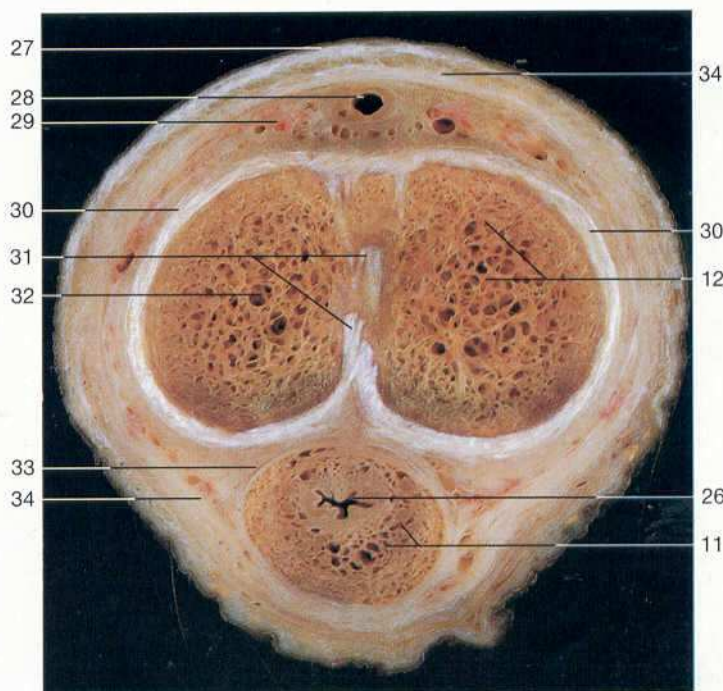

- 1 Apex vesicae et chorda urachi (szczyt pęcherza moczowego i struna moczownika)
- 2 Vesica urinaria (pęcherz moczowy)
- 3 Ureter (moczowód)
- 4 Ductus deferens (nasieniowód)
- 5 Ampulla ductus deferentis (bańka nasieniowodu)
- 6 Vesica seminalis (pęcherzyk nasienny)
- 7 Prostata (gruczoł krokowy albo stercz)
- 8 Gl. bulbourethralis (gruczoł opuszkowo-cewkowy) – Cowpera
- 9 Bulbus penis (opuszka prącia)
- 10 Crus penis (odnoga prącia)
- 11 Corpus spongiosum penis (ciało gąbczaste prącia)
- 12 Corpus cavernosum penis (ciało jamiste prącia)
- 13 Testis sin. et epididymis cum fascia spermatica interna et tunica vaginalis (jądro lewe i najądrze z powięzią nasienną wewn. i osłonką pochwową)
- 14 Glans penis (żołądz prącia)
- 15 Fundus vesicae urinariae (dno pęcherza moczowego)
- 16 Caput epididymidis (głowa najądrza)
- 17 Testis (jądro)
- 18 Blona śluzowa pęcherza moczowego
- 19 Trigonum vesicae (trójkąt pęcherza)
- 20 Ostium ureteris (ujście moczowodu)
- 21 Ostium urethrae int. (ujście wewnętrzne cewki moczowej)
- 22 Colliculus seminalis (wzgórek nasienny)
- 23 Prostata (gruczoł krokowy albo stercz)
- 24 Pars prostatica urethrae (część sterczowa cewki moczowej)
- 25 Pars membranacea urethrae (część błoniasta cewki moczowej)
- 26 Pars spongiosa urethrae (część gąbczasta cewki moczowej)
- 27 Skóra prącia
- 28 V. dorsalis penis prof. (ż. grzbietowa prącia głęboka) – nieparzysta
- 29 A. dorsalis penis (t. grzbietowa prącia) – parzysta
- 30 Tunica albuginea corporum cavernosorum penis (błona biaława ciał jamistych prącia)
- 31 Septum penis (przegroda prącia)
- 32 A. profunda penis (t. głęboka prącia)
- 33 Tunica albuginea corporis spongiosi penis (błona biaława ciała gąbczastego prącia)
- 34 Fascia penis prof. (powięź głęboka prącia)

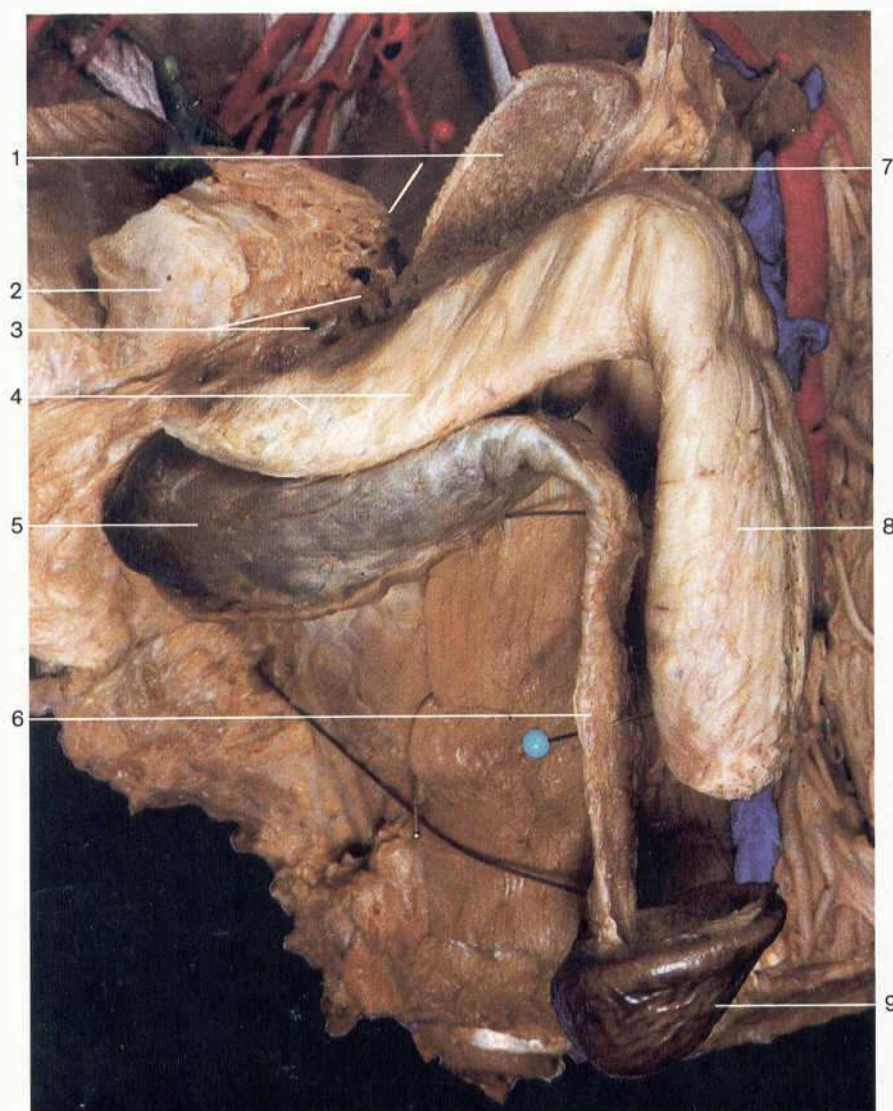
Narządy płciowe i moczowe męskie ułożone oddzielnie – widok od tyłu.

Pęcherz, moczowód (ureter), cewka moczowa i prącie, otwarte w linii pośrodkowej – widok od przodu.

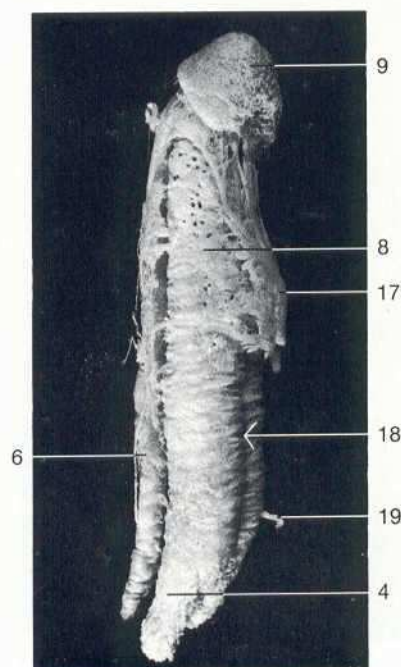

Przekrój poprzeczny prącia (penis).

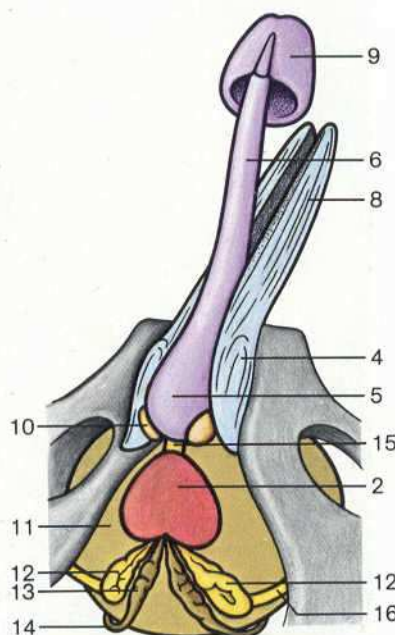

- 1 Os pubis (kość łonowa) – przecięta
- 2 Prostate (gruczoł krokowy albo stercz)
- 3 Plexus venosus prostaticus (splot żylny sterczowy)
- 4 Crus penis (odnoga prącia)
- 5 Bulbus penis (opuszka prącia)
- 6 Corpus spongiosum penis (ciało gąbczaste prącia)
- 7 Lig. suspensorium penis (więzadło wieszadłowe prącia)
- 8 Corpus cavernosum penis (ciało jamiste prącia)
- 9 Glans penis (żołędź prącia)
- 10 Gl. bulbourethralis (gruczoł opuszkowo-cewkowy) – Cowpera
- 11 Vesica urinaria (pęcherz moczowy)
- 12 Vesicula seminalis (pęcherzyk nasienny)
- 13 Ampulla ductus deferentis (bańka nasieniowodu)
- 14 Ductus deferens (nasieniowód)
- 15 Pars membranacea urethrae (część błoniasta cewki moczowej)
- 16 Ureter (moczowód)
- 17 V. dorsalis penis (ż. grzbietowa prącia)
- 18 Septum penis (przegroda prącia)
- 19 A. dorsalis penis (t. grzbietowa prącia)

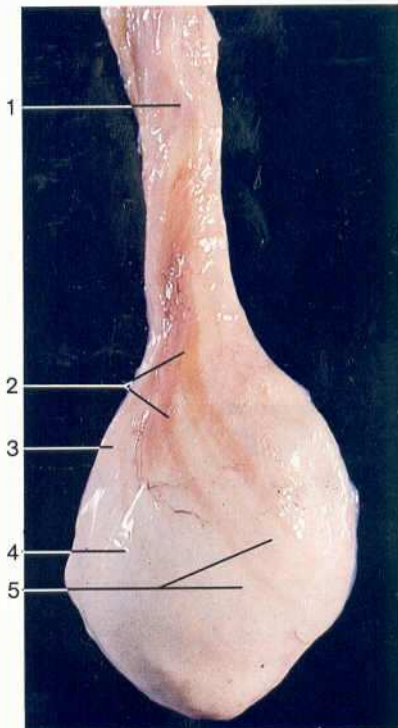
Narządy płciowe męskie zewnętrzne – widok z boku. Ciało gąbczaste prącia (*corpus spongiosum penis*) z żołędzią (*glans penis*) zostało oddzielone od ciał jamistych prącia (*corpus cavernosum penis*). Spojenie łonowe jest przecięte, pęcherz moczowy – usunięty.

Prącie w stanie wzwodu – odlew z masy plastycznej.

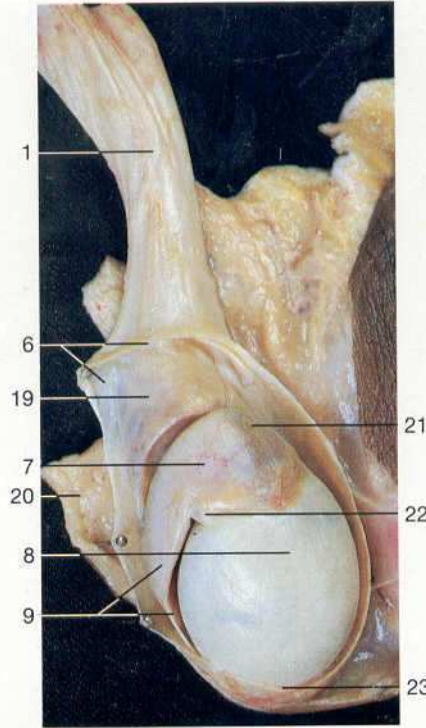

Budowa narządów płciowych męskich zewnętrznych i dodatkowych gruczołów płciowych (rys. schematyczny).

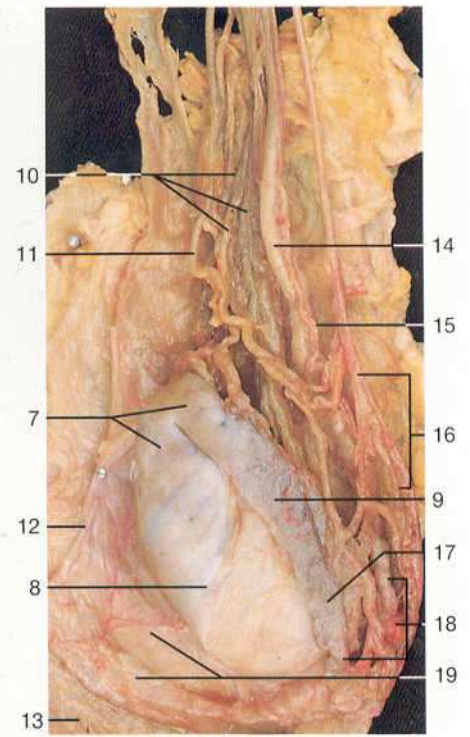
Jądro i najądrze (*testis et epididymis*) z osłonkami jądra – widok z boku.

- 1 Funiculus spermaticus et fascia cremasterica (powrózek nasienny i powięź m. dźwigacza jądra)
- 2 *M. cremaster* (m. dźwigacz jądra)
- 3 Położenie najądrza (*epididymis*)
- 4 *Fascia spermatica int.* (powięź nasienna wewn.)
- 5 Położenie jądra (*testis*)
- 6 Powierzchnia przekroju powięzi nasiennej wewn. (*fascia spermatica int.*) z graniczącą blaszką ścienną osłonki pochwowej jądra (*tunica vaginalis testis*)

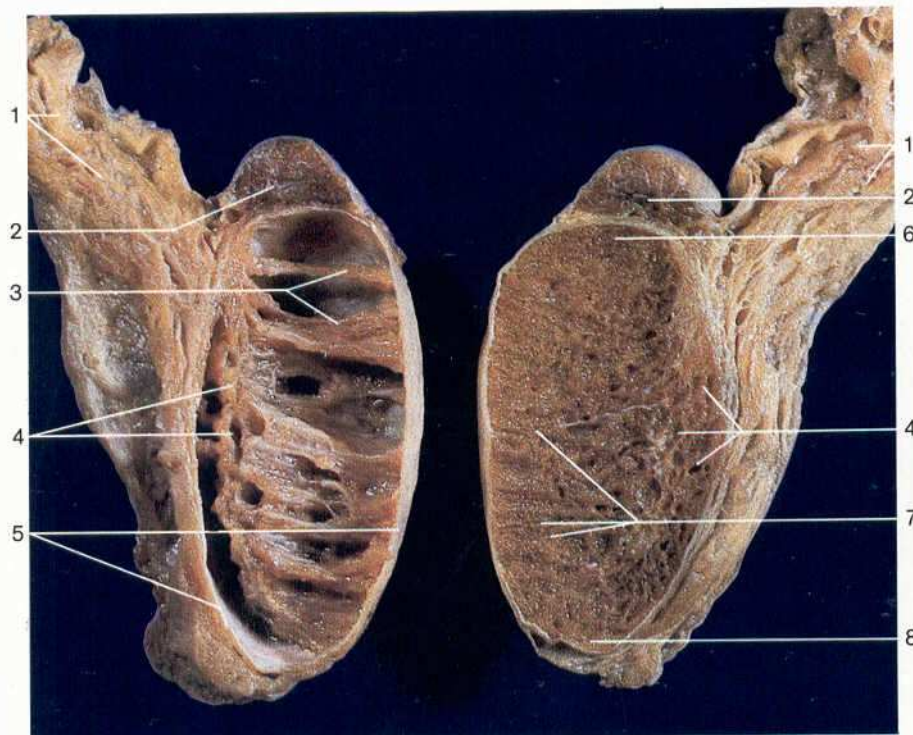
Jądro i najądrze. Osłonka pochwowa jądra (*tunica vaginalis testis*) jest otwarta – widok z boku.

- 7 *Caput epididymidis* (głowa najądrza)
- 8 *Testis et tunica vaginalis* – lamina parietalis (jądro i osłonka pochwowa – blaszka ścienna)
- 9 *Corpus epididymidis* (trzon najądrza)
- 10 *Plexus pampiniformis* (splot wiciowaty) – żyły przednie
- 11 *A. testicularis* (t. jądrowa)
- 12 *Tunica vaginalis* – lamina parietalis (osłonka pochwowa – blaszka ścienna) – brzeg przekroju

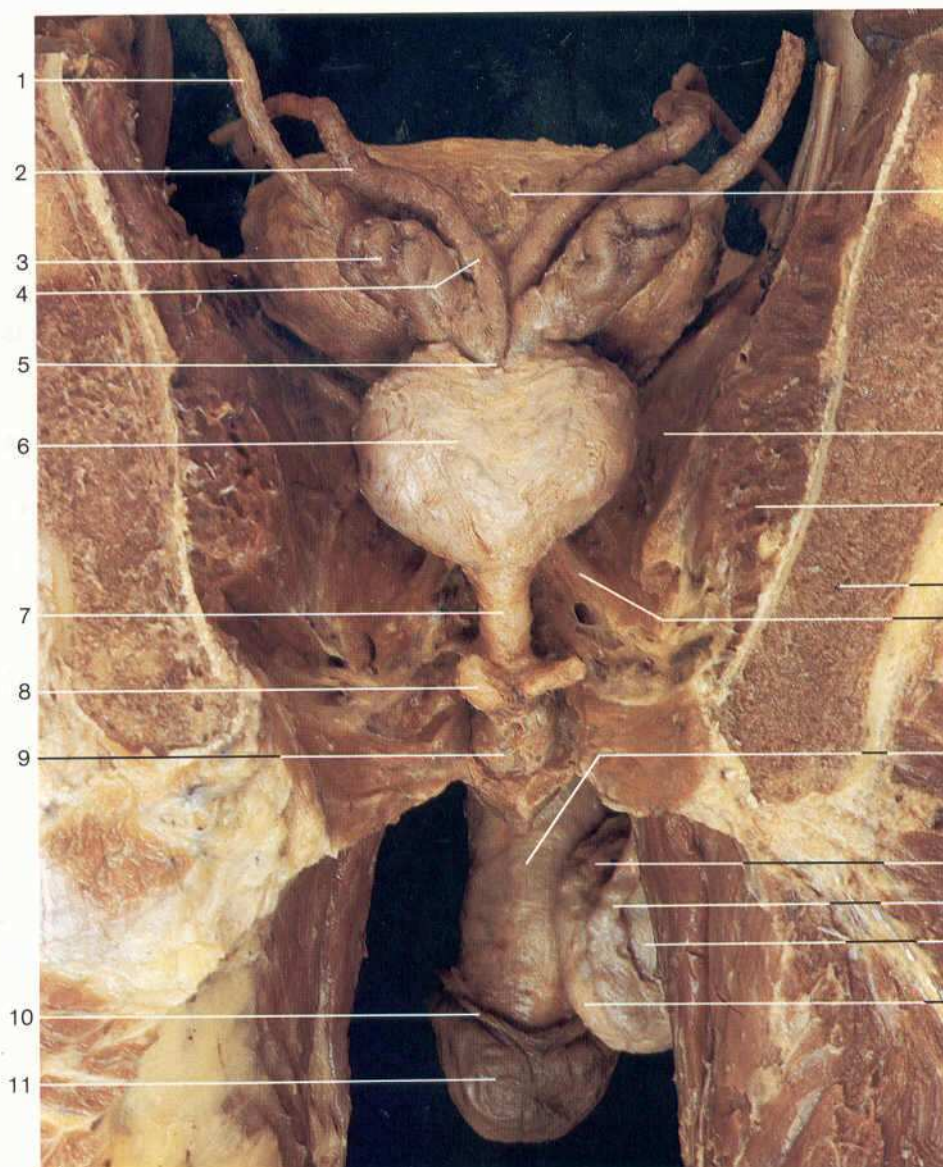
Jądro, najądrze i nasieniowód (*ductus deferens*) po stronie lewej otwarte od strony tylnobocznej.

- 13 *Scrotum et tunica dartos* (moszna i błona kurczliwa) – wywinięta
- 14 *Ductus deferens* (nasieniowód)
- 15 *A. ductus deferentis* (t. nasieniowodu)
- 16 *Plexus pampiniformis* (splot wiciowaty) – żyły tylne
- 17 *Cauda epididymidis* (ogon najądrza)
- 18 Przejście przewodu najądrza (*ductus epididymidis*) w nasieniowód
- 19 *Lamina parietalis tunicae vaginalis testis* (blaszka ścienna osłonki pochwowej jądra)
- 20 Skóra – błona kurczliwa (*tunica dartos*)
- 21 *Appendix epididymidis* (przyczepek najądrza)
- 22 *Appendix testis* (przyczepek jądra)
- 23 *Gubernaculum testis* (jądrowód)

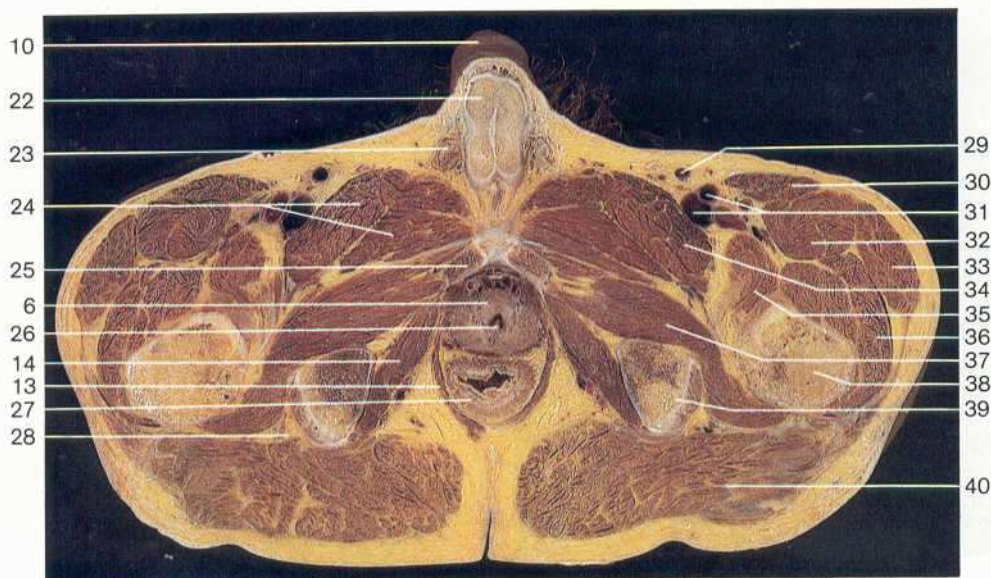
Przekrój podłużny jądra i najądrza. Po stronie lewej usunięto cewki nasienne (*tubuli seminiferi*) dla pokazania przegródek jądra (*septula testis*). Po stronie prawej miąższ jądra (*parenchyma testis*) został zachowany.

- 1 Funiculus spermaticus (powrózek nasienny) – powierzchnia przekroju
- 2 *Caput epididymidis* (głowa najądrza) – powierzchnia przekroju
- 3 *Septula testis* (przegrody jądra)
- 4 *Mediastinum testis* (śródmądrze)
- 5 Torebka jądra z błoną białawą (*tunica albuginea*)
- 6 *Extremitas sup. testis* (koniec górny jądra)
- 7 *Parenchyma testis* – *tubuli seminiferi contorti* (miąższ jądra – cewki nasienne kręte)
- 8 *Extremitas inf. testis* (koniec dolny jądra)

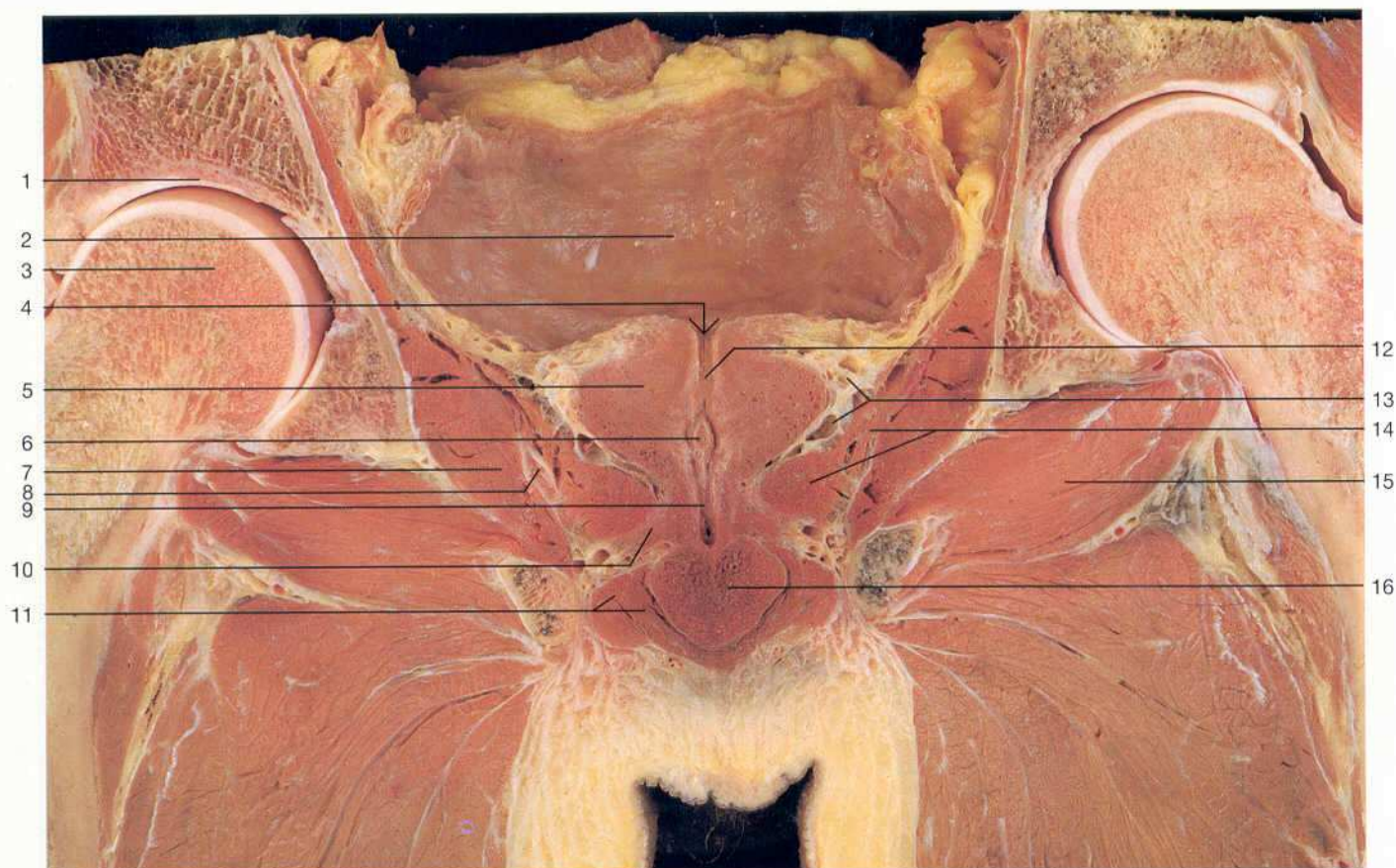

Dodatkowe gruczoły płciowe męskie (gruczoł krokowy, pęcherzyki nasienne) oraz dno miednicy. Przekrój czolowy miednicy mniejszej. Od tyłu jest widoczny pęcherz moczowy (*vesica urinaria*), stercz (*prostate*) i pęcherzyki nasienne (*vesiculae seminales*).

- 1 Ureter (moczowód)
- 2 Ductus deferens (nasieniowód)
- 3 Vesicula seminalis (pęcherzyk nasienny)
- 4 Ampulla ductus deferentis (bańka nasieniowodu)
- 5 Ductus ejaculatorius (przewód wytryskowy) – odcinek bliższy
- 6 Prostate (gruczoł krokowy)
- 7 Pars membranacea urethrae (część błoniasta cewki moczowej)
- 8 Gl. bulbourethralis (gruczoł opuszkowo-cewkowy) – Cowpera
- 9 Bulbus penis (opuszka prącia)
- 10 Penis – corolla glandis (prącie – korona żołądź)
- 11 Glans penis (żołądź prącia)
- 12 Vesica urinaria (pęcherz moczowy)
- 13 M. levator ani (m. dźwignacz odbytu)
- 14 M. obturator int. (m. zasłaniacz wewn.)
- 15 Os coxae (kość miedniczna) – powierzchnia przekroju
- 16 Lig. puboprostaticum (więzadło łonowo-sterczowe)
- 17 Corpus spongiosum penis (ciało gąbczaste prącia)
- 18 Caput epididymidis (głowa najądrza)
- 19 Odcinek początkowy nasieniowodu (ductus deferens)
- 20 Testis (jądro)
- 21 Cauda epididymidis (ogon najądrza)
- 22 Corpus cavernosum penis (ciało jamiste prącia)
- 23 Funiculus spermaticus (powrózek nasienny)
- 24 Mięśnie przywodziciele i m. grzebieniowy (m. pectineus)
- 25 Os pubis (k. łonowa)
- 26 Pars prostatica urethrae et colliculus seminalis (część sterczowa cewki moczowej i wznódek nasienny)
- 27 Rectum (odbytnica)
- 28 N. ischiadicus (n. kulszowy)
- 29 V. saphena magna (ż. odpiszczelowa)
- 30 M. sartorius (m. krawiecki)
- 31 A. et v. femoralis (t. i ż. udowa)
- 32 M. rectus femoris (m. prosty uda)
- 33 M. tensor fasciae latae (m. napinacz powięzi szerokiej)
- 34 M. pectineus (m. grzebieniowy)
- 35 M. iliopsoas (m. biodrowo-łędźwiowy)
- 36 M. vastus lat. (m. obszerny boczny)
- 37 M. obturator ext. (m. zasłaniacz zewn.)
- 38 Femur (k. udowa)
- 39 Tuber ischiadicum (guz kulszowy)
- 40 M. gluteus maximus (m. pośladkowy wielki)

Przekrój poprzeczny dna miednicy mężczyzny na wysokości gruczołu krokowego (sterczu).

Przekrój czołowy miednicy mniejszej na wysokości sterca i stawu biodrowego – widok od przodu.

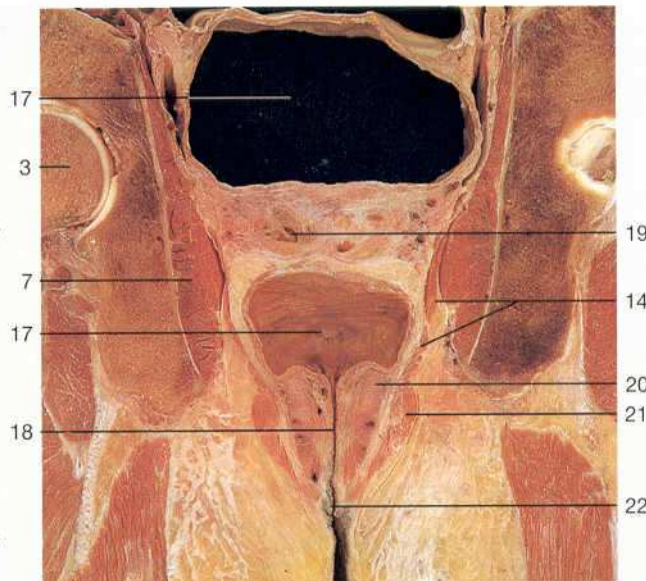
- 1 *Acetabulum articulationis coxae* (panewka stawu biodrowego)
- 2 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 3 *Caput femoris* (głowa k. udowej)
- 4 *Ostium urethrae int.* (ujście wewn. moczowodu)
- 5 *Prostata* (gruczoł krokowy albo stercz)
- 6 *Colliculus seminalis* (wzgórek nasienny)
- 7 *M. obturator int.* (m. zasłaniacz wewn.)
- 8 *Fossa ischiorectalis* (dół kulszowo-odbytniczy)
- 9 *Urethra – pars membranacea* (cewka moczowa – część błoniasta)

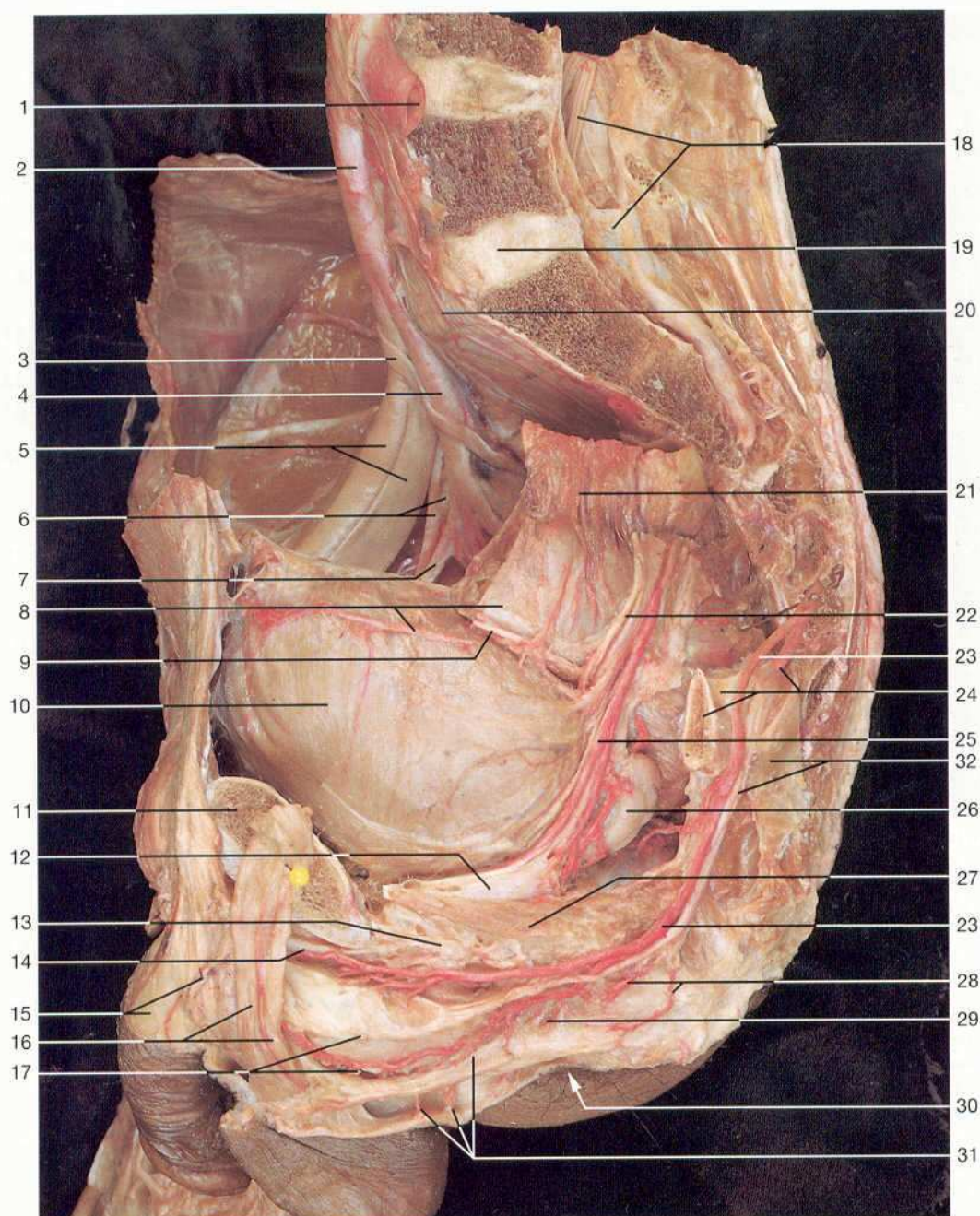
- 10 *M. transversus perinei prof.* (m. poprzeczny krocza głęboki)
- 11 *Crus penis et m. ischiocavernosus* (odnoga prącia i m. kulszowo-jamisty)
- 12 *Urethra – pars prostatica* (cewka moczowa – część sterczowa)
- 13 *Plexus prostaticus* (splot sterczowy)
- 14 *M. levator ani* (m. dźwигacz odbytu)
- 15 *M. obturator ext.* (m. zasłaniacz zewn.)
- 16 *Bulbus penis* (opuszka prącia)
- 17 *Ampulla recti* (bańka odbytnicy)

- 18 *Canalis analis* (kanał odbytu)
- 19 *Vesicula seminalis* (pęcherzyk nasienny)
- 20 *M. sphincter ani int.* (m. zwieracz odbytu wewn.)
- 21 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz odbytu zewn.)
- 22 *Anus* (odbyt)
- 23 *M. psoas maior* (m. lędźwiowy większy)
- 24 *Discus intervertebralis* (krążek międzykręgowy)
- 25 *Os ilium* (k. biodrowa)
- 26 *Lig. capitis femoris* (więzadlo głowy k. udowej)
- 27 *Promontorium* (wzgórek)

Przekrój czołowy miednicy mniejszej – obraz z RM.

Przekrój czołowy kanału odbytu (*canalis analis*).

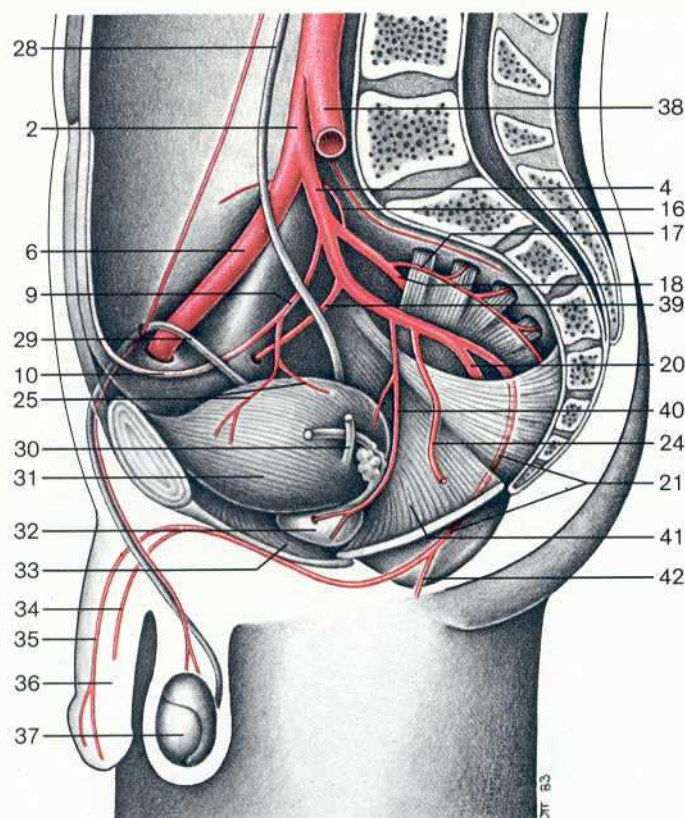

Narządy miednicy u mężczyzny *in situ*. Połowa prawa widziana od strony przyśrodkowej. Tętnice są nastrzyknięte zabarwionym na czerwono tworzywem sztucznym. Pęcherz moczowy (*vesica urinaria*) jest wypełniony. Otrzewna (*peritoneum*) w większości została usunięta.

1 <i>A. iliaca communis sin.</i> (t. biodrowa wspólna lewa)	17 <i>Bulbus penis</i> et <i>a. bulbi penis</i>
2 <i>A. iliaca communis dext.</i> (t. biodrowa wspólna prawa)	(opuszka prącia i t. opuszki prącia)
3 <i>Ureter dext.</i> (moczowód prawy)	18 <i>Cauda equina</i> et <i>dura mater</i>
4 <i>A. iliaca int. dext.</i> (t. biodrowa wewn. prawa)	(ogon koński i opona twarda) – przecięta
5 <i>A. et v. iliaca ext. dext.</i>	19 <i>Discus intervertebralis</i> (krążek międzykręgowy)
(t. i ż. biodrowa zewn. prawa)	– pomiędzy kręgiem lędźwiowym V i kością krzyżową
6 <i>A. obturatoria</i> et <i>n. obturatorius</i>	20 <i>Promontorium</i> (wzgórek)
(t. zasłonowa i n. zasłonowy)	21 <i>Mesocolon sigmoideum</i> (krezka okrężnicy esowatej)
7 <i>A. umbilicalis</i> (t. pępkowa)	22 <i>Ureter sin.</i> (moczowód lewy)
8 <i>Colon sigmoideum</i> et <i>a. vesicalis sup.</i>	23 <i>A. pudenda int. sin.</i> (t. sromowa wewn. lewa)
(okreźnica esowata i t. pęcherzowa górna)	24 <i>Spina ischiadica</i> (kolec biodrowy) – odcięty,
9 <i>Ductus deferens sin.</i> (nasieniowód lewy)	<i>lig. sacrospinale</i> et <i>a. glutea inf.</i>
10 <i>Vesica urinaria</i> (pęcherz moczowy)	(więzadło krzyżowo-kolcowe i t. pośladkowa dolna)
11 <i>Os pubis</i> (k. łonowa) – przecięta	25 <i>A. vesicalis inf. sin.</i> (t. pęcherzowa dolna lewa)
12 <i>Prostata</i> (gruczoł krokowy albo stercz)	26 <i>Vesicula seminalis</i> (pęcherzyk nasienny)
13 <i>Plexus venosus vesicoprostaticus</i>	27 <i>M. levator ani</i> (m. dźwigacz odbytu)
(splot żylny pęcherzowo-sterczowy)	28 <i>R. a. rectalis inf.</i> (gałąź t. odbytniczej dolnej)
14 <i>A. dorsalis penis prof.</i> (t. grzbietowa prącia głęboka)	29 <i>A. perinealis</i> (t. krocza)
15 <i>Penis</i> et <i>v. dorsalis penis superf.</i>	30 <i>Anus</i> (odbyt)
(prącie i ż. grzbietowa prącia powierzchowna)	31 <i>Rr. scrotales post.</i> (gałęzie mosznowe tylne)
16 <i>Funiculus spermaticus</i> et <i>a. testicularis</i>	32 <i>N. pudendus</i> et <i>lig. sacrotuberale</i>
(powrózek nasienny i t. jądrowa)	(n. sromowy i więzadło krzyżowo-guzowe)

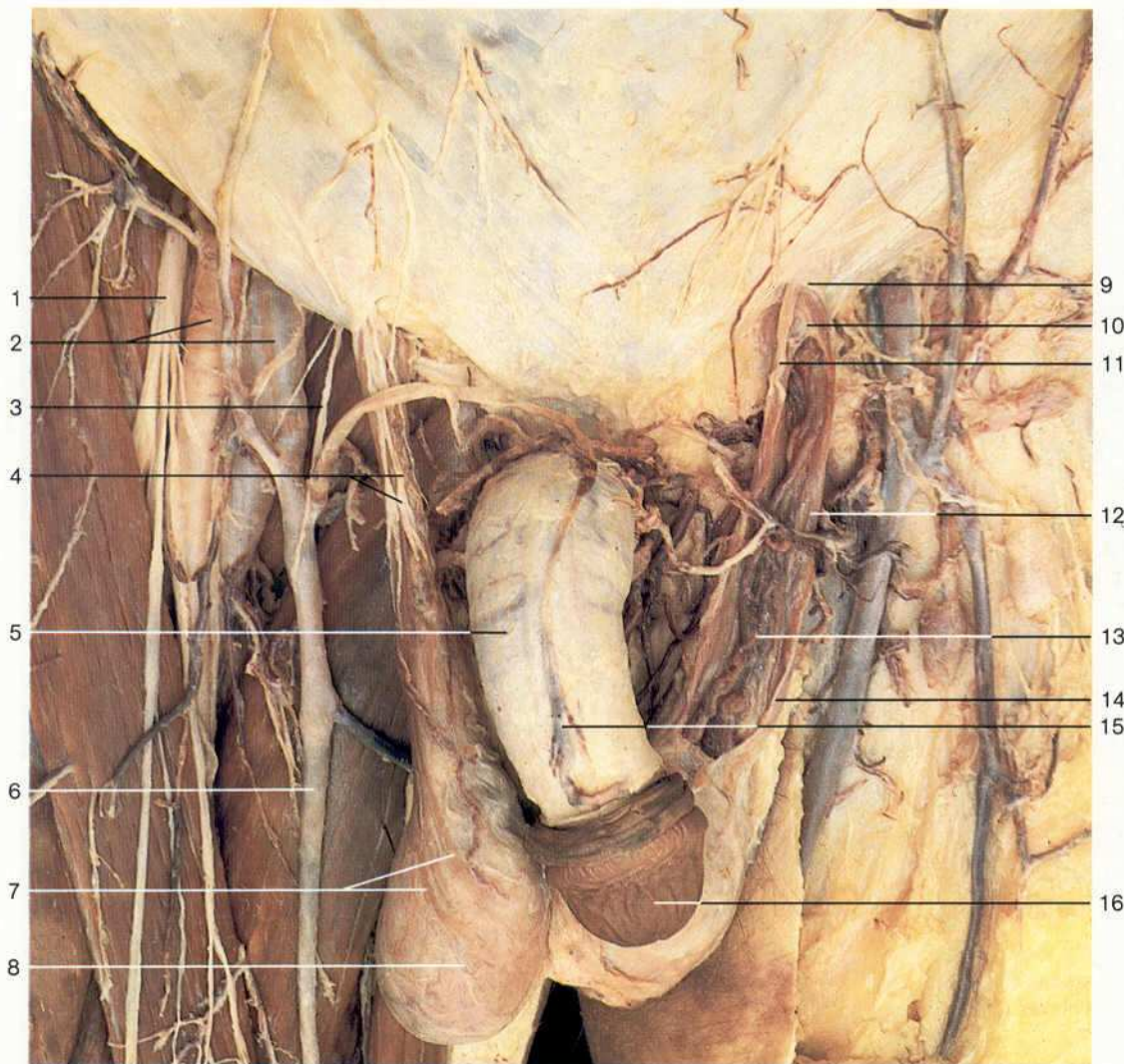

Naczynia narządów miednicy u mężczyzny – widok prawej połowy od strony przyśrodkowej. Pęcherz moczowy i odbytnicę (*rectum*) częściowo usunięto dla ukazania spłotu podbrzusznego (*plexus hypogastricus*).

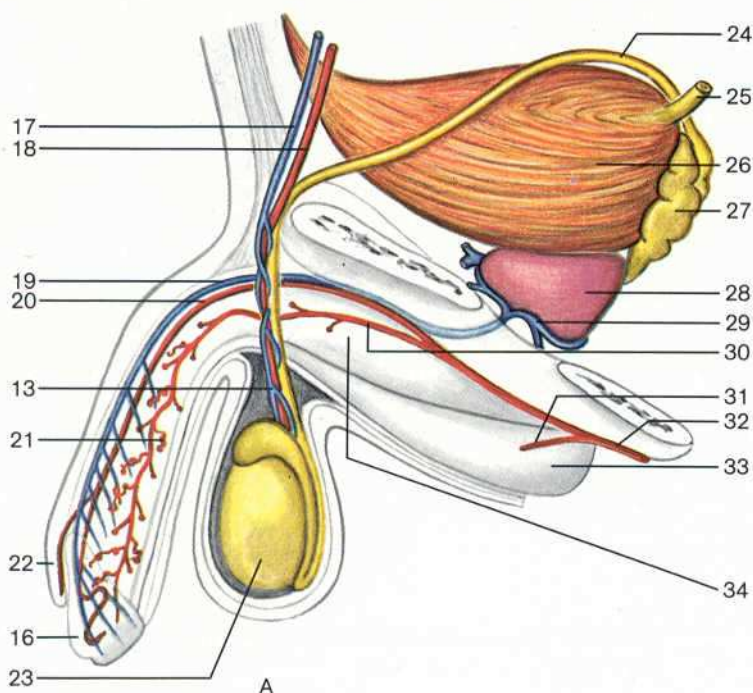

- 1 *Discus intervertebralis* (krążek międzykręgowy) – pomiędzy kręgiem lędźwiowym V i kością krzyżową (*os sacrum*)
- 2 *A. iliaca communis dext.* (t. biodrowa wspólna prawa)
- 3 *Promontorium* (wzgórek)
- 4 *A. iliaca int. dext.* (t. biodrowa wewn. prawa)
- 5 *N. femoralis* (n. udowy)
- 6 *A. iliaca ext. dext.* (t. biodrowa wewn. prawa)
- 7 *M. psoas maior dext.* (m. lędźwiowy większy prawy)
- 8 *V. iliaca ext. dext.* (ż. biodrowa zewn. prawa)
- 9 *A. umbilicalis* (t. pępkowa)
- 10 *Chorda a. umbilicalis* (struna t. pępkowej)
- 11 *N. obturatorius* (n. zasłonowy)
- 12 *Plexus hypogastricus sup.* (spłot podbrzusny górny)
- 13 *Plexus sacralis* (splot krzyżowy)
- 14 *Plexus hypogastricus inf.* (spłot podbrzusny dolny)
- 15 *Rectum* (odbytnica)
- 16 *A. iliohypogastrica* (t. biodrowo-lędźwiowa)
- 17 *A. sacralis lat.* (t. krzyżowa boczna)
- 18 *A. glutea sup. et plexus sacralis* (t. pośladkowa górna i splot krzyżowy)
- 19 *Plexus pudendalis et coccygeus* (splot sromowy i guziczny)
- 20 *A. glutea inf.* (t. pośladkowa dolna)
- 21 *A. pudenda int.* (t. sromowa wewn.)
- 22 *M. coccygeus* (m. guziczny)
- 23 *Canalis analis* (kanał odbytu)
- 24 *A. rectalis media* (t. odbytnicza środkowa)
- 25 *A. vesicalis sup. et a. ductus deferentis* (t. pęcherzowa górna i t. nasieniowodu)
- 26 *Os pubis* (kość lonowa)
- 27 *M. bulbospongiosus* (m. opuszkowo-gąbczasty)
- 28 *Ureter dext.* (moczowód prawy)
- 29 *Ductus deferens dext.* (nasieniowód prawy)
- 30 *Ureter sin.* (moczowód lewy)
- 31 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 32 *Prostata* (gruczoł krokowy albo stercz)
- 33 *Diaphragma urogenitale* (przepona moczowo-płciowa)
- 34 *A. penis prof.* (t. głęboka prącia)
- 35 *A. dorsalis penis* (t. grzbietowa prącia)
- 36 *Penis* (prącie)
- 37 *Testis* (jądro)
- 38 *A. iliaca communis sin.* (t. biodrowa wspólna lewa)
- 39 *A. obturatoria* (t. zasłonowa)
- 40 *A. vesicalis inf.* (t. pęcherzowa dolna)
- 41 *M. levator ani* (m. dźwigacz odbytu)
- 42 *A. rectalis inf.* (t. odbytnicza dolna)

Kolejność gałęzi tętnicy biodrowej wewnętrznej (*a. iliaca int.*) u mężczyzny (rys. schematyczny).

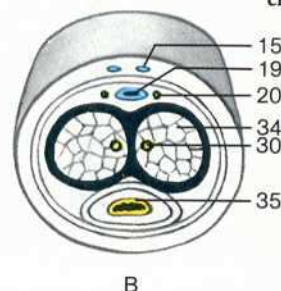
Narządy płciowe męskie zewnętrzne (prącie, jądro i nasieniowód): warstwy powierzchowne
– widok od przodu.

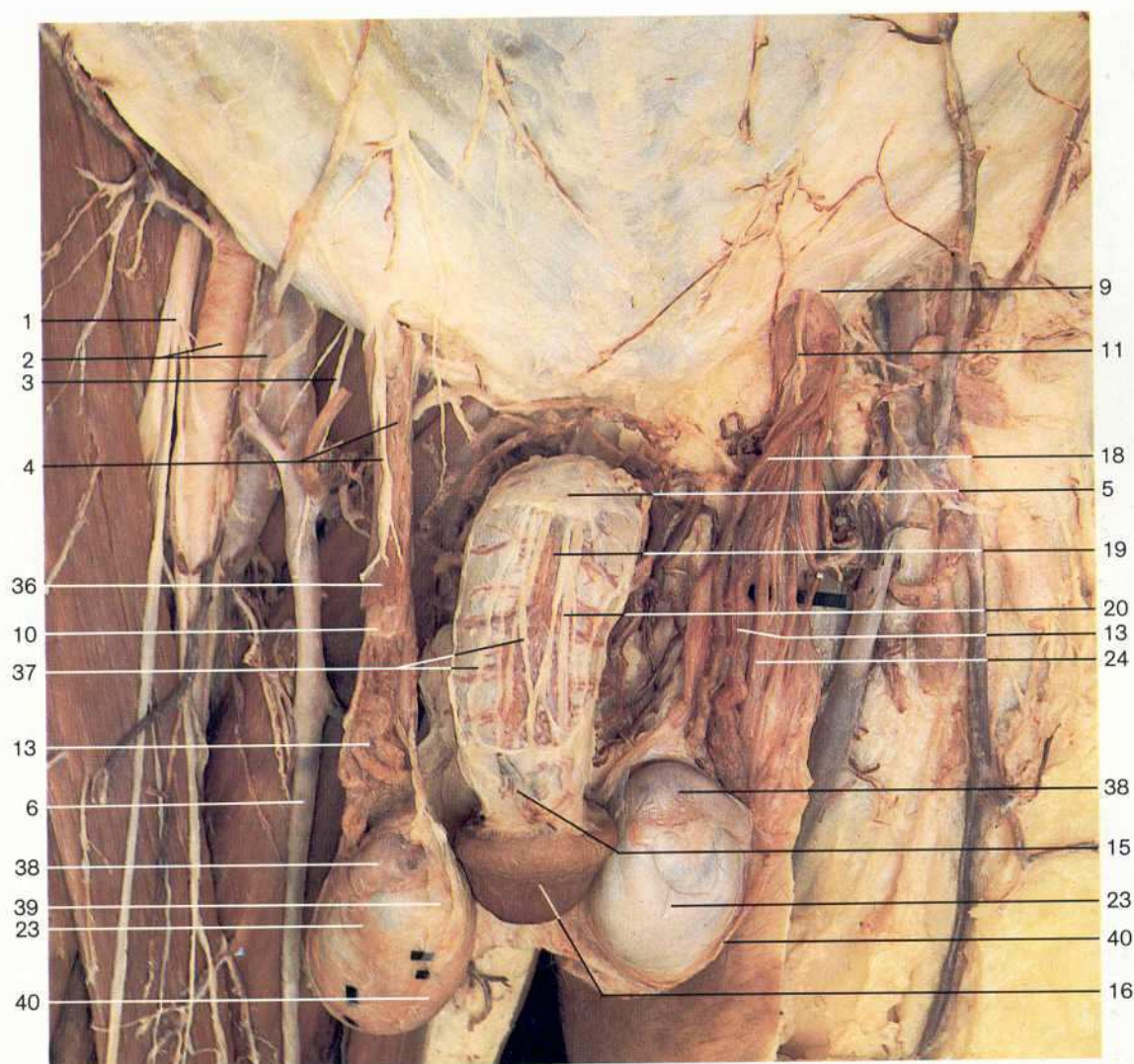
Unaczynienie narządów płciowych męskich (rys. schematyczny).
A – od strony bocznej, B – przekrój poprzeczny prącia.

- 1 *N. femoralis* (n. udowy)
- 2 *A. et v. femoralis* (t. i. ż. udowa)
- 3 *R. femoralis n. genitofemoralis* (gałąź udowa n. płciowo-udowego)
- 4 *Funiculus spermaticus et r. genitalis n. genitofemoralis* (powróżek nasienny i gałąź płciowa n. płciowo-udowego)
- 5 **Penis (prącie)** – z powięzią głęboką prącia (*fascia penis prof.*)
- 6 *V. saphena magna* (ż. odpiszczałowa)
- 7 *M. cremaster* (m. dźwigacz jądra)
- 8 **Testis (jądro)** – z osłonkami
- 9 *Anulus inguinalis superf. sin.* (pierścień pachwinowy powierzchowny lewy)
- 10 *Fascia spermatica int.* (powięź nasienna wewn.) – przecięta
- 11 *N. ilioinguinalis* (n. biodrowo-pachwinowy)
- 12 *Funiculus spermaticus sin.* (powróżek nasienny lewy)
- 13 *Plexus pampiniformis* (splot wiciowaty)
- 14 *Fascia spermatica ext.* (powięź nasienna zewn.)
- 15 *V. dorsalis penis superf.* (ż. grzbietowa prącia powierzchowna)
- 16 **Glans penis (żołędź prącia)**
- 17 *V. testicularis* (ż. jądrowa)

ciąg dalszy na stronie 327 →

B

Narządy płciowe męskie zewnętrzne (prącie, jądro i powrózek nasienny): warstwy głębsze – widok od przodu. Po stronie lewej powrózek nasienny (*funiculus spermaticus*) rozdzielono. W powięzi głębokiej prącia (*fascia penis prof.*) wycięto okienko dla pokazania nerwów grzbietowych prącia (*nn. dorsales penis*) i towarzyszących im naczyń.

18 *A. testicularis* (t. jądrowa)

19 *V. dorsalis penis prof.* (ż. grzbietowa prącia głęboka)

20 *A. dorsalis penis* (t. grzbietowa prącia)

21 *Aa. helicinae* (tętnice ślimakowate)

22 *Preputium penis* (napletek prącia)

23 *Testis et tunica albuginea*
(jądro z osłonką białawą)

24 *Ductus deferens* (nasieniowód)

25 *Ureter* (moczowód)

26 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)

27 *Vesicula seminalis* (pęcherzyk nasienny)

28 *Prostata* (gruczoł krokowy albo stercz)

29 *Plexus venosus vesicoprostaticus*
(splot żylny pęcherzowo-stercowy)

30 *A. profunda penis* (t. głęboka prącia)

31 *A. bulbi penis* (t. opuszki prącia)

32 *A. pudenda int.* (t. sromowa wewn.)

33 *Corpus spongiosum penis* (ciało gąbczaste prącia)

34 *Corpus cavernosum penis* (ciało jamiste prącia)

35 *Urethra* (cewka moczowa)

36 *Fascia cremasterica et m. cremaster*
(powieź m. dźwigacza jądra – Cowpera,
i m. dźwigacz jądra)

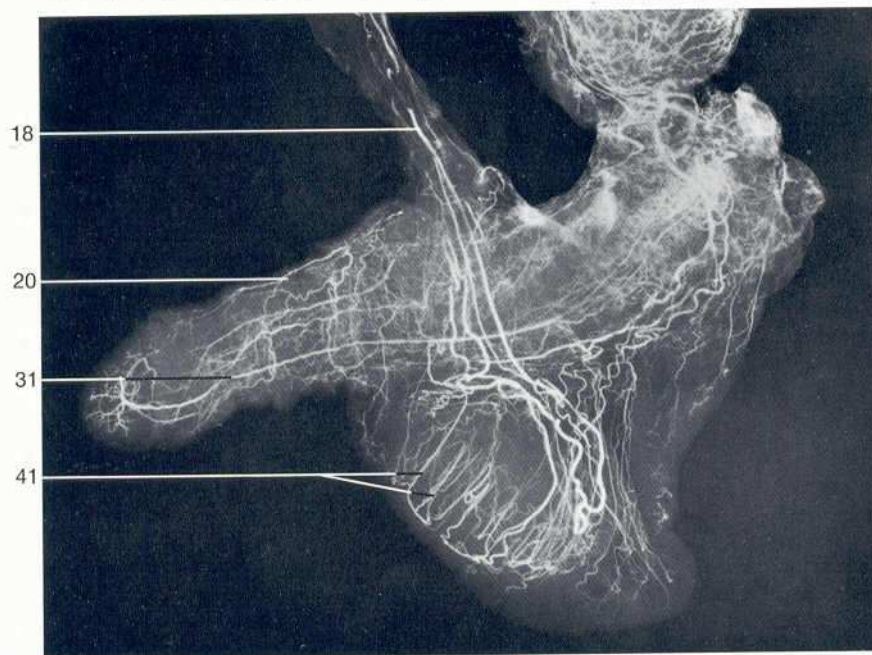
37 *N. dorsalis penis* (n. grzbietowy prącia)

38 *Caput epididymidis* (głowa najądrza)

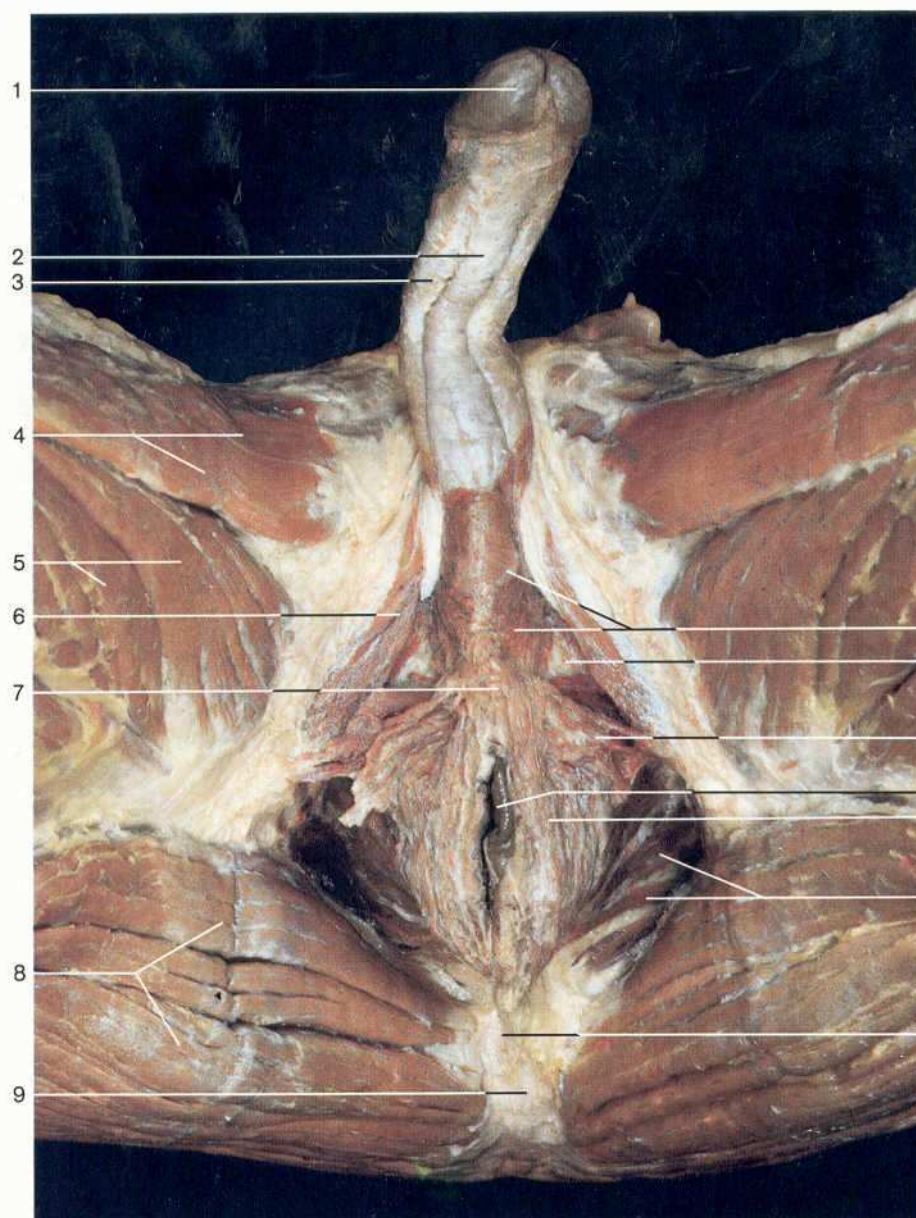
39 *Tunica vaginalis testis – lamina visceralis s. epididymium* (osłonka pochwowa jądra – blaszka trzewna)

40 *Tunica vaginalis testis – lamina parietalis s. periorchium* (osłonka pochwowa jądra – blaszka ścienna)

41 *Septula testis* (przegródki jądra)
– z pętlami naczyniowymi

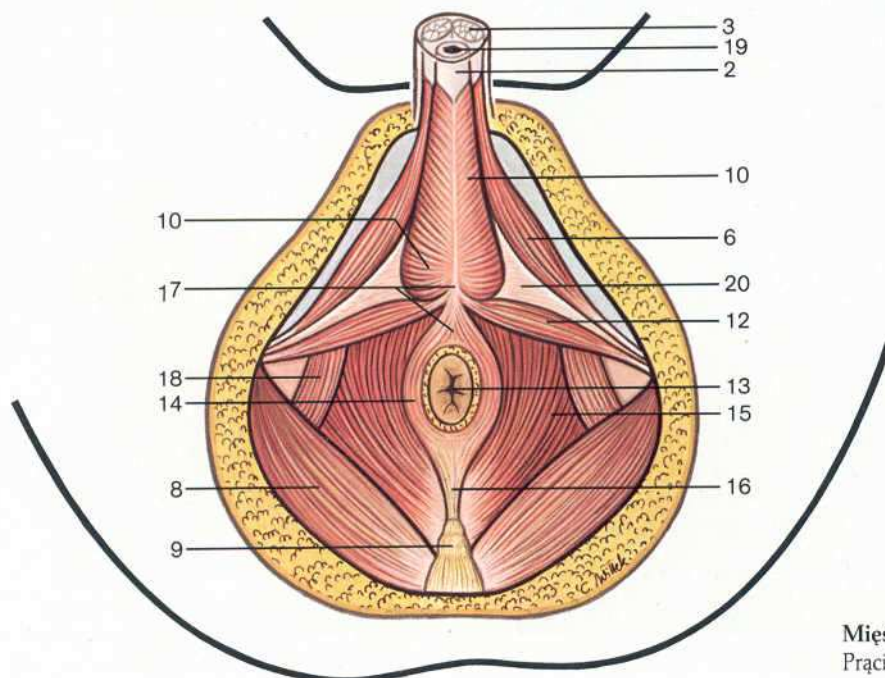

Arteriogram narządów płciowych męskich – widok z boku.

- 1 *Glans penis* (żołądź prącia)
- 2 *Corpus spongiosum penis* (ciało gąbczaste prącia)
- 3 *Corpus cavernosum penis* (ciało jamiste prącia)
- 4 *M. gracilis* (m. smukły)
- 5 *Mm. adductores* (mięśnie przywodziciele)
- 6 *M. ischiocavernosus et crus penis* (m. kulszowo-jamisty i odnoga prącia)
- 7 Perineum (krocze)
- 8 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
- 9 *Os coccygis* (kość guziczna)
- 10 *M. bulbocavernosus* (m. opuszkowo-jamisty)
- 11 *M. transversus perinei prof. et fascia diaphragmatis urogenitalis prof.* (m. poprzeczny krocza głęboki z powięzią głęboką przepony moczowo-płciowej)
- 12 *M. transversus perinei superf.* (m. poprzeczny powierzchowny krocza)
- 13 *Anus* (odbyt)
- 14 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
- 15 *M. levator ani* (m. dźwignacz odbytu)
- 16 *Lig. anococcygeum* (więzadło odbytowo-guziczne)
- 17 Perineum (krocze)
- 18 *M. obturator int.* (m. zasłaniacz wewn.)
- 19 *Urethra* (cewka moczowa)
- 20 *M. transversus perinei prof.* (m. poprzeczny głęboki krocza)

Mięśnie dna miednicy u mężczyzny – widok od dołu.

Mięśnie dna miednicy u mężczyzny – widok od dołu.
Prącie jest przecięte (rys. schematyczny).

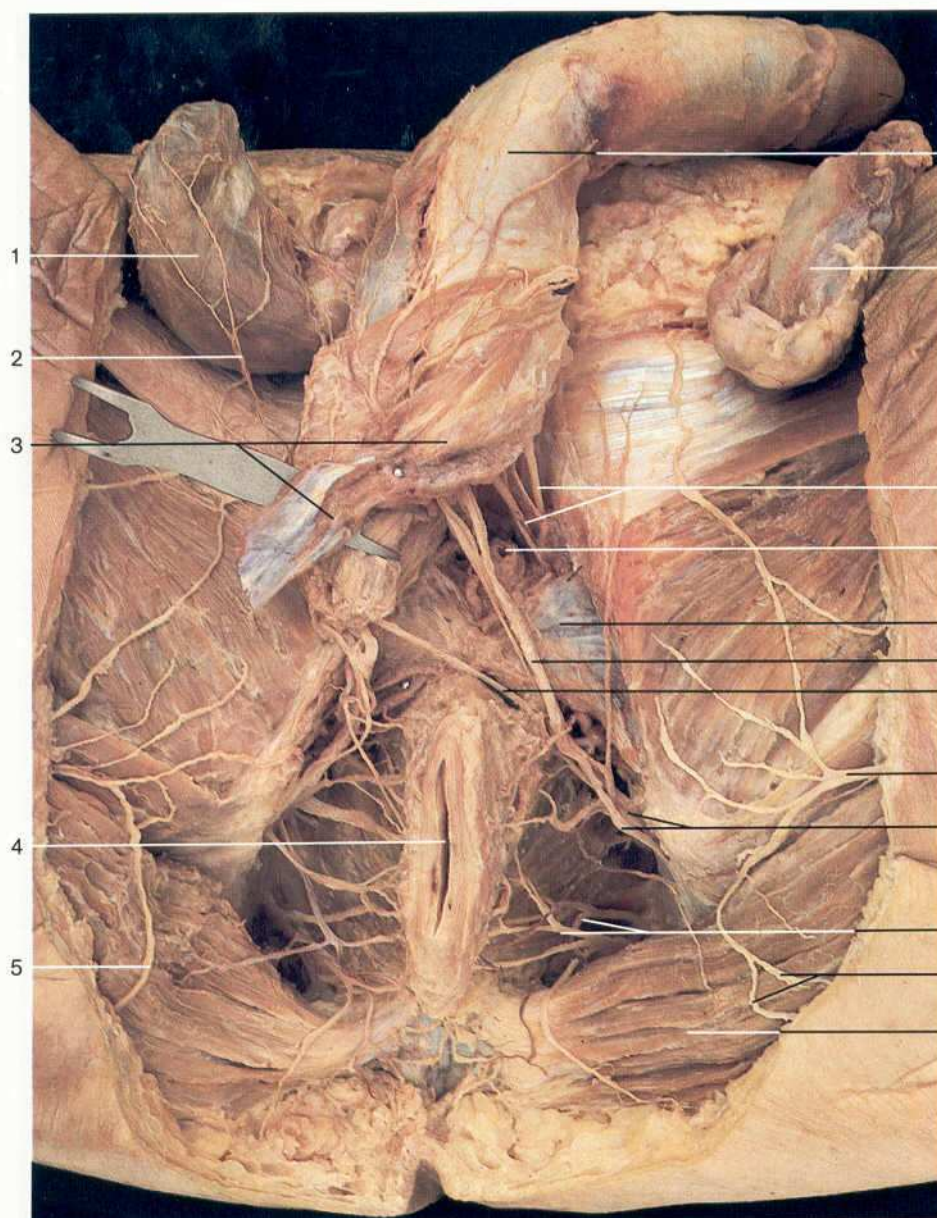

Dno miednicy i narządy płciowe męskie zewnętrzne – widok od dołu.
Oba jądra zostały przemieszczone na boki, moszna – usunięta.

- 1 *Testis dext.* (jądro prawe) – uniesione do góry i przemieszczone na bok
- 2 *M. bulbocavernosus* (m. opuszkowo-jamisty)
- 3 *M. ischiocavernosus* (m. kulszowo-jamisty)
- 4 *M. adductor magnus* (m. przywodziciel wielki)
- 5 *Nn. scrotales post. et aa. perineales superf.* (nerwy mosznowe tylne i tętnice kroczone powierzchowne)
- 6 *A. et v. scrotalis post.* (t. i ż. mosznowa tylna)
- 7 *A. bulbi penis post.* (t. tylna opuszki prącia)
- 8 *Perineum* (krocze)
- 9 *Rami perineales* (gałęzie kroczone)
- 10 *N. pudendus et a. pudenda int.* (n. sromowy i t. sromowa wewn.)
- 11 *Nn. et aa. rectales inf.* (nerwy i tętnice odbytnicze dolne)
- 12 *Nn. clunium inf.* (nerwy dolne pośladków)
- 13 *Os coccygis* (kość guziczna)
- 14 *Penis* (prącie)
- 15 *Testis sin.* (jądro lewe) – przemieszczone na bok
- 16 *A. dorsalis penis sin.* (t. grzbietowa prącia lewa)
- 17 *M. transversus perinei prof.* (m. poprzeczny głęboki krocza)
- 18 *A. bulbi penis sin.* (t. opuszki prącia lewa)
- 19 *Ramus n. cutanei femoris post.* (gałąź n. skórny tylny uda)
- 20 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
- 21 *Anus* (odbyt)
- 22 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
- 23 *Nn. anococcygei* (nerwy odbytowo-guziczne)
- 24 *Lig. sacrotuberale* (więzadło krzyżowo-guzowe) – z wyciętym okienkiem
- 25 *N. perforans lig. sacrotuberalis* (n. przesywający więzadła krzyżowo-guzowe)
- 26 *A. glutea inf. et n. gluteus inf.* (t. pośladkowa dolna i n. pośladkowy dolny)
- 27 *N. ischiadicus* (n. kulszowy)
- 28 *M. piriformis* (m. gruszkowaty)

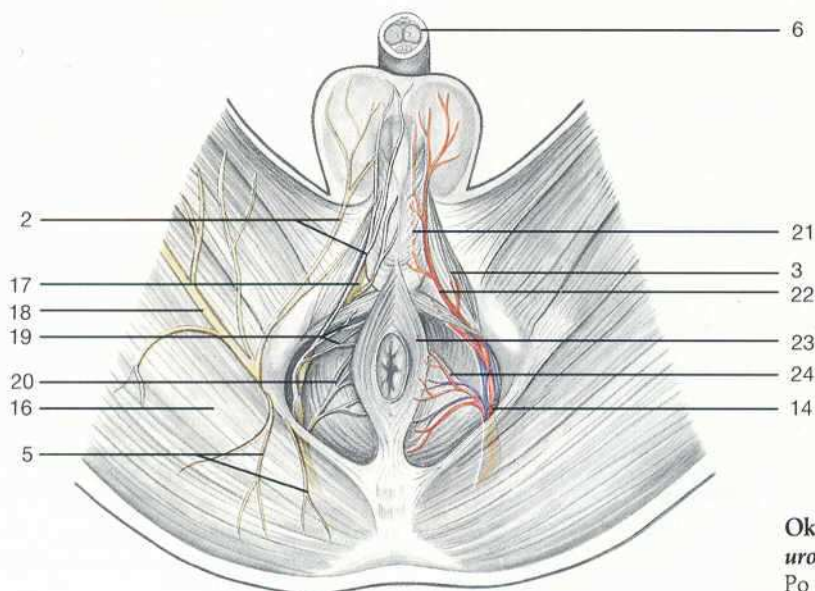

Dno miednicy i okolica pośladkowa (*regio glutea*) – widok strony prawej z boku. Mięsień pośladkowy wielki (*m. gluteus maximus*) został przecięty i odchylony. W więzadle krzyżowo-guzowym (*lig. sacrotuberale*) wycięto okienko dla pokazania naczyń i nerwów sromowych.

- 1 *Testis dext.* (jądro prawe) – odsunięte
- 2 *Nn. scrotales post.* (n. mosznowe tylne)
- 3 *Crus penis sin.* et *m. ischiocavernosus* (odnoga lewa prącia z mięśniem kulszowo-jamistym) – odsunięte na bok
- 4 **Anus (odbyt)**
- 5 *Nn. clunium inf.* (nerwy dolne pośladków)
- 6 **Penis (prącie)**
- 7 *Testis sin.* (jądro lewe)
- 8 *N. et a. dorsalis penis* (n. i t. grzbietowa prącia)
- 9 *Urethra* (cewka moczowa)
- 10 *M. transversus perinei prof.* (m. poprzeczny głęboki krocza)
- 11 *Nn. perineales* et *n. pudendus* (n. kroczone i n. sromowy)
- 12 *A. bulbi penis* (t. opuszki prącia)
- 13 *R. n. cutanei femoris post.* (gałąź n. skórny tylny uda)
- 14 *A. pudenda int.* et *n. pudendus* (t. sromowa wewn. i n. sromowy)
- 15 *Nn. et aa. rectales inf.* (nerwy i tętnice odbytowe dolne)
- 16 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
- 17 *N. dorsalis penis* (n. grzbietowy prącia)
- 18 *N. cutaneus femoris post.* (n. skórny tylny uda)
- 19 *Rr. perineales n. pudendi* (gałęzie kroczone n. sromowego)
- 20 *Rr. rectales inf.* (gałęzie odbytowe dolne)
- 21 *M. bulbocavernosus* (m. opuszkowo-jamisty) – prześwituje przez t. opuszki prącia (*a. bulbi penis*)
- 22 *A. dorsalis penis* (t. grzbietowa prącia)
- 23 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
- 24 *A. et v. rectalis inf.* (t. i ż. odbytowa dolna)

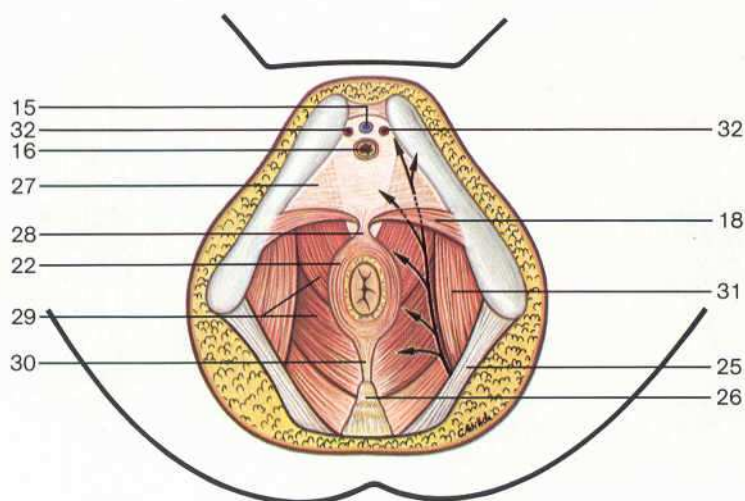
Dno miednicy i narządy płciowe męskie zewnętrzne – widok od dołu. Lewa odnoga prącia została oddzielona od gałęzi łonowej (*ramus pubicus*) i razem z opuszką prącia (*bulbus penis*) przesunięta na bok. Cewkę moczową (*urethra*) przecięto na wysokości przepony moczowo-płciowej (*diaphragma urogenitale*).

Okolica moczowo-płciowa i odbytowa (*regio urogenitalis et analis*) u mężczyzny – widok od dołu. Po prawej – nerwy, po lewej – tętnice i żyły.

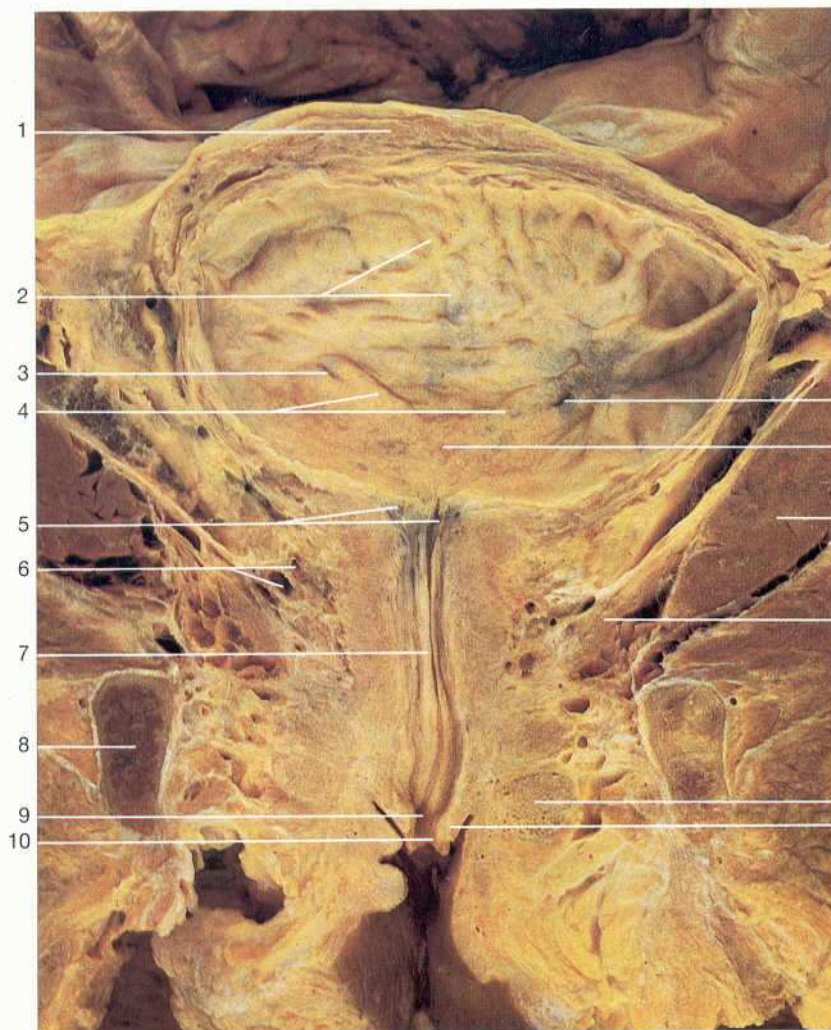

Okolica moczowo-płciowa i odbytowa u mężczyzny – widok od dołu. Nasada prącia (*radix penis*) została usunięta, jądro lewe (*testis sin.*) – przekrojone. Widać przeponę moczowo-płciową.

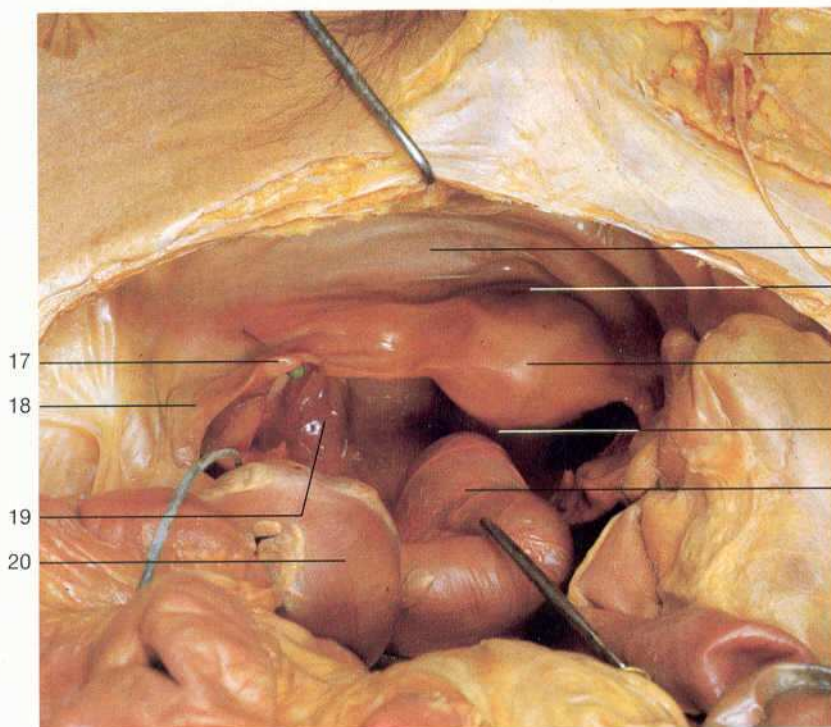
Przepona moczowo-płciowa i miednica (*pelvis*) u mężczyzny – widok od dołu (rys. schematyczny). Prącie usunięto. Strzałki oznaczają przebieg naczyń i nerwów.

- 1 *Testis dext.* (jądro prawe) – przemieszczone
- 2 *Corpus spongiosum penis* (ciało gąbczaste prącia)
- 3 *Corpus cavernosum penis* (ciało jamiste prącia)
- 4 *R. perinealis n. cutanei femoris post.* (gałąź kroczoowa n. skórno tylnego uda)
- 5 *Nn. et aa. scrotales post.* (nerwy i tętnice mosznowe tylne)
- 6 *A. profunda penis* (t. głęboka prącia)
- 7 *M. transversus perinei profundus* (m. poprzeczny głęboki krocza)
- 8 *Nn. perineales dext.* (nerwy kroczoowe prawe)
- 9 *Nn. rectales inf.* (nerwy odbytnicze dolne)
- 10 *N. clunium inf.* (n. dolne pośladków)
- 11 *Nn. anococcygei* (nerwy odbytowo-guziczne)
- 12 *Funiculus spermaticus sin.* (powrózek nasienny lewy)
- 13 *Testis sin.* (jądro lewe) – przekrój
- 14 *N. et a. dorsalis penis* (n. i t. grzbietowa prącia)
- 15 *V. dorsalis penis prof.* (ż. grzbietowa prącia głęboka)
- 16 *Urethra* (cewka moczowa) – przecięta
- 17 *A. bulbi penis* (t. opuszki prącia)
- 18 *M. transversus perinei superf.* (m. poprzeczny powierzchowny krocza)
- 19 *A. bulbi penis sin.* (t. opuszki prącia lewa)
- 20 *N. perinealis n. pudendi* (n. kroczoowy n. sromowego)
- 21 *Anus* (odbyt)
- 22 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
- 23 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
- 24 *Fascia obturatoria* (powieź zasłonowa) i kanał Alcocka dla n. sromowego (*n. pudendus*) oraz t. i ż. sromowej wewn. (*a. et v. pudenda int.*)
- 25 *Lig. sacrotuberale* (więzadło krzyżowo-guzowe)
- 26 *Os coccygis* (kość guziczna)
- 27 *Diaphragma urogenitale* – m. transversus perinei prof. (przepona moczowo-płciowa) – m. poprzeczny głęboki krocza)
- 28 *Centrum tendineum perinei* (środek ścięgniasty krocza)
- 29 *M. levator ani* (m. dźwigacz odbytu)
- 30 *Lig. anococcygeum* (więzadło odbytowo-guziczne)
- 31 *M. obturator int.* (m. zasłaniacz wewn.)
- 32 *A. dorsalis penis* (t. grzbietowa prącia)

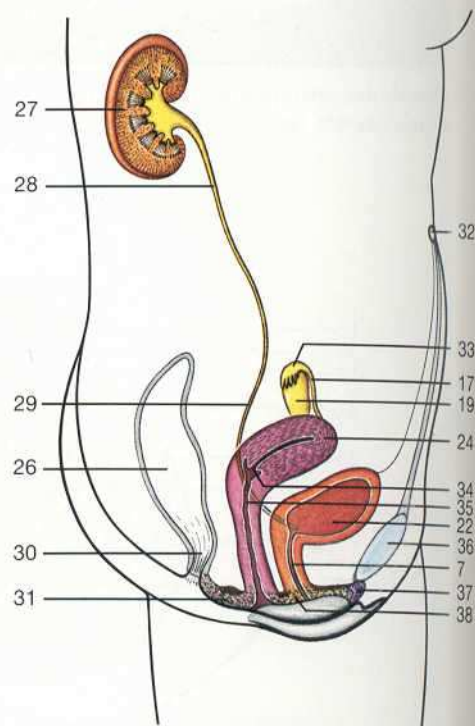

Przekrój czołowy pęcherza (*vesica urinaria*) i cewki moczowej (*urethra*) kobiety – widok od przodu.

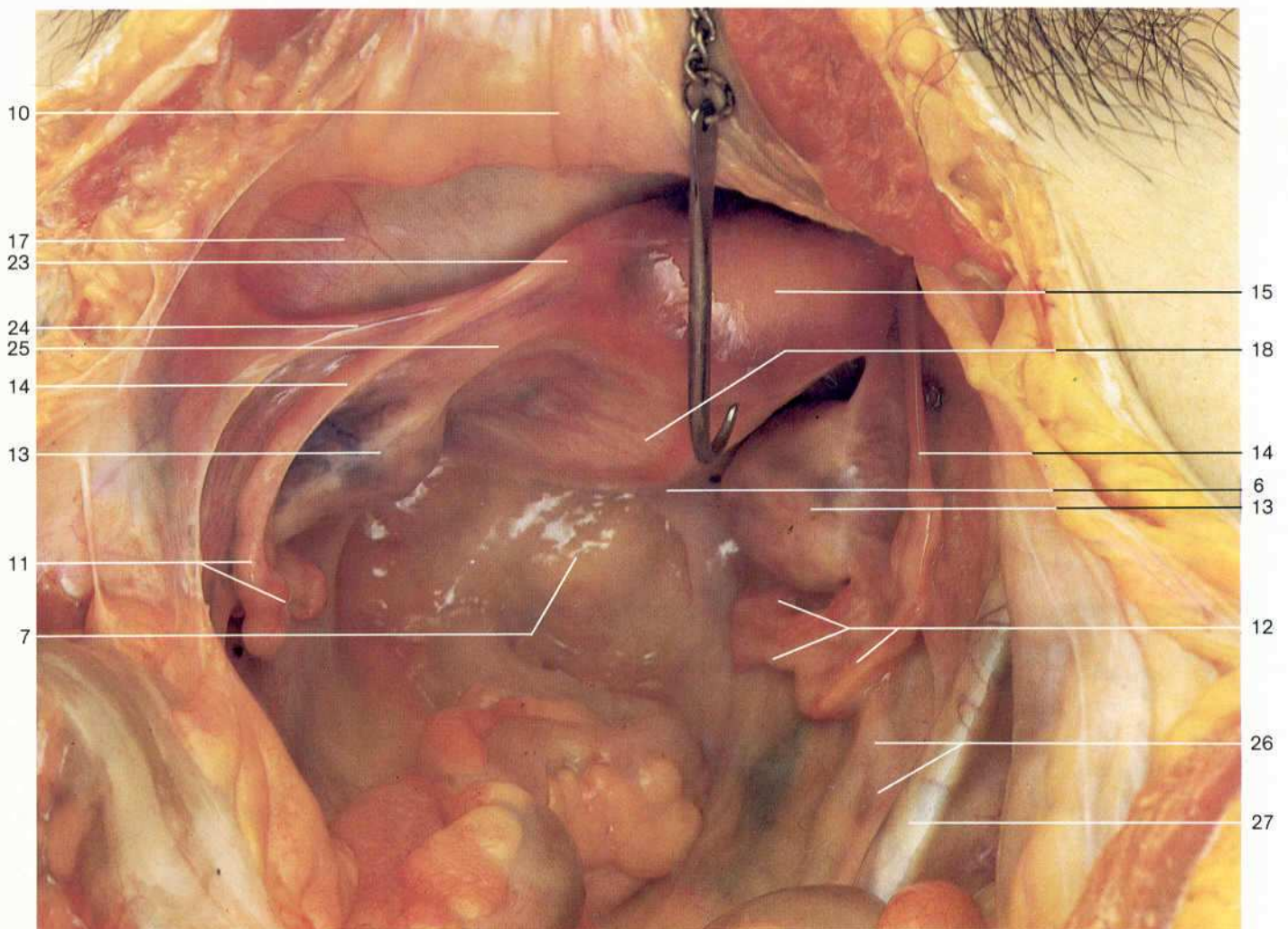
- 1 *Tunica muscularis vesicae urinariae* (błona mięśniowa pęcherza moczowego) – powierzchnia przekroju
- 2 *Plicae tunicae mucosae vesicae urinariae* (faldy śluzówki pęcherza moczowego)
- 3 *Ostium ureteris dext.* (ujście moczowodu prawego)
- 4 *Plica interureterica* (fald międzymoczowodowy)
- 5 *Ostium urethrae int.* (ujście wewn. cewki moczowej)
- 6 *Plexus venosus vesicouterinus* (splot żylny pęcherzowo-maciczny) – powierzchnia przekroju
- 7 *Urethra feminina* (cewka moczowa żeńska)
- 8 *Os pubis* (kość łonowa) – powierzchnia przekroju
- 9 *Ostium urethrae ext.* (ujście zewn. cewki moczowej)
- 10 *Vestibulum vaginae* (przedsionek pochwy)
- 11 *Ostium ureteris sin.* (ujście moczowodu lewego)
- 12 *Trigonum vesicae* (trójkąt pęcherza)
- 13 *M. obturator int.* (m. zasłaniacz wewn.)
- 14 *M. levator ani* (m. dźwigacz odbytu)
- 15 *Bulbus vestibuli* (opuszka przedsionka)
- 16 *Labium minus pudendi sin.* (warga sromowa mniejsza lewa)
- 17 *Tuba uterina* (jajowód)
- 18 *Mesosalpinx* (krezka jajowodu)
- 19 *Ovarium* (jajnik)
- 20 *Colon sigmoideum* (okreznica esowata)
- 21 *Hiatus saphenus* (rozwór odpiszczelowy)
- 22 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 23 *Excavatio vesicouterina* (zagłębienie pęcherzowo-maciczne)
- 24 *Fundus uteri* (dno macicy)
- 25 *Excavatio rectouterina* (zagłębienie odbytniczo-maciczne)
- 26 *Rectum – pars ampullare* (odbytnica – część bańkowa)
- 27 *Ren* (nerka)
- 28 *Ureter – pars abdominalis* (moczowód – część brzuszna)
- 29 *Ureter – pars pelvina* (moczowód – część miedniczna)
- 30 *Canalis analis* (kanał odbytu)
- 31 *Centrum tendineum perinei* (środek ścięgny krocza)
- 32 *Umbilicus* (pepek)
- 33 *Ampulla tubae* (bańka jajowodu)
- 34 *Portio vaginalis* (część pochwy szyjki macicy)
- 35 *Vagina* (pochwa)
- 36 *Symphysis pubica* (spojenie łonowe)
- 37 *Clitoris* (lechtaczka)
- 38 *M. transversus perinei prof.* (m. poprzeczny głęboki krocza)

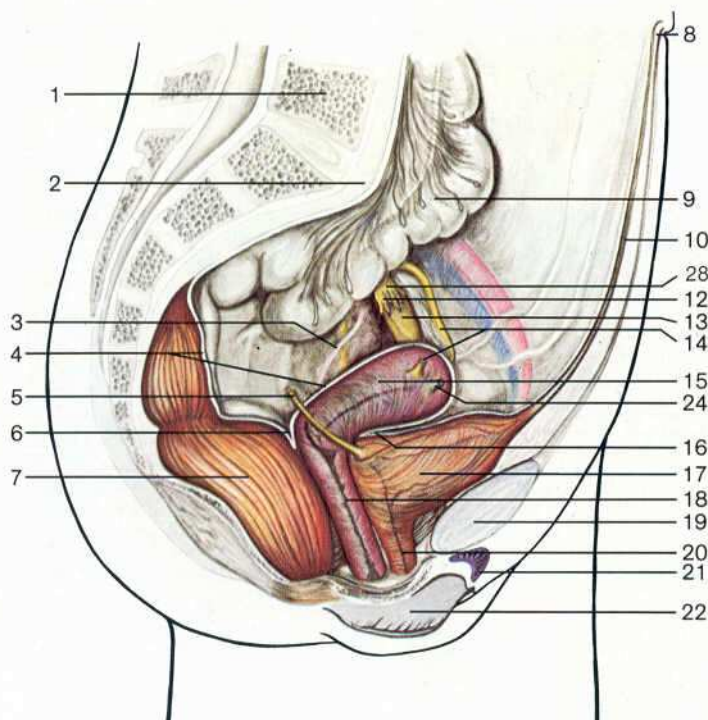
Narządy płciowe żeńskie. Widok miednicy mniejszej (*pelvis minor*) od góry.

Przekrój strzałkowy narządów moczowo-płciowych żeńskich (rys. schematyczny).

Narządy płciowe żeńskie. Widok miednicy mniejszej od góry. Macica (*uterus*) została nieco przesunięta na prawo.

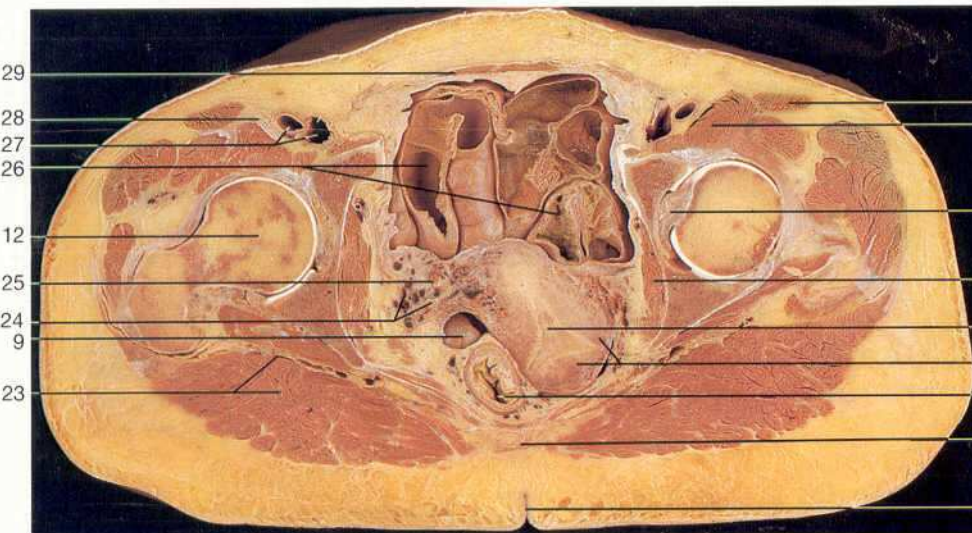

Położenie narządów płciowych żeńskich
– widok od strony przyśrodkowej (rys. schematyczny).

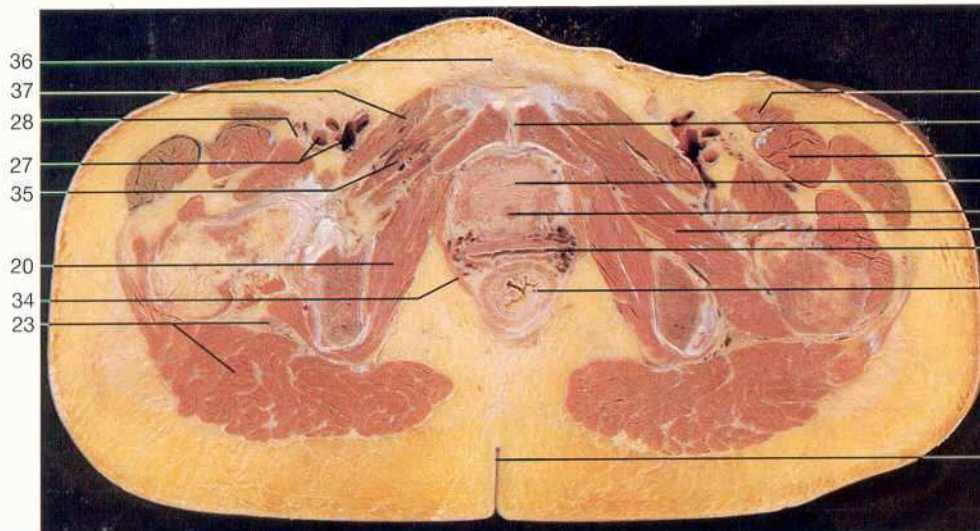
- 1 *Corpus vertebrae lumbalis V* (trzon kręgu lędźwiowego V)
- 2 *Promontorium* (wzgórek)
- 3 *Ureter sin.* (moczowód lewy)
- 4 *Peritoneum* (otrzewna) – brzeg przekroju
- 5 *Ureter dext.* (moczowód prawy) – przecięty
- 6 *Excavatio rectouterina* (zagłębienie odbytniczno-maciczne)
- 7 *Rectum* (odbytnica)
- 8 *Umbilicus* (pępek)
- 9 *Colon sigmoideum* (okrężnica esowata)
- 10 *Plica umbilicalis mediana et urachus*
(fald pępkowy pośrodkowy z moczownikiem)
- 11 *Ampulla tubae uterinae* (bańka jajowodu)
- 12 *Fimbriae tubae* (strzępki jajowodu)
- 13 *Ovarium* (jajnik)
- 14 *Tuba uterina* – *isthmus* (jajowód – cieśń)
- 15 *Uterus* (macica)
- 16 *Excavatio vesicouterina* (zagłębienie pęcherzowo-maciczne)
- 17 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 18 *Vagina* (pochwa)
- 19 *Symphysis pubica* (spojenie łonowe)
- 20 *Urethra feminina* (cewka moczowa żeńska)
- 21 *Clitoris* (lechtaczka)
- 22 *Labium minus pudendi* (warga sromowa mniejsza)
- 23 *Ostium uterinum tubae* (ujście maciczne jajowodu)
- 24 *Lig. teres uteri* (więzadło obłe macicy)
- 25 *Ligamentum ovarii proprium* (więzadło właściwe jajnika)
- 26 *Lig. suspensorium ovarii* (więzadło wieszadłowe jajnika)
- 27 *A. iliaca communis dext.*
(t. biodrowa wspólna prawa) – pokryta otrzewną (*peritoneum*)
- 28 *Infundibulum tubae uterinae* (lejek jajowodu)

Przekrój czolowy miednicy kobiety (por. z obrazem z RM na stronie obok).

Przekrój poziomy miednicy na wysokości macicy (uterus) – widok od dołu.
Macicę przemieszczono na lewo do tyłu.

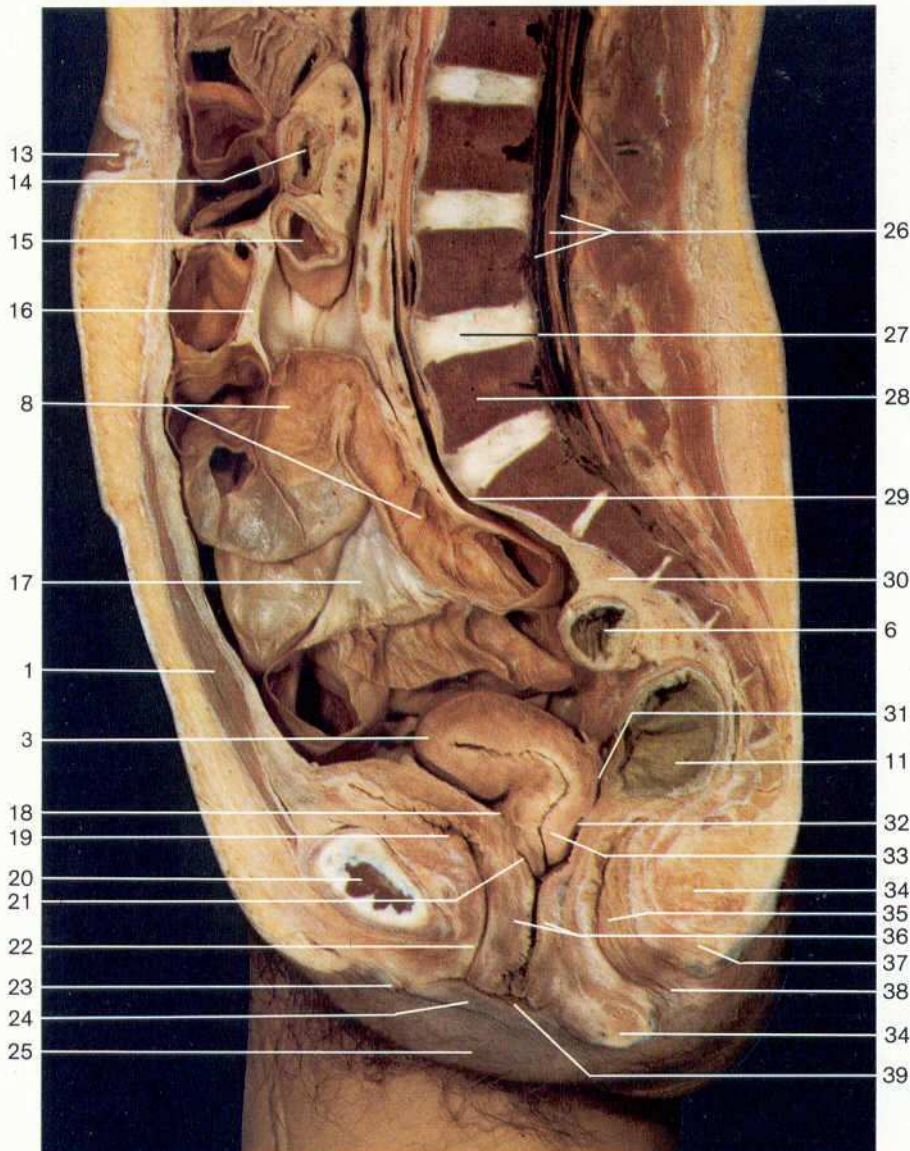
Przekrój poziomy miednicy kobiety na wysokości mięśnia zwieracza cewki moczowej (m. sphinter urethrae) i pochwy (vagina) – widok od dołu.

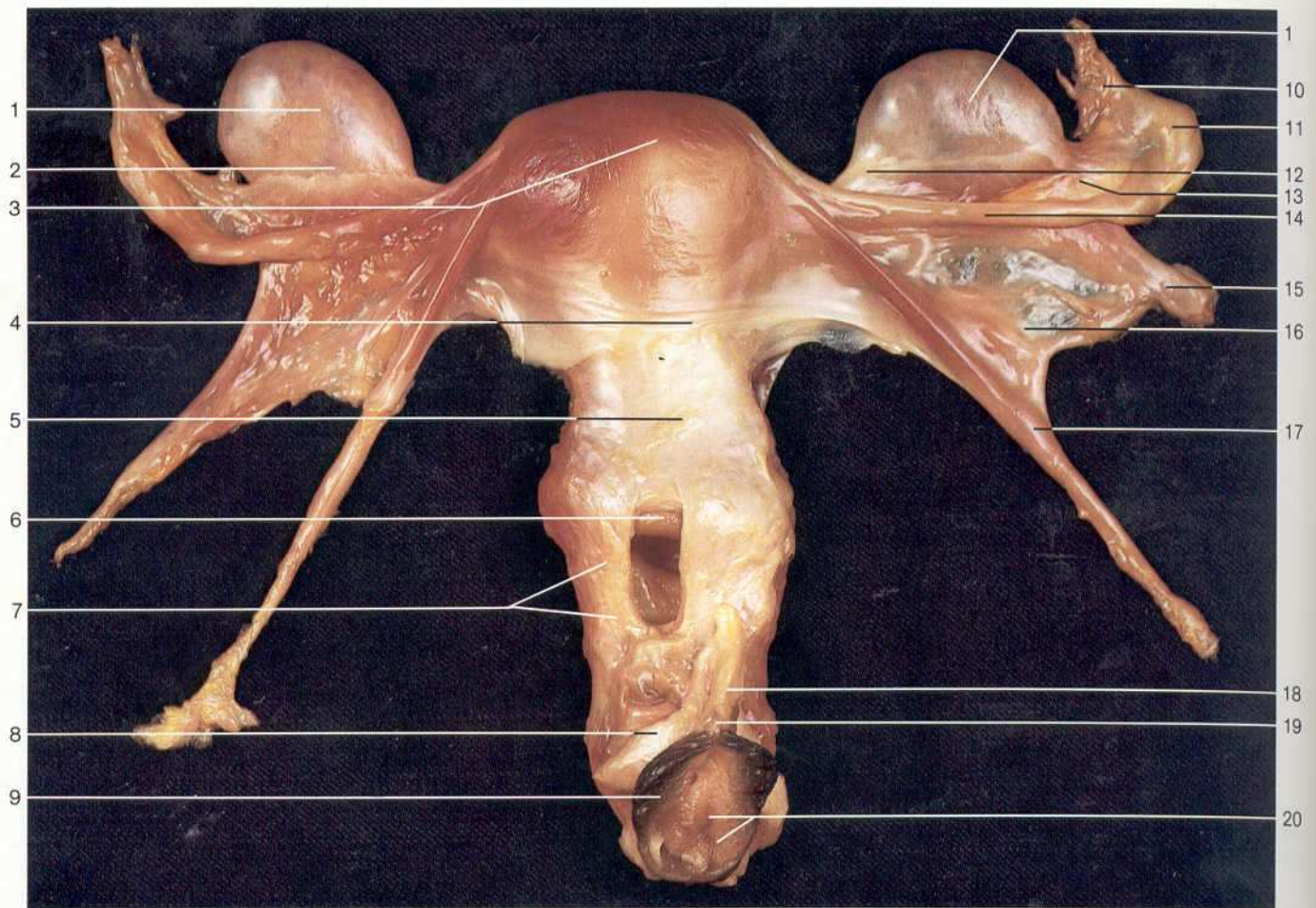
- 1 *Os ilium* (kość biodrowa)
- 2 *Rectum* (odbytnica)
- 3 *Plica rectouterina*
(fald odbytniczo-maciczny)
- 4 *Ovarium* (jajnik)
- 5 *Tuba uterina* (jajowód)
- 6 *Vesica urinaria*
(pęcherz moczowy)
- 7 *Urethra* (cewka moczowa)
- 8 *Labium minus pudendi*
(warga sromowa mniejsza)
- 9 *Excavatio rectouterina*
(zagłębienie odbytniczo-maciczne)
– jama Douglasa
- 10 *Uterus* – *excavatio vesicouterina*
(macica – zagłębienie
pęcherzowo-maciczne)
- 11 *Lig. capitis femoris*
(więzadło głowy k. udowej)
- 12 *Caput femoris* (głowa k. udowej)
- 13 *Vestibulum vaginae*
(przedsionek pochwy)
- 14 *Labium maius pudendi*
(warga sromowa większa)
- 15 *Rima ani* (szpara odbytu)
- 16 *Os coccygis* (kość guziczna)
- 17 *Rectum* – *ampulla recti*
(odbytnica – bańka odbytnicy)
- 18 *Uterus* – *myometrium*
(macica – mięsień maciczny)
- 19 *Uterus* – *endometrium*
(macica – śródmaciczne)
- 20 *M. obturator int.*
(m. zasłaniacz wewn.)
- 21 *M. iliopsoas*
(m. biodrowo-lędźwiowy)
- 22 *M. sartorius* (m. krawiecki)
- 23 *N. ischiadicus* et *m. gluteus maximus* (n. kulszowy
i m. pośladkowy wielki)
- 24 *Plexus venosus uterinus*
(splot żylny maciczny)
- 25 *Lig. latum uteri*
(więzadło szerokie macicy)
- 26 *Intestinum tenue* (jelito cienkie)
- 27 *A. et v. femoralis* (t. i ż. udowa)
- 28 *N. femoralis* (n. udowy)
- 29 *M. pyramidalis* (m. piramidowy)
- 30 *Rectum* – *canalis analis*
(odbytnica – kanał odbytu)
- 31 *Vagina* (pochwa)
- 32 *M. sphincter urethrae*
– *vesica urinaria*
(m. zwieracz cewki moczowej
– pęcherz moczowy)
- 33 *Symphysis pubica*
(spojenie łonowe)
- 34 *M. levator ani* et *m. pubococcygeus*
(m. dźwigacz odbytu
i m. łonowo-guziczny)
- 35 *M. obturator ext.*
(m. zasłaniacz zewn.)
- 36 *Mons pubis* (wzgórek łonowy)
- 37 *M. pectineus* (m. grzebieniowy)

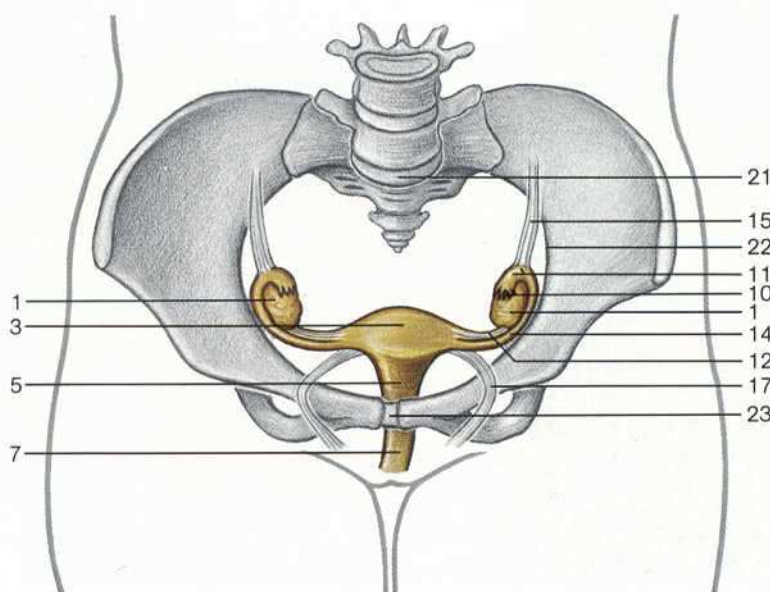
Przekrój czołowy miednicy kobiety – obraz z RM.

- 1 *M. rectus abdominis* (m. prosty brzucha)
- 2 *M. psoas maior* (m. lędźwiowy większy)
- 3 **Uterus (macica)**
- 4 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 5 *M. obturator int.* (m. zasłaniacz wewn.)
- 6 *Colon sigmoideum* (okreznica esowata)
- 7 Promontorium (wzgórek)
- 8 Pętla jelita cienkiego (*intestinum tenue*)
- 9 **Tuba uterina (jajowód)**
- 10 *Caput femoris* (głowa k. udowej)
- 11 *Rectum – ampulla recti* (odbytnica – bańka odbytnicy)
- 12 *Ostium urethrae* (ujście cewki moczowej)
- 13 *Umbilicus* (pępek)
- 14 *Duodenum* (dwunastnica)
- 15 *Pars ascendens duodeni* (część wstępująca dwunastnicy)
- 16 *Radix mesenterii* (korzeń krezki)
- 17 *Mesenterium* (krezka)
- 18 **Excavatio vesicouterina** (zagłębienie pęcherzowo-maciczne)
- 19 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 20 *Facies symphysialis* (powierzchnia spojeniowa)
- 21 *Fornix ant. vaginae* (sklepienie przednie pochwy)
- 22 *Urethra feminina* (cewka moczowa żeńska)
- 23 *Clitoris* (lechtaczka)
- 24 *Labium minus pudendi* (warga sromowa mniejsza)
- 25 *Labium maius pudendi* (warga sromowa większa)
- 26 *Canalis vertebralis et cauda equina* (kanał kręgowy i ogon koński)
- 27 *Discus intervertebralis* (krążek międzykręgowy) – kręgosłupa lędźwiowego
- 28 *Vertebra lumbalis V* (kręgi lędźwiowy V)
- 29 Promontorium (wzgórek)
- 30 *Mesocolon sigmoideum* (krezka okreznicy esowatej)
- 31 **Excavatio rectouterina** (zagłębienie odbytniczo-maciczne)
- 32 *Fornix post. vaginae* (sklepienie tylne pochwy)
- 33 *Portio vaginalis cervicis* (część pochwową szyjki macicy)
- 34 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
- 35 *Canalis analis* (kanał odbytu)
- 36 **Vagina (pochwa)**
- 37 *M. sphincter ani int.* (m. zwieracz wewn. odbytu)
- 38 *Anus* (odbyt)
- 39 *Hymen* (błona dziewicza)

Przekrój pośrodkowy dolnej połowy tułowia kobiety. Pęcherz moczowy (*vesica urinaria*) jest pusty, a macica znajduje się w położeniu prawidłowym.

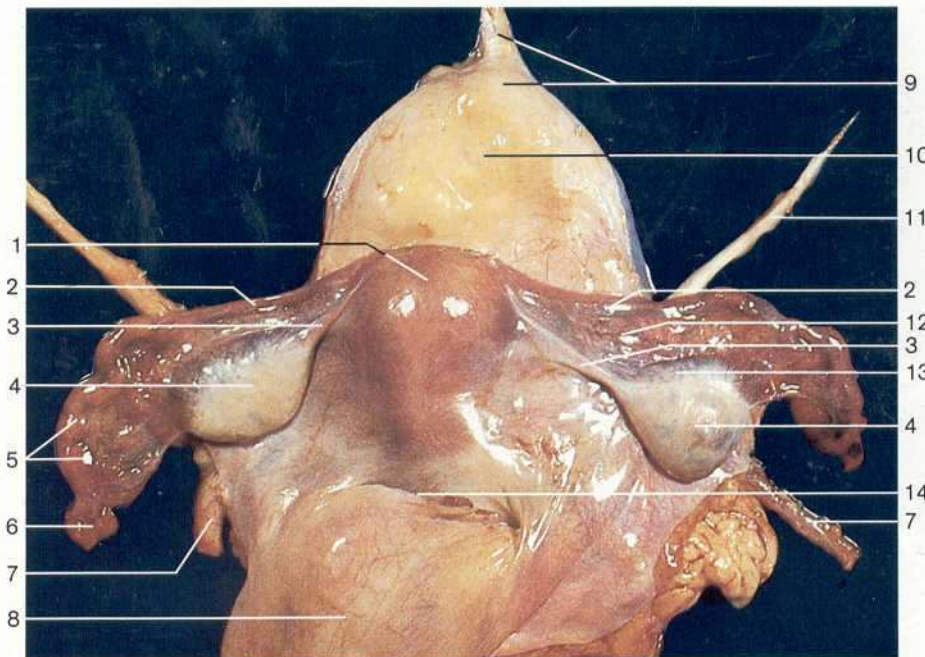

Narządy płciowe żeńskie (ułożone oddzielnie) – widok od przodu. W przedniej ścianie pochwy (*vagina*) wycięto okienko dla pokazania części pochwowej szyjki macicy (*portio vaginalis cervicis*).

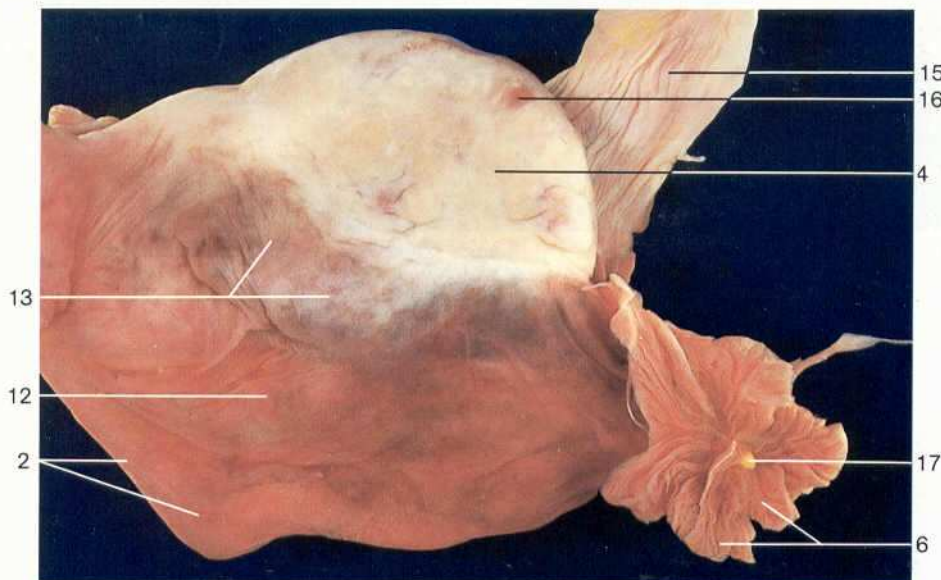
Położenie narządów płciowych żeńskich wewnętrznych (rys. schematyczny).

- 1 **Ovarium** (jajnik)
- 2 **Mesovarium** (krezka jajnika)
- 3 **Fundus uteri** (dno macicy)
- 4 **Excavatio vesicouterina**
(zagłębienie pęcherzowo-maciczne) – fałd otrzewnej
- 5 **Cervix uteri – portio supravaginalis**
(szyjka macicy – część nadpochwowa)
- 6 **Portio vaginalis cervicis** (część pochwowa szyjki macicy)
- 7 **Vagina** (pochwa)
- 8 **Crus clitoridis** (odnoga lechtaczki)
- 9 **Labium minus pudendi** (warga sromowa mniejsza)
- 10 **Fimbriae tubae** (strzępki jajowodu)
- 11 **Infundibulum tubae uterinae** (lejek jajowodu)
- 12 **Lig. ovarii proprium** (więzadło jajnika właściwe)
- 13 **Mesosalpinx** (krezka jajowodu)
- 14 **Tuba uterina** (jajowód)
- 15 **Ligamentum suspensorium ovarii**
(więzadło wieszadłowe jajnika) – przesunięte ku dołowi
- 16 **Lig. latum uteri** (więzadło szerokie macicy)
- 17 **Lig. teres uteri** (więzadło obłe macicy)
- 18 **Corpus cavernosum clitoridis** (ciało jamiste lechtaczki)
- 19 **Glans clitoridis** (żołędź lechtaczki)
- 20 **Ostium vaginae et hymen**
(ujście pochwy i błona dziewicza)
- 21 **Promontorium** (wzgórek)
- 22 **Linea terminalis** (kreska graniczna) – płaszczyzna wchodu
- 23 **Symphysis pubica** (spojenie łonowe)

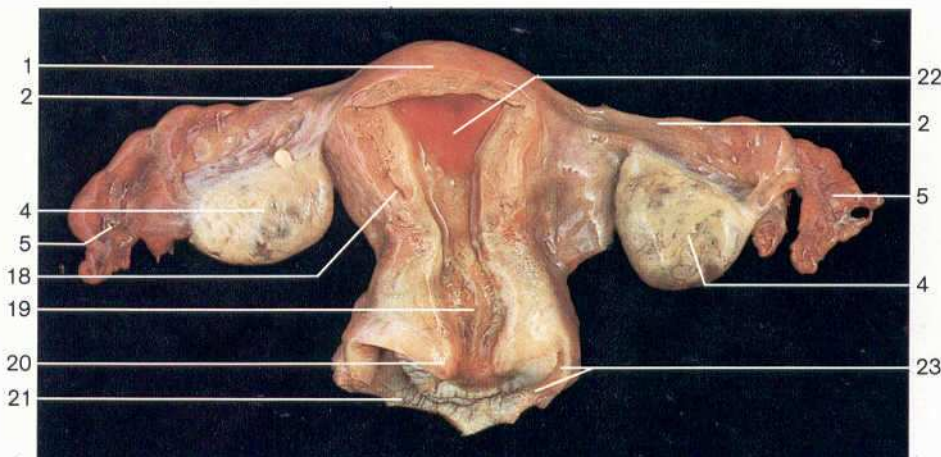

Narządy miednicy u kobiety (ułożone oddzielnie) – widok od tyłu z góry.

- 1 *Fundus uteri* (dno macicy)
- 2 *Tuba uterina* (jajowód)
- 3 *Lig. ovarii proprium* (więzadło jajnika właściwe)
- 4 *Ovarium* (jajnik)
- 5 *Infundibulum tubae uterinae* (lejek jajowodu)
- 6 *Fimbriae tubae uterinae* (strzępki jajowodu)
- 7 *Ureter* (moczowód)
- 8 *Rectum* (odbytnica)
- 9 *Apex vesicae et ligamentum umbilicale medianum* (szczyt pęcherza i więzadło pępkowe pośrodkowe)
- 10 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 11 *Lig. teres uteri* (więzadło obłe macicy)
- 12 *Mesosalpinx* (krezka jajowodu)
- 13 *Mesovarium* (krezka jajnika)
- 14 *Excavatio rectouterina* (zagłębienie odbytniczno-maciczne)
- 15 *Lig. suspensorium ovarii* (więzadło wieszadłowe jajnika)
- 16 Ślad przebytej owulacji
- 17 *Ostium abdominale tubae uterinae* (ujście brzuszne jajowodu)
- 18 *Corpus uteri* (trzon macicy)
- 19 *Cervix uteri* (szyjka macicy)
- 20 *Portio vaginalis cervicis* (część pochwowa szyjki macicy)
- 21 *Vagina* (pochwa)
- 22 *Blona śluzowa macicy* (krwawienie)
- 23 *Fornix ant. vaginae* (sklepienie przednie pochwy)

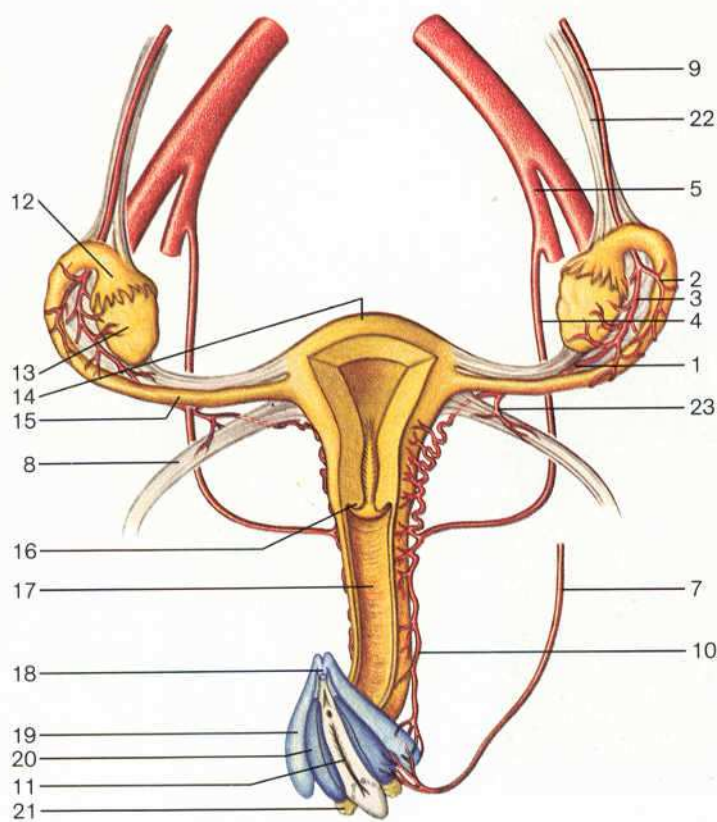
Jajnik i jajowód (*ovarium et tuba uterina*) ułożone oddzielnie – widok strony prawej od tyłu z góry. Strzępki zostały rozprostowane dla uwidocznienia ujścia brzuszne jajowodu.

Macica i przydatki (*uterus et adnexa*) – widok od tyłu. W tylnej ścianie macicy wycięto okienko.

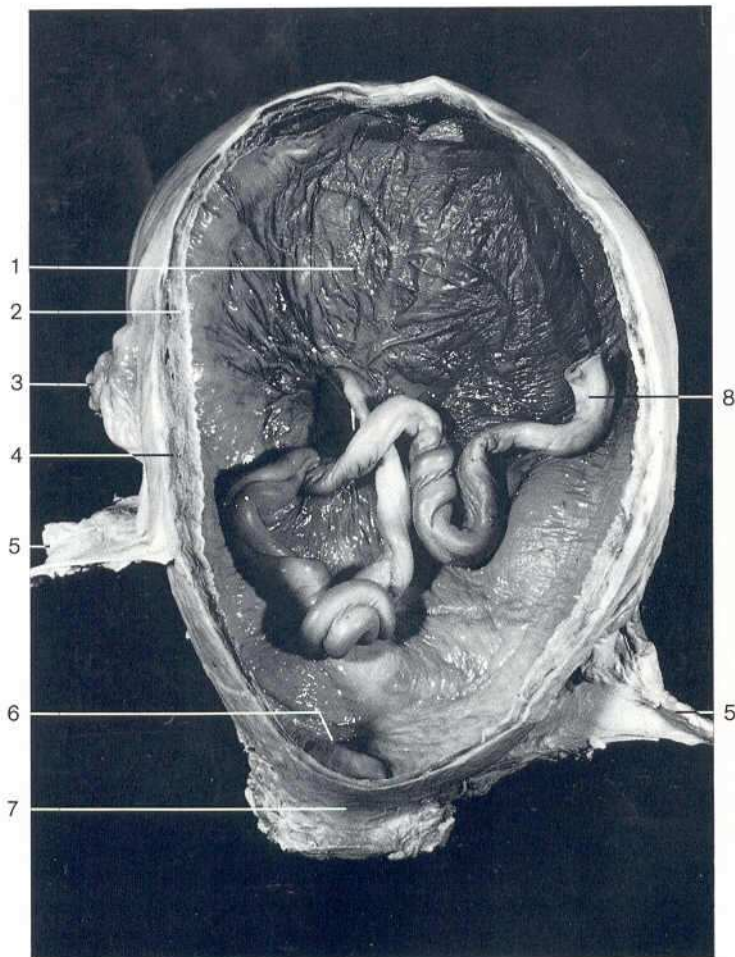

Arteriogram narządów płciowych żeńskich – widok od przodu. Zwróć uwagę na kręte tętnice jajnika i macicy – tętnice ślimakowe (*aa. helicinae*).

Unaczynienie narządów płciowych żeńskich – widok od przodu.

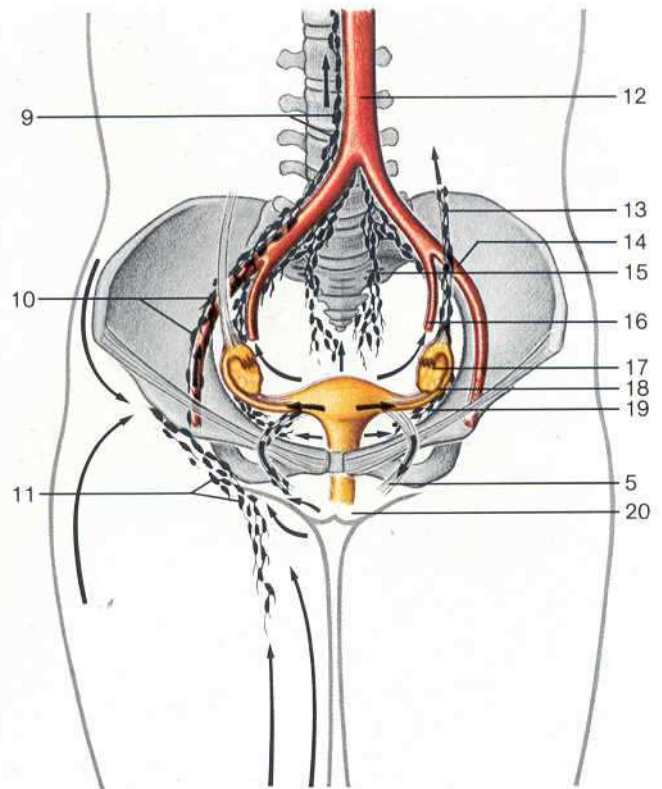
- 1 *R. ovaricus a. uterinae* (gałąź jajnikowa t. macicznej – arkada jajnikowa)
- 2 *R. tubarius a. ovaricae* (gałąź jajowodowa t. jajnikowej)
- 3 *R. ovaricus a. ovaricae* (gałąź jajnikowa t. jajnikowej)
- 4 *A. uterina* (t. maciczna)
- 5 *A. iliaca int.* (t. biodrowa wewn.)
- 6 *A. glutea inf.* (t. pośladkowa dolna)
- 7 *A. pudenda int.* (t. sromowa wewn.)
- 8 *Lig. teres uteri* (wężadło obłe macicy)
- 9 *A. ovarica* (t. jajnikowa)
- 10 *A. vaginalis* (t. pochwowa)
- 11 *Ostium vaginae* (ujście pochwy)
- 12 *Infundibulum tubae uterinae* (lejek jajowodu)
- 13 *Ovarium* (jajnik)
- 14 *Fundus uteri* (dno macicy)
- 15 *Tuba uterina* (jajowód)
- 16 *Portio vaginalis cervicis* (część pochwowa szyjki macicy)
- 17 *Vagina* (pochwa)
- 18 *Clitoris* (lechtaczka)
- 19 *Corpus cavernosum clitoridis* (ciało jamiste lechtaczki)
- 20 *Bulbus vestibuli* (opuszka przedsionka)
- 21 *Gl. vestibularis maior* (gruczoł przedsionkowy większy)
- 22 *Lig. suspensorium ovarii* (wężadło wieszadłowe jajnika)
- 23 *A. ligamenti teretis uteri* (t. wężadła obłego macicy)

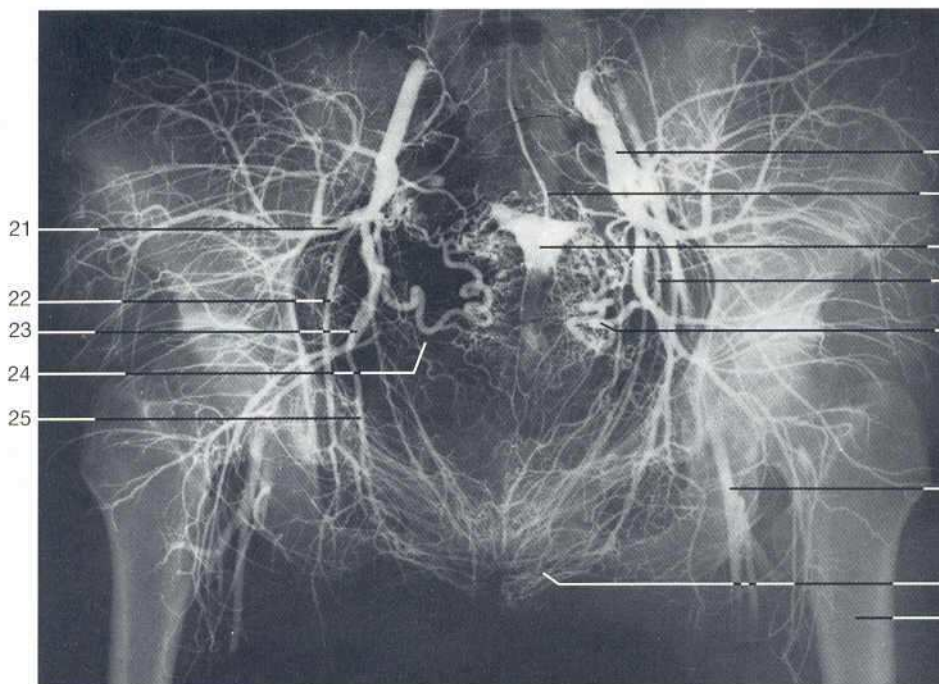
Macica z łożyskiem (*placenta*) u kobiety ciężarnej – widok od przodu. Przednia ściana macicy została usunięta dla pokazania łożyska.

- 1 *Placenta* (łożysko)
- 2 *Amnion et chorion*
(owodnia i kosmówka) – błony płodowe
- 3 *Adnexa* (przydatki)

- 4 *Paries uteri* – *tunica muscularis*
vel *myometrium* (ściana macicy
– mięsień macicy)
- 5 *Lig. teres uteri* (więzadło obłe macicy)

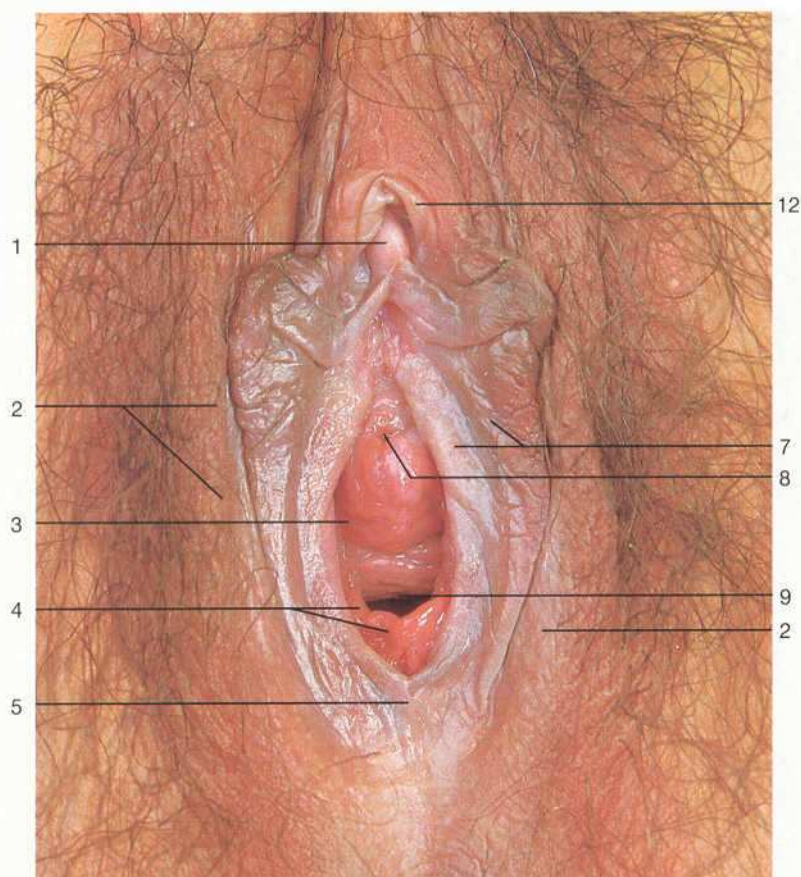

Odpływ chłonki (*lymph*a) z macicy (*uterus*) i przydatków (*andexa*) – rys. schematyczny. Kolorem czerwonym oznaczono tętnice, czarnym – węzły i naczynia chłonne. Strzałki wskazują kierunek odpływu chłonki.

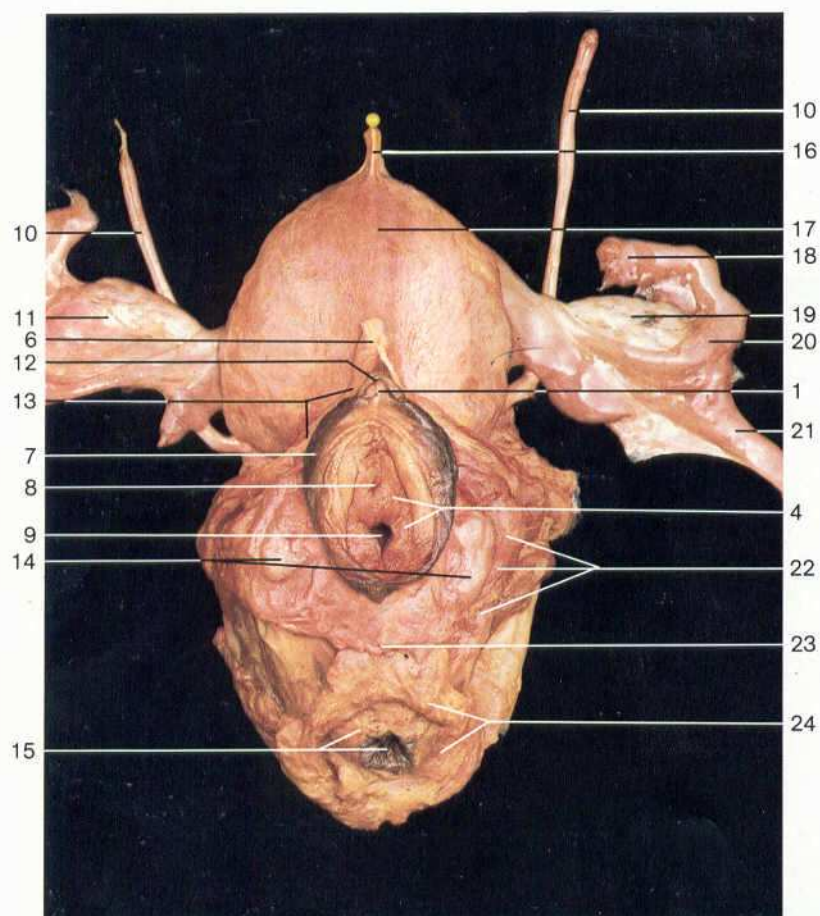
Arteriogram miednicy kobiety od strony przednio-tylnej.

- 6 *Ostium int. uteri* (ujście wewn. macicy)
- 7 *Cervix uteri* (szyjka macicy)
- 8 *Funiculus umbilicalis* (pępowina)
- 9 *Nodi lymphatici lumbales*
(węzły chłonne lędźwiowe)
- 10 *Nodi lymphatici iliaci ext.*
(węzły chłonne biodrowe zewn.)
- 11 *Nodi lymphatici inguinales*
(węzły chłonne pachwinowe)
- 12 *Aorta abdominalis* (aorta brzuszna)
- 13 *Lig. suspensorium ovarii*
(więzadło wieszadłowe jajnika)
- 14 *A. iliaca ext.* (t. biodrowa zewn.)
- 15 *Nodi lymphatici sacrales*
(węzły chłonne krzyżowe)
- 16 *A. iliaca int.* (t. biodrowa wewn.)
- 17 *Ovarium* (jajnik)
- 18 *Tuba uterina* (jajowód)
- 19 *Nodi lymphatici iliaci int.*
(węzły chłonne biodrowe wewn.)
- 20 *Organa genitalia ext.*
(narządy płciowe zewn.)
- 21 *A. glutea sup.* (t. pośladkowa górna)
- 22 *A. obturatoria* (t. zasłonowa)
- 23 *A. glutea inf.* (t. pośladkowa dolna)
- 24 *A. uterina* (t. maciczna)
- 25 *A. pudenda int.* (t. sromowa wewn.)
- 26 *A. sacralis mediana*
(t. krzyżowa pośrodkowa)
- 27 *Cavum uteri* (jama macicy)
- 28 *A. femoralis* (t. udowa)
- 29 Naczynia wargi sromowej większej
(*labium maius pudendi*)
- 30 *Femur* (kość udowa)

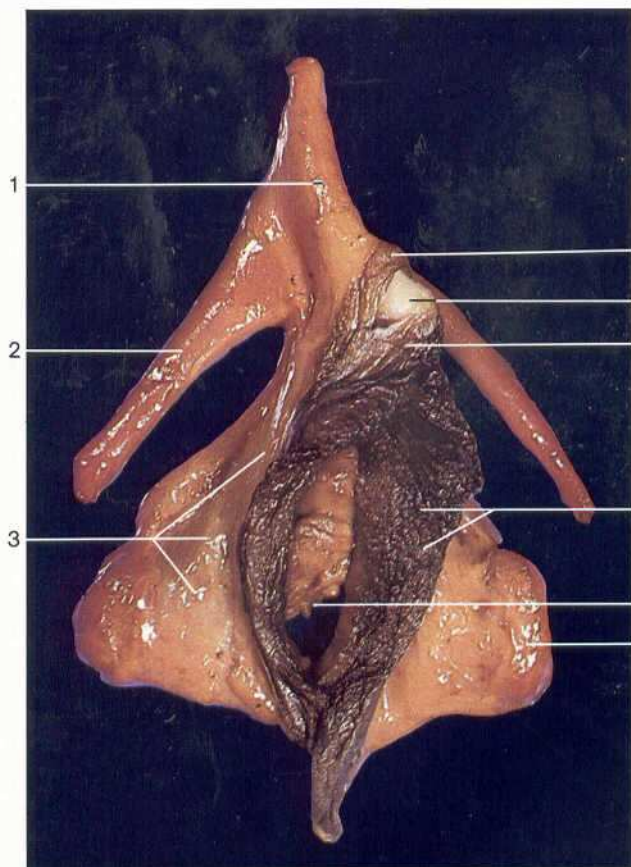
- 1 *Glans clitoridis* (żołędź lechtaczki)
- 2 *Labia maiora pudendi* (wargi sromowe większe)
- 3 *Vestibulum vaginae* (przedsionek pochwy)
- 4 *Hymen* (blona dziewicza)
- 5 *Commissura labiorum ant.* (spoidło przednie warg)
- 6 *Corpus clitoridis* (trzon lechtaczki)
- 7 *Labium minus pudendi* (warga sromowa mniejsza)
- 8 *Ostium urethrae ext.* (ujście zewn. cewki moczowej)
- 9 *Ostium vaginae* (ujście pochwy)
- 10 *Ureter* (moczowód)
- 11 *Adnexa* (przydatki)
- 12 *Preputium clitoridis* (napletek lechtaczki)
- 13 *Corpus cavernosum clitoridis – crus clitoridis* (ciało jamiste lechtaczki – odnoga lechtaczki)
- 14 *Gl. vestibularis maior* (gruczoł przedsionkowy większy) – Bartholiniego
- 15 *Anus et m. sphincter ani int.* (odbyt i m. zwieracz wewn. odbytu)
- 16 *Chorda urachi* (struna moczownika)
- 17 *Vesica urinaria* (pęcherz moczowy)
- 18 *Infundibulum tubae uterinae* (lejek jajowodu)
- 19 *Ovarium* (jajnik)
- 20 *Tuba uterina – ampulla* (jajowód – bańka)
- 21 *Lig. suspensorium ovarii* (wieszadło wieszadłowe jajnika)
- 22 *N. bulbocavernosus et bulbos vestibuli* (m. opuszkowo-jamisty i opuszka przedsionka)
- 23 *Centrum tendineum perinei* (środek ścięgniasty krocza)
- 24 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)

Narządy płciowe żeńskie zewnętrzne *in situ* nieródki (*nullipara*).

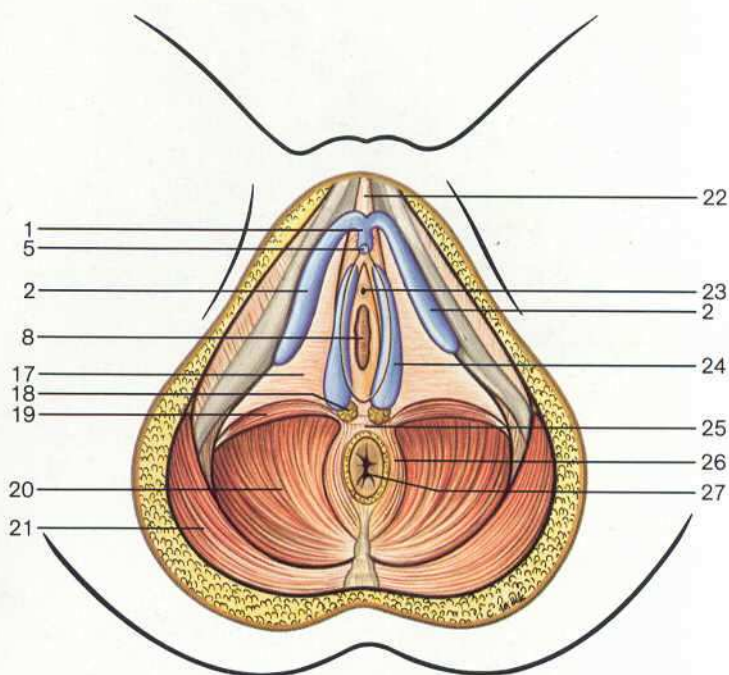

Narządy płciowe żeńskie zewnętrzne i wewnętrzne dziewczicy (*virgo*) – widok od przodu.

Dno miednicy i ciała jamiste narządów płciowych żeńskich zewnętrznych – widok od przodu z dołu (rys. schematyczny).

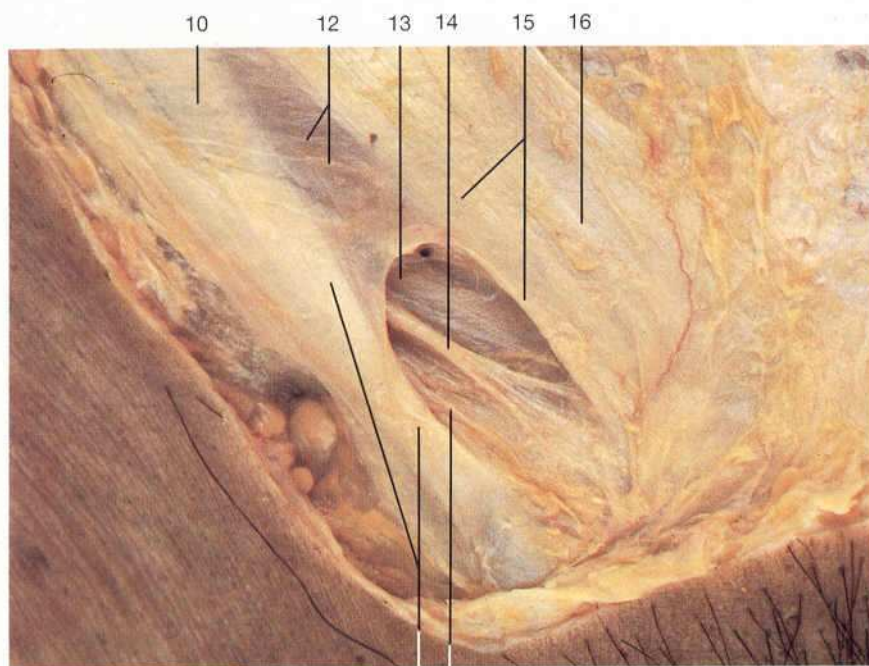
Ciała jamiste narządów płciowych żeńskich zewnętrznych (ułożone oddzielnie) – widok od przodu.

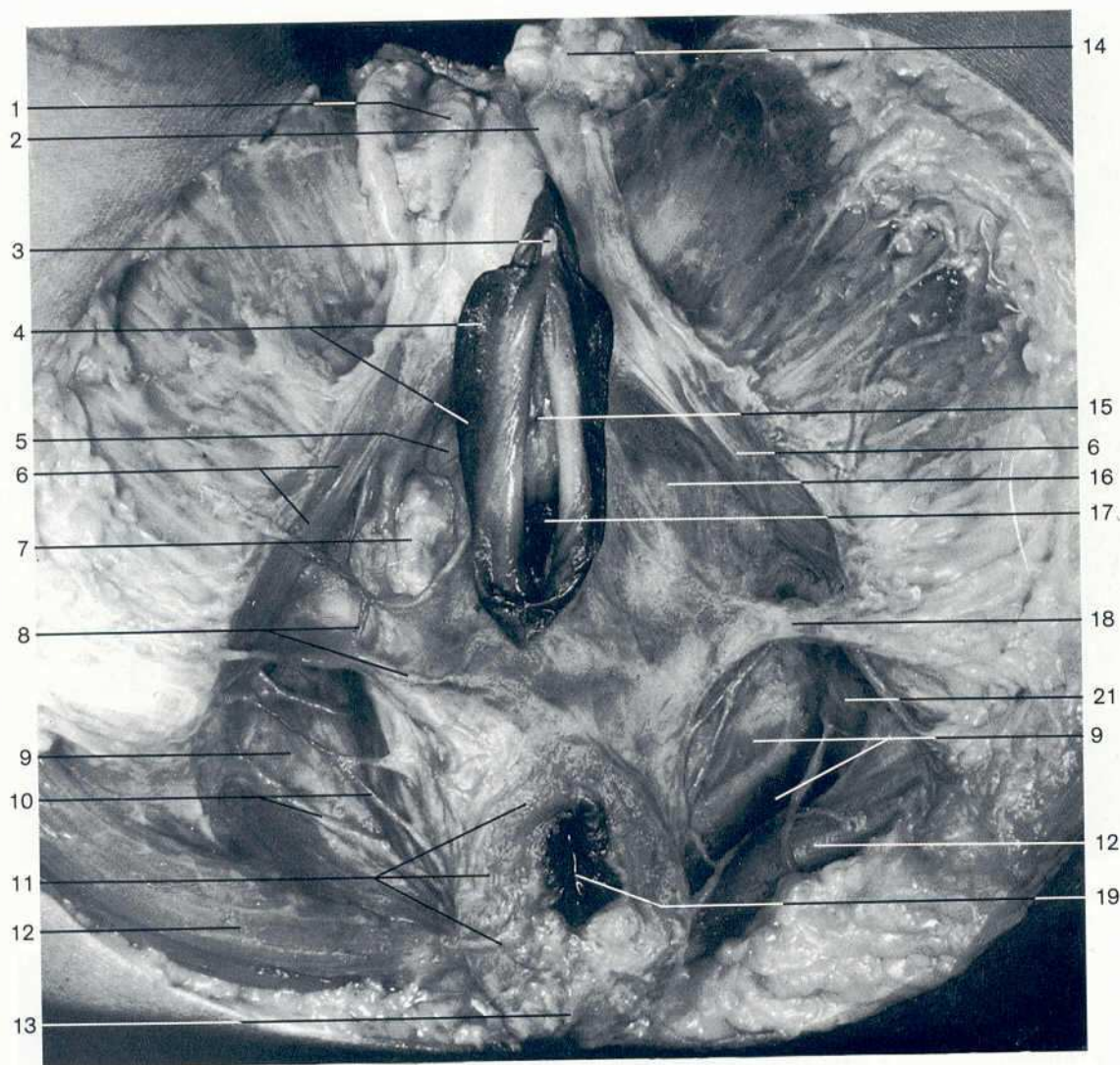
- 1 *Corpus clitoridis* (trzon lechtaczki)
2 *Crus clitoridis* (odnoga lechtaczki)
- corpus cavernosum clitoridis*
(ciało jamiste lechtaczki)

- 3 *Bulbus vestibuli* et *m. bulbocavernosus* (opuszka przedsionka i m. opuszkowo-jamisty)
4 *Preputium clitoridis* (napletek lechtaczki)
5 *Glans clitoridis* (żołędź lechtaczki)

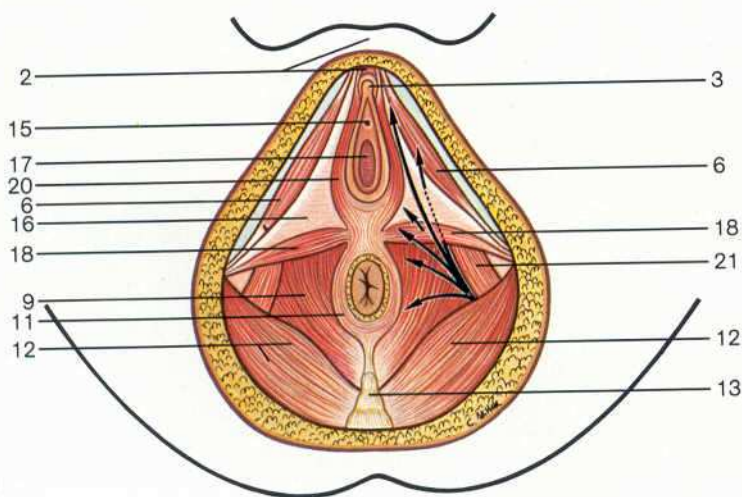
- 6 *Frenulum clitoridis* (wędzidełko lechtaczki)
7 *Labium minus pudendi* (warga sromowa mniejsza)
8 *Ostium vaginae* (ujście pochwy)
9 *Gl. vestibularis maior* (gruczoł przedsionkowy większy)
10 *Crus lat.* (odnoga boczna)
11 *N. ilioinguinalis* (n. biodrowo-pachwinowy)
12 *Fibrae intercrurales* (włókna międzyodnogowe)
13 *Anulus inguinalis superf.* (pierścień pachwinowy powierzchowny)
14 *Lig. teres uteri* (więzadło obłe macicy)
15 *Crus med.* (odnoga przyśrodkowa)
16 *Aponeurosis m. obliqui ext. abdominis* (rozciągno m. skośnego zewn. brzucha)
17 *M. transversus perinei prof.* (m. poprzeczny głęboki krocza) – z powięzią
18 *Gl. vestibularis maior* (gruczoł przedsionkowy większy) – Bartholiniego
19 *M. transversus perinei superf.* (m. poprzeczny powierzchowny krocza)
20 *M. levator ani* (m. dźwигacz odbytu)
21 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
22 *Lig. suspensorium clitoridis* (więzadło wieszadłowe lechtaczki)
23 *Ostium urethrae ext.* (ujście zewn. cewki moczowej)
24 *Bulbus vestibuli* (opuszka przedsionka)
25 *Centrum tendineum perinei* (środek ścięgna krocza)
26 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
27 *Anus* (odbyt)

Kanał pachwinowy i więzadło obłe macicy (*canalis inguinalis* et *lig. teres uteri*) in situ – widok strony prawej z boku.

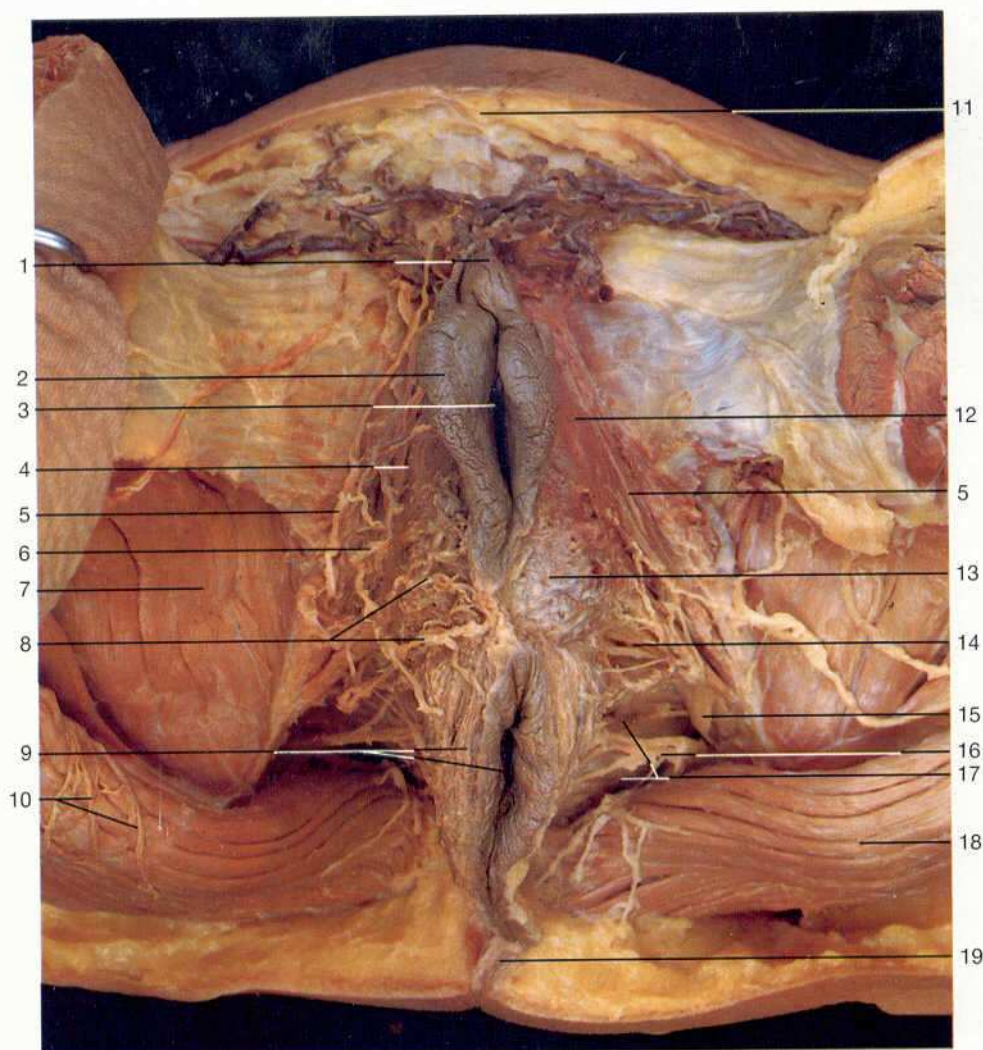

Narządy płciowe zewnętrzne (*organa genitalia ext.*) i przepona moczowo-płciowa żeńska (*diaphragma urogenitale femininum*): warstwa powierzchowna – widok od dołu.

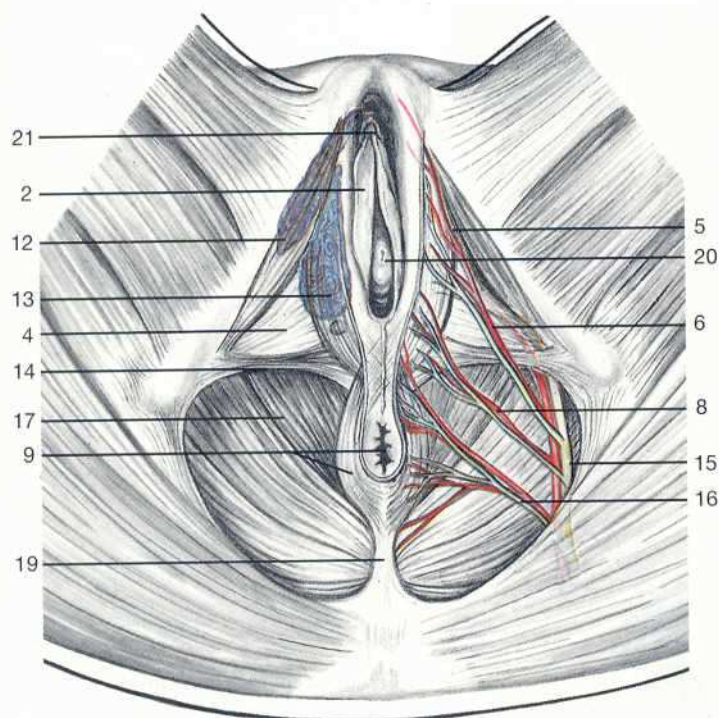

Mięśnie przepony miednicznej i przepony moczowo-płciowej (rys. schematyczny).

- 1 Tkanka tłuszczowa wokół więzadła obłego macicy (*lig. teres uteri*)
- 2 Położenie spojenia łonowego (*symphysis pubica*)
- 3 Clitoris (lechtaczka)
- 4 Labium minus pudendi (warga sromowa mniejsza)
- 5 Bulbus vestibuli (opuszka przedsionka)
- 6 *M. ischiocavernosus* (m. kulszowo-jamisty)
- 7 *Gl. vestibularis maior*
(gruczoł przedsionkowy większy) – Bartholiniego
- 8 *Rr. perineales n. pudendi* (gałęzie kroczone n. sromowego)
- 9 *M. levator ani* (m. dźwigacz odbytu)
- 10 *Nn. rectales inf.* (nerwy odbytowe dolne)
- 11 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
- 12 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
- 13 *Os coccygis* (kość guziczna)
- 14 Tkanka tłuszczowa wzgórka łonowego (*mons pubis*)
- 15 *Ostium ext. urethrae* (ujście zewn. cewki moczowej)
- 16 *M. transversus perinei prof. et fascia diaphragmatis urogenitalis inf.*
(m. poprzeczny głęboki krocza z powięzią dolną przepony moczowo-płciowej)
- 17 *Ostium vaginae* (ujście pochwy)
- 18 *M. transversus perinei superf.*
(m. poprzeczny powierzchowny krocza)
- 19 *Anus* (odbyt)
- 20 *M. bulbocavernosus* (m. opuszkowo-jamisty)
- 21 *M. obturator int.* (m. zasłaniacz wewn.)

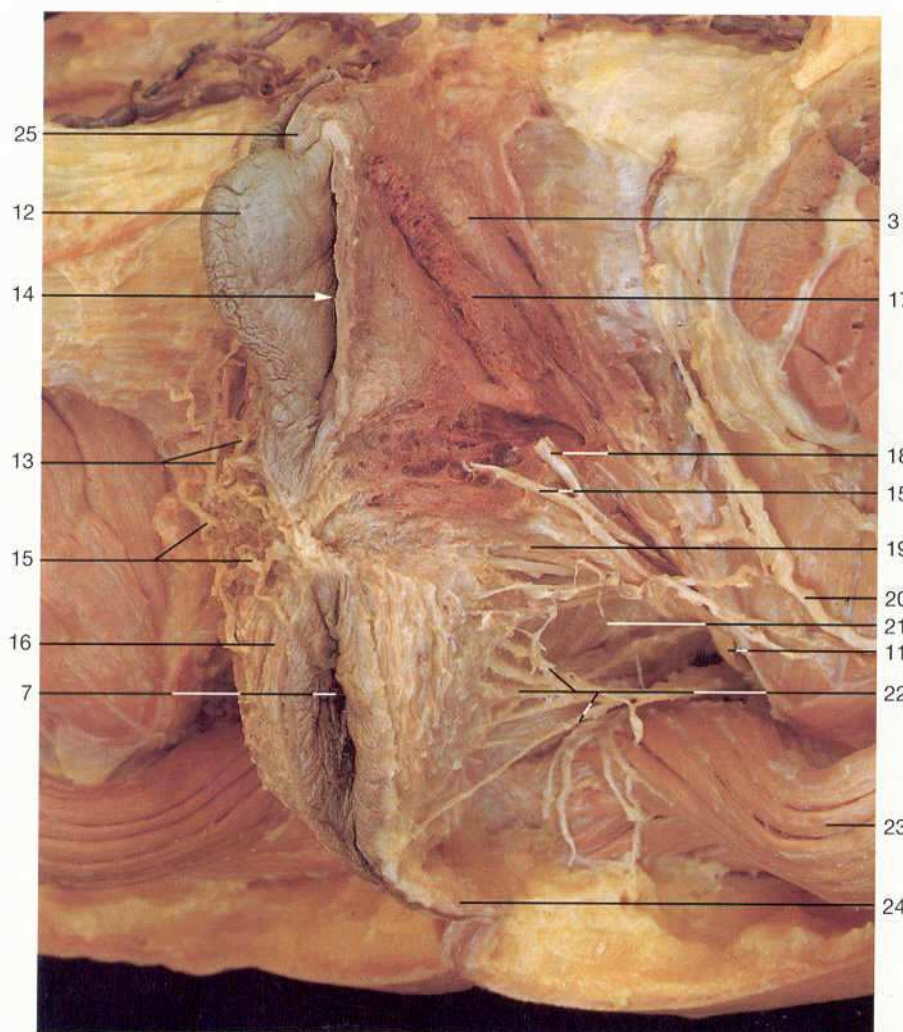

Przepona moczowo-płciowa i narządy płciowe żeńskie zewnętrzne: warstwa powierzchowna
– widok od dołu. Po stronie prawej usunięto opuszkę przedsionka (*bulbus vestibuli*).

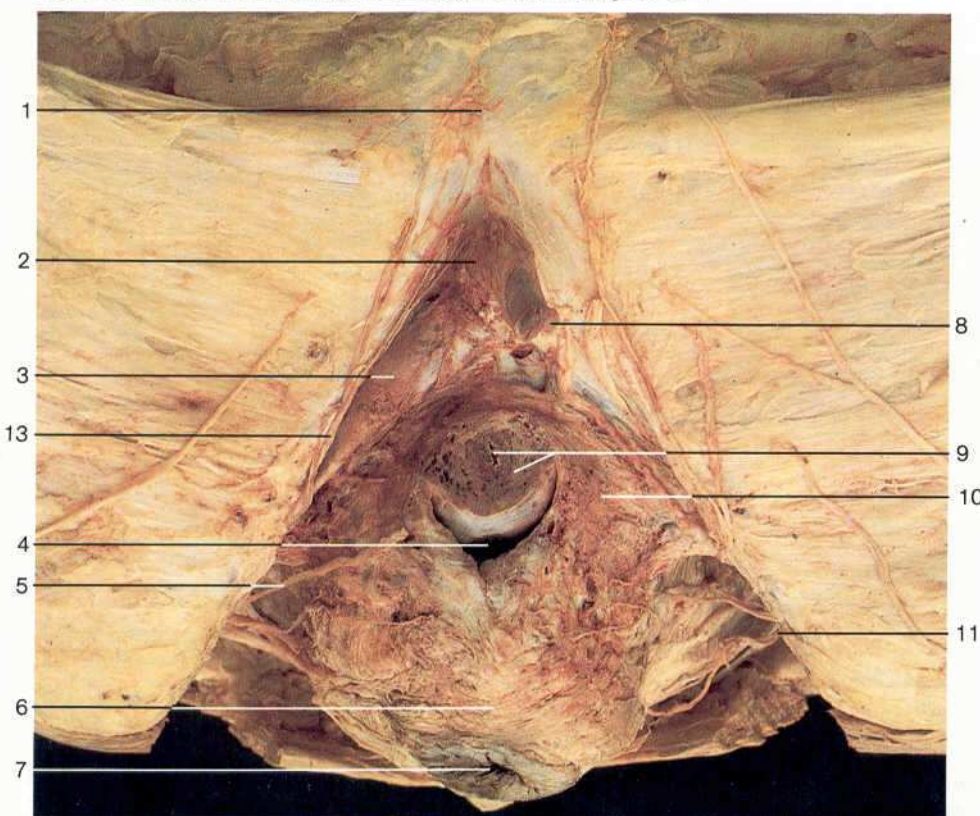
Narządy płciowe żeńskie zewnętrzne (rys. schematyczny):
po prawej – ciała jamiste, po lewej – przebieg naczyń i nerwów.
Kolorem niebieskim oznaczono opuszkę przedsionka.

- 1 *Clitoris* (lechtaczka)
- 2 *Labium minus pudendi* (warga sromowa mniejsza)
- 3 *Introitus vaginae* (wejście do pochwy)
- 4 *M. transversus perinei prof.* (m. poprzeczny głęboki krocza)
- 5 *N. dorsalis clitoridis* (n. grzbietowy lechtaczki)
- 6 *Nn. labiales post.* (nerwy wargowe tylne)
- 7 *M. adductor magnus* (m. przywodziciel wielki)
- 8 *Rr. perineales n. pudendi* (gałęzie kroczone n. sromowego)
- 9 *Anus et m. sphincter ani ext.* (odbyt i m. zwieracz zewn. odbytu)
- 10 *Nn. clunium post.* (nerwy tylne pośladków)
- 11 *Mons pubis* (wzgórek łonowy)
- 12 *Crus clitoridis et m. ischiocavernosus* (odnoga lechtaczki i m. kulszowo-jamisty)
- 13 *Bulbus vestibuli* (opuszka przedsionka)
- 14 *M. transversus perinei superf.* (m. poprzeczny powierzchowny krocza)
- 15 *N. pudendus et a. pudenda int.* (n. sromowy i t. sromowa wewn.)
- 16 *Nn. rectales inf.* (nerwy odbytowe dolne)
- 17 *M. levator ani* (m. dźwigacz odbytu)
- 18 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
- 19 *Lig. anococcygeum* (więzadło odbytowo-guziczne)
- 20 *Ostium urethrae ext.* (ujście zewn. cewki moczowej)
- 21 *Glans clitoridis* (żołądz lechtaczki)

- 1 Położenie spojenia łonowego (*symphysis pubica*)
- 2 *Corpus clitoridis* (trzon lechtaczki)
- 3 *Crus clitoridis dext.* (odnoga prawa lechtaczki)
- 4 *Ostium vaginae* (ujście pochwy)
- 5 *Nn. perineales n. pudendi*
(nerwy kroczone n. sromowego)
- 6 *Centrum tendineum perinei*
(środek ścięgny krocza)
- 7 **Anus** (odbyt)
- 8 *Glans clitoridis* (żołędź lechtaczki)
- 9 *Urethra feminina* (cewka moczowa żeńska)
– otoczona ciałem gąbczastym
- 10 *M. transversus perinei prof.*
(m. poprzeczny głęboki krocza)
- 11 *N. pudendus et a. pudenda int.*
(n. sromowy i t. sromowa wewn.)
- 12 *Labium minus pudendi*
(warga sromowa mniejsza)
- 13 *Nn. labiales post.* (nerwy wargowe tylne)
- 14 **Introitus vaginae** (wejście do pochwy)
- 15 *Rr. perineales n. pudendi*
(gałęzie kroczone n. sromowego)
- 16 *M. sphincter ani ext.* (m. zwieracz zewn. odbytu)
- 17 *Bulbus vestibuli*
(opuszka przedsionka) – pozostałość
- 18 *A. dorsalis clitoridis* (t. grzbietowa lechtaczki)
- 19 *M. transversus perinei superf.*
(m. poprzeczny powierzchowny krocza)
- 20 *R. perinealis n. cutanei femoris post.*
(gałąź kroczone n. skórny tylny uda)
- 21 *M. levator ani* (m. dźwignacz odbytu)
- 22 *Nn. rectales inf.* (nerwy odbytowe dolne)
- 23 *M. gluteus maximus* (m. pośladkowy wielki)
- 24 *Lig. anococcygeum*
(więzadło odbytowo-guziczne)
- 25 *Preputium clitoridis* (napletek lechtaczki)

Przepona moczowo-płciowa żeńska (*diaphragma urogenitale femininum*)
– widok strony prawej z boku od dołu. Opuszkę przedsionka (*bulbus vestibuli*) częściowo usunęto, a lewą wargę sromową (*labium pudendi*) przecięto.

Przepona moczowo-płciowa i przepona miednicy u kobiety
– widok od dołu. Wargi sromowe mniejsze i lewa odnoga ciała jamistego lechtaczki (*corpus cavernosum clitoridis*) zostały usunięte.